

**Univerzita Karlova Pedagogická fakulta
Katedra didaktiky a dějin dějepisu**

Diplomová práce

**„Maxmilián Wratislav, Wratislavové z Mitrovic
a jejich panství Dírná“**

Autor: Jana Plecerová

Vedoucí DP: PhDr. Bohdan Zilynskyj

Rok: 2006

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Maxmilián Wratislav, Wratislavové z Mitrovic a jejich panství Dírná“ zpracovala samostatně s využitím všech zdrojů uvedených v seznamu literatury.

V Praze dne 11. dubna 2006

Jaňa Plečnerová |

Poděkování

Děkuji PhDr. Bohdanu Zilynskému za odborné vedení, cenné rady a trpělivost při zpracovávání diplomové práce.

Poděkování

Děkuji panu hraběti Evženu Wratislavovi z Mitrovic a jeho rodině za ochotu, trpělivost, vstřícnost a poskytnuté materiály ke zpracování diplomové práce.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Literatura o Wratislavech z Mitrovic a o Dírné.....	8
3. Dírná, původně Dírný, také Dírné.....	17
3.1. Majitelé Dírné.....	26
4. Vývoj rodu Wratislavů z Mitrovic.....	32
5. Rodový majetek Wratislavů z Mitrovic.....	44
6. Maxmilián Wratislav z Mitrovic.....	56
7. Závěr.....	71
8. Použité prameny a literatura.....	74
9. Přílohy.....	79

1. Úvod

Důvodů, proč jsem si vybrala za téma své diplomové práce právě český šlechtický rod Wratislavů z Mitrovic a život českého šlechtice Maxmiliána Wratislava¹ z Mitrovic (5. 11. 1917 Dírná – 7. 3. 2002 Dírná), je hned několik.

Poprvé jsem se touto tematikou hlouběji zabývala na gymnáziu, kde jsem o Wratislavech psala ročníkovou práci v rámci dějepisného semináře.

Wratislavové mě zajímali od počátku 90. let, kdy se začaly řešit restituční a jednalo se o navrácení jejich majetku – zámku v Dírné, pozemků a rybníků. Byly to právě rybníky, které mě přivedly k seznámení s hrabětem Maxmiliánem Wratislavem.

Můj otec pracuje u Státního rybářství a.s. v Táboře a jednal s Maxmiliánem Wratislavem o zpětném pronájmu restituovaných wratislavských rybníků. Byla jsem zvědavá, tak jsem jela s otcem na neoficiální seznamovací schůzku s Maxmiliánem Wratislavem.

Právě toto mé první setkání s Maxmiliánem Wratislavem rozhodlo. Jeho impozantní zjev, jednání a zdvořilost byly tím, co vyvolalo můj zájem. Maxmilián Wratislav, tehdy již pán „v letech“, stál na zahradě u špalku a sekal dříví; měl koženou zástěru, mohutně se rozmachoval a poltil velké špalky. Když s námi později mluvil, vysvětloval, že takhle odpočívá.

Jeho životní osud je strhující. Komunistický režim se snažil tohoto muže pokořit a zlomit, ale to se mu nikdy nepovedlo. Vyrovnal se s komunistickou perzekucí svým způsobem, měl na starost rodinu a neměl čas sám sebe litovat.

V 90. letech skočil do víru restitucí a obrovského závazku rodinného majetku a tradice rodu Wratislavů z Mitrovic. Postavil se tomu čelem a s hrdostí sobě vlastní vše zvládnul. Dokázal vše opravit a znovu uvést do chodu a dát lidem v okolí práci.

Vedle osobního zážitku mě k tématu diplomové práce přivedl regionální zájem. Wratislavové z Mitrovic jsou neodmyslitelně spjatí s jihočeskou Dírnou a jejím okolím. Dírná se nachází asi 25 km od Tábora a já sama bydlím mezi Tábořem a Dírnou, na půl cesty, v Plané nad Lužnicí.

Tato práce si tedy klade za cíl prozkoumat život Maxmiliána Wratislava z Mitrovic, anebo ještě přesněji Maxmiliána Josefa Osvalda Eugena Františka

¹ V přijetí používám tvar „Wratislav“, který užívají sami příslušníci rodu.

Zikmunda Antonína Wratislava z Mitrovic, osud muže, který nebyl šlechticem pouze podle svého titulu, ale především podle svého způsobu života. Zároveň chce také poukázat na dlouhodobou spjatost rodu Wratislavů z Mitrovic s Dírnou, která je v českých dějinách poměrně ojedinělá. Také je nutné zmínit wratislavskou rodovou legendu, která se v rodové tradici nese po staletí, přestože je v současné době neprokazatelná. Právě podle této tradice jsou Wratislavové z Mitrovic jedinými mužskými potomky českého krále Vratislava II.² mezi českými šlechtickými rody – a tedy vlastně žijícími Přemyslovci.

² Vratislav II., kníže český v letech 1061 – 1092, od roku 1085 král český jako Vratislav I., královská koruna byla však platná pouze pro jeho osobu.

2. Literatura o Wratislavech z Mitrovic a o Dírné

O Wratislavech z Mitrovic neexistuje až doposud samostatná odborná práce, přestože je to šlechta, která se řadí mezi staré české aristokratické rody a jejíž příslušníci zastávali v průběhu uplynulých staletí ne jeden významný úřad a dvorskou funkci, byli mezi nimi místodržitelé království českého, hejtmani, tajní radové, komoří. Wratislavové měli mezi sebou i arcibiskupa, polního maršála, admirála válečného loďstva, nejvyššího lovčího a nejvyššího sudího Království českého.

Důležitým zdrojem informací je rodinný archiv Wratislavů z Mitrovic, který je v současné době v osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic a je uložen na zámku v Dírné. Hospodářský archiv rodu se nachází v Státním oblastním archivu v Třeboni.

Za zakladatele wratislavského rodového archivu je považován Václav Ignác hrabě Wratislav.³ Základ rodového archivu tvořila korespondence, zbytky úřední agendy, spisy a účty statků a konečné účty hofmistra. To bylo rozšířeno o pozůstatky písemností jiných členů rodu, pokud se zachovaly na statcích, které Václav Ignác Wratislav získal dědickým nebo jiným právem.

První zmínka o rodovém archivu Wratislavů je v dopisu Leopolda hraběte Schlika z 20. ledna 1720, kdy se zde měly uložit důležité doklady o svěřenectví. Nejstarší seznam je psán česky, archiv tedy vznikl nejspíše ještě koncem 17. století. Pozdější seznamy jsou psány německy.

První seznam byl vyhotoven v roce 1731 hofmistrem a „archivářem“ Maxmiliánem Hillebrantem, jenž tehdy zaregistroval 900 kusů písemností, které byly uchovávané ve Wratislavském paláci v Praze.

Po smrti Vincence Ignáce hraběte Wratislava⁴ se rodinný archiv stal součástí dědictví, které obdržel František Adam hrabě Wratislav.⁵ Tehdy byla část archiválií převezena na zámek do Dírné. Kdy byl odvezen do Dírné zbytek archivu, není

³ Václav Ignác Wratislav z Mitrovic (*1645, +1727), manželka Maxmiliána Františka Kocová z Dobrše.

⁴ Vincenc Ignác Wratislav (*1725 Lochovice, +1794 Praha), manželka Filipína Josefa Novohradská z Kolovrat.

⁵ František Adam Wratislav (*1759 Praha, +1812 Stadlce), manželka Anna Maria Filipína Wágnerová.

známo. Josef Osvald hrabě Wratislav⁶ se pokusil o jeho uspořádání, ale provedl to bez odborného postupu.

V letech 1953 a 1955 byl wratislavský archiv převzat od Wratislavů z Mitrovic bývalým Zemědělsko – lesnickým archivem v Jindřichově Hradci a přiřazen k jeho fondům. V roce 1957 se přistoupilo ke třídění archiválií, kterého se ujal Dr. Karel Tríska a zpracoval *Inventář*⁷ Wratislavského rodinného archivu.

Inventář obsahuje stručné dějiny rodu Wratislavů od nejstaršího historicky prokazatelného člena rodu Wratislavů z Mitrovic Vratislava, který žil ve druhé třetině 15. století a od jehož vnuků Jana, Vratislava a Václava se začal rod rozrůstat do několika větví. Výklad o dějinách rodu je zakončen Janem Václavem Wratislavem, který po skončení studií cestoval v letech 1666 – 1668 v cizině a jehož první veřejnou funkcí byl úřad hejtmana plzeňského kraje. Tento Jan Václav Wratislav patřil k nejvýznamnějším členům rodu.

V inventáři následuje vývoj rodového svěřenectví, jehož zakladatelem je rovněž již zmíněný Jan Václav Wratislav, mimo jiné nejvyšší český kancléř. V roce 1712 dosáhl císařova souhlasu ke zřízení rodového svěřenectví.

Dále jsou v Trískově inventáři obsaženy krátké životopisy význačných představitelů rodu Wratislavů z Mitrovic: Jana Václava (* 1670, +1712), Václava Ignáce (*1645, +1727), Františka Karla (*1679, +1750), Vincence Ignáce (*1725, +1794), Františka Adama (*1759, +1812). Inventář je zakončen vývojem wratislavského rodinného archivu a plánem, podle něhož jsou uspořádány dochované wratislavské písemnosti.

Vedle rodinného archivu Wratislavů z Mitrovic jako hlavní pramen k této diplomové práci sloužily vlastnoručně sepsané zápisky a poznámky Maxmiliána Wratislava z Mitrovic (*1917, +2002), který ve svých spisech navázal na podobné sepsání svého otce Josefa Osvalda Wratislava z Mitrovic (*1883, +1966).

Literární práce Maxmiliána Wratislava z Mitrovic nikdy nevyšla tiskem. Jedná se o shrnutí rodinné historie, a to především ve 20. století. Zaobírá se především vlastním životopisem, zabráním rodinného majetku a restitucemi. Tyto zápisky jsou toho času uloženy v rodinném majetku Wratislavů v Dírné. Vyznačují se pečlivostí a obšírností, demonstrují zájem o rodinnou historii, chybí jim však ucelenost, soustavnost a kritičnost, jsou velmi subjektivní.

⁶ Josef Osvald Wratislav (*1883 Dírná, +1966 Dírná), manželka Dorotea Josefa Thun-Hohenstein.

⁷ Tríska Karel, Rodinný archiv Wratislavů z Mitrovic, Inventář, Třeboň 1963.

Publikací, které o Wratislavech podávají základní fakta, nalezneme poměrně mnoho, ale žádné ucelené zpracování, které by podávalo přehledný vývoj a začlenění tohoto českého šlechtického rodu do rámce českých dějin.

První písemně zpracované poznámky o Wratislavech z Mitrovic pocházejí z pera samotného příslušníka rodu, Václava Ignáce Wratislava (*1645, +1727), které sepsal v roce 1710 a které nebyly nikdy publikovány. Jedná se o latinský spisek *Gloria Illustrissima ac Excellentissima Domus Wratislav*,⁸ v němž se autor snaží doložit historický původ Wratislavů až k českému knížeti a králi Vratislavovi II. (+1092).

V chronologickém pořadí následuje *Zákon Pána nasseho Gežjsse Krysta s kratičkým popsáním přjbehů zgeweného náboženstw a geho wyznawačů od časů Adamových až do časů nassjch*,⁹ který vyšel česky v roce 1803 v Praze a který je uvozen poměrně obsáhlou dedikací Josefu Wratislavovi z Mitrovic od autora celého textu, kanovníka Ditricha. Právě v této dedikaci autor odkazuje k bájnému wratislavskému původu od českého krále Vratislava II., dále pak zmiňuje kratičké příhody ze života významných Wratislavů z Mitrovic. Především těch, kteří získali vysoké polické a církevní posty Království českého, jako byli například Václav „Tureček“, Václav Ignác, Jan Adam a Jan Václav Wratislavové z Mitrovic. Tento text je uložen v Národní knihovně v Praze, ale není možné si jej zapůjčit. Pracovala jsem s kopií tohoto textu, která se nachází v osobních spisech Maxmiliána Wratislava.

Určité množství informací je možné získat v dírenské školní kronice *Kronika aneb zápisky pro památku při obecné škole v Dírné*,¹⁰ kterou začal řídicí učitel Jan Melena¹¹ sepsávat v roce 1877 a psal ji do roku 1889, v letech 1890 až 1919 zápisky do školní kroniky pořizoval Josef Drachovský,¹² některé zápisky z let 1877 až 1889 byly psány jinou rukou. Kronika končí školním rokem 1914 – 1915, ale zachycuje ještě válečné období a končí až rokem 1919, avšak od roku 1915 již nepopisuje, jak probíhal školní rok, ale především popisuje, jak obec fungovala za světové války. Přestože je to školní kronika, obsahuje mnoho informací o samotné obci Dírná i o tamním kostele, podává i poměrně obsáhlé množství informací o

⁸ Sláva domu rodu Wratislavů, rukopis, uložený v rodinném archivu Wratislavů z Mitrovic.

⁹ Zákon pána Ježíše Krista s kratičkým popsáním příběhů zjeveného náboženství a jeho vyznavačů od časů Adamových až do časů našich. NkP, 54C15, Fond 19. století.

¹⁰ Kronika aneb zápisky pro památku při obecné škole v Dírné, č. inv. 260a, č. kn. 260a, SOA Tábor.

¹¹ Viz kapitola 3. Dírná, původně Dírný, také Dírné, s. 25.

¹² Viz kapitola 3. Dírná, původně Dírný, také Dírné, s. 25.

Wratislavech z Mitrovic. Také existuje *Školní kronika číslo 2*,¹³ která začíná školním rokem 1915 – 1916 a je ukončena školním rokem 1945 - 1946, ale v této kronice již nejsou o Wratislavech z Mitrovic žádné informace.

Dalším předpokládaným zdrojem informací měla být podle mých představ obecní dírenská kronika, ale opak byl pravdou. Obec Dírná vlastní v současné době jednu pamětní knihu a dvě obecní kroniky. *Pamětní kniha* zachycuje rozmezí let 1918 až 1968. *První kronika* je psána v letech 1945 až 1975, *druhá kronika* je vedena od roku 1976 do současnosti. Nyní se o zapisování starají Dana Poslušná a Věra Novotná. Ani jedna z těchto kronik nepřináší informace o Wratislavech z Mitrovic. V tomto období byly již zrušeny šlechtické výsady a informace o Wratislavech se zřejmě jevily jako nevhodné, nebyli již mecenáši kostela a obce, stali se řadovými občany, o nichž se není nutné zmiňovat. Pouze v kronice od roku 1945 je zápis, že ke konci roku 1945 byli na velkostatek přiděleni němečtí váleční zajatci.

Pamětní kniha a obě dvě obecní kroniky jsou uloženy na Obecním úřadě v Dírné. Ve Státním okresním archívu v Táboře je možné si vyžádat pouze již zmiňované školní kroniky, dírenské obecní kroniky zde uložené nemají a nejsou uloženy ani na Obecním úřadě v Dírné. O starších kronikách tedy v současné době neexistují žádné informace a jsou tudíž nedohledatelné.

Souhrnné obecné informace o Wratislavech podává *Ottův slovník naučný*,¹⁴ v němž je pod heslem „Wratislav z Mitrovic“ podán na několika stranách přehledný rozrod Wratislavů až k roku 1869¹⁵. Začíná nejstarším historicky doloženým předkem, Vratislavem, který nabyl okolo roku 1448 statku Mitrovice u Sedlčan. Končí Eugenem Wratislavem¹⁶ narozeným v roce 1843 v Kolodějích nad Lužnicí a jeho manželkou Laurou Cassandrou hraběnkou Bulgarini.

Další podobně zpracované poznámky najdeme v knize *Hrady, zámky a tvrze Království českého*¹⁷ od Augusta Sedláčka. V kapitole „Dírný tvrz“. Sedláček podává především informace o zámku v Dírné a o Wratislavech, kteří tento objekt vlastnili od roku 1607. Jeho text končí Eugenem Františkem Wratislavem

¹³ Školní kronika číslo 2, č.inv. 260b, č.kn. 260b, SOA Tábor.

¹⁴ Ottův slovník naučný, Praha 1997.

¹⁵ Rok sňatku Eugena Wratislava z Mitrovic a Schönfeldu (*1843, +1895) a Laury Cassandry hraběnky Bulgarini (*1844, +1909).

¹⁶ Eugen Vincent hrabě Wratislav z Mitrovic a Schönfeldu (*1843, +1895), majitel Kolodějí; tato wratislavská větev sídlila v Kolodějích a vymírá po meči v roce 1943.

¹⁷ Sedláček August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého IV.*, Praha 1933, s. 301 – 304.

narozeným v roce 1855 v Krnsku¹⁸ a jeho manželkou Ernestinou Gabrielou Johannou von Thun-Hohenstein.

Podrobnější informace o Wratislavech z Mitrovic přináší kniha Petra Maška *Modrá krev*,¹⁹ v níž pod heslem „Wratislaw“²⁰ lze najít poměrně podrobné informace o celém rodě a o jednotlivých členech, které jsou však neověřitelné a značně nespolehlivé, sám autor na to poukazuje. V této publikaci je možné nalézt také zmínku o anglických Wratislavech,²¹ kteří se objevili v polovině 18. století v Anglii a kteří údajně pochází z tohoto jihočeského šlechtického rodu. Jejich příbuznost s českými Wratislavy však není prokazatelná. Je to také v podstatě jediná moderní publikace, která poznamenává, že „*podle legendy jsou Wratislavové z Mitrovicz levobočními potomky českého přemyslovského knížete Vratislava II., korunovaného v roce 1086 na českého krále.*“²²

Obdobnou publikací je kniha Jana Halady *Lexikon české šlechty*,²³ kde pod heslem „Vratislavové z Mitrovic“ nalezneme obdobné informace jako u Maška. Přináší však nové informace o bratrech Maxmiliánovi, který se stal hlavou dírenské větve Wratislavů z Mitrovic, a Arnoštovi, který založil wratislavskou větev novozélandskou.

V publikaci Vladimíra Pouzara *Almanach českých šlechtických rodů*²⁴ je možné najít heslovité informace pod heslem „Wratislav z Mitrowicz.“²⁵ Poukazuje především na ty wratislavské větve, založené bratry Šebestiánem (*1565, + 1586) a Štěpánem (+ 1601), které přežily do 20. století. Uvádí jmenovitě členy těchto dvou větví a jejich rozrod do současnosti, přičemž potomci Štěpána vymírají po meči

¹⁸ Eugen František hrabě Wratislav z Mitrovic (*1855, +1897), majitel Dírné, manželka Arnoštka Gabriela hraběnka Thun – Hohenstein (*1857, +1940).

¹⁹ Mašek Petr, *Modrá krev*, Praha 1992.

²⁰ Mašek používá jméno Wratislav v tomto znění „Wratislaw“. V žádné jiné publikaci se to v tomto znění nevyskytuje, ani v soukromých poznámkách Maxmiliána Wratislava. Mašek nevysvětluje, proč to píše zrovna takto.

²¹ O anglických Wratislavech se ve svých poznámkách zmiňuje Maxmilián Wratislav (*1917 +2002), který je zařadil do svého přehledu jednotlivých členů rodu, zároveň však také upozornil, že jejich příbuznost není prokazatelná.

²² Mašek Petr, *Modrá krev*, Praha 1992, s. 191.

²³ Halada Jan, *Lexikon české šlechty*. Erby, fakta, osobnosti a zajímavosti, Praha 1999.

²⁴ Pouzar Vladimír, *Almanach českých šlechtických rodů*, Martin 2005.

²⁵ Pouzar používá jméno Wratislav z Mitrovic v tomto znění „Wratislav z Mitrovicz“, což se v žádné jiné publikaci, ani v soukromých poznámkách Maxmiliána Wratislava nevyskytuje. Pouzar neuvádí, proč to píše zrovna takto.

v roce 1943, potomci Šebestiána mají mužské potomky i v současnosti.²⁶ Je nutné upozornit, že v tomto vydání je chybně uvedeno, že Arnošt, Maxmiliánův bratr, je stále ještě naživu, přestože v roce 2005 byl již tři roky mrtev; zemřel tragicky při dopravní nehodě na Novém Zélandě.²⁷

Důležitým zdrojem informací o rodu Wratislavů z Mitrovic je popularizační literatura, v níž nabývá významu zejména práce Vladimíra Votýpky *Příběhy české šlechty*.²⁸ Votýpka se poprvé s českými perzekuovanými šlechtici setkal v 70. letech 20. století. Později se s nimi setkal znovu v 90. letech 20. století, kdy již většinou hospodařili na vráceném rodovém majetku. Tuto situaci mapuje druhá Votýpkova kniha *Návraty české šlechty*,²⁹ jež volně navazuje na první, ale některé šlechtické rody jsou v ní vynechány. Mezi ně patří právě Wratislavové z Mitrovic. Votýpka ale odkazuje k provdaným příslušnicím rodu Wratislavů z Mitrovic a také k rodu Sternbergů, který je úzce spjat s wratislavskou historií, protože manželka Maxmiliána Wratislava se za svobodna jmenovala Karolina Sternbergová.

Nejnovějším titulem, který poukazuje na Wratislavy z Mitrovic, je kniha Borise Dočekala *Příběhy českých šlechticů*.³⁰ Tato publikace navazuje na první Dočekalovu knihu *Osudy českých šlechticů*,³¹ kde však Wratislavové z Mitrovic nejsou uvedeni. Dočekal hovořil s Evženem Wratislavem, synem Maxmiliána Wratislava, který převážně vzpomínal na svého otce a částečně hovořil i o sobě. Tento text je z velké části shodný s článkem *Nemůžu chodit jen v nažehleném obleku*, který vyšel 20. července 2004 v Mladé frontě Dnes.

Podobného charakteru je též kniha Pavla Vaculíka *Komunistická perzekuce šlechty*,³² v níž jsou ovšem ve zkrácené a částečně přepracované podobě uvedeny celé pasáže především z Votýpkových děl, rozmnožené o některé další šlechtické rody.

Zajímavou publikací je kniha *Zmizelé Soběslavsko*³³ od Vladimíra Hrbka, která přináší velké množství informací z celého soběslavského kraje, popisuje osudy

²⁶ Potomci Šebestiána Wratislava založili v současnosti dvě větve, a to dírenskou, jejíž poslední mužský potomek má tři dcery, a novozélandskou, jejíž poslední mužský potomek má dva dospělé syny a dceru.

²⁷ Tuto informaci dokazuje článek „Wratislav ani na Zélandu nezapomněl, že je Čech,“ který vyšel v Tábořsku 22. prosince 2004. Zároveň mi tuto informaci potvrdil Arnoštův synovec Evžen Wratislav.

²⁸ Votýpka Vladimír, *Příběhy české šlechty*, Praha 1995.

²⁹ Votýpka Vladimír, *Návraty české šlechty*, Praha 2004.

³⁰ Dočekal Boris, *Příběhy českých šlechticů*, Jihlava 2006.

³¹ Dočekal Boris, *Osudy českých šlechticů*, Jihlava 2002.

³² Vaculík Pavel, *Komunistická perzekuce šlechty*, Praha 2004.

³³ Hrbek Vladimír, *Zmizelé Soběslavsko*, Myslkovice 2003.

jednotlivých obcí, zaznamenává tradované pověsti, vzpomíná na jednotlivé vrchnosti na panstvích. Obci Dírné a Wratislavům z Mitrovic je zde věnovaná celá kapitola, která se týká především rodového majetku. Tato kniha je přínosná především pro regionální historii, ale je obtížné ji běžně sehnat v knihovnách, protože vyšla v minimálním nákladu a nachází se téměř výlučně v soukromém vlastnictví.

Druhou publikací k regionální soběslavské tematice je opět kniha Vladimíra Hrbka *Dějiny Myslkovic a okolí*,³⁴ která opět zkratkovitě poukazuje k historii Dírné a Wratislavům z Mitrovic.

K cestopisné literatuře se řadí knihy, které se věnují jednotlivci z rodu Wratislavů, a to konkrétně Václavu Ignáci Wratislavovi z Mitrovic (*1576, +1636), zvanému „Tureček“. Tento cestopis sepsal sám Václav Ignác kolem roku 1599, své „příhody“ však zanechal pouze v rukopise a tiskem je nikdy nevydal. Navíc se později originál rukopisu ztratil. Text je tedy známý pouze z opisů. Poprvé tiskem kniha vyšla až roku 1777 s plamennou předmluvou na obranu českého jazyka od Františka Martina Pelcla. Později tento Wratislavův cestopis vydali Václav Ertl *Příhody Václava Vratislava z Mitrovic*,³⁵ Milada Nedvědová *Václav Vratislav z Mitrovic. Příhody*.³⁶ a Alois Bejblík *Příhody Václava Vratislava z Mitrovic*.³⁷ Nedvědová a Bejblík vycházejí z textu Václava Ertla. Tento cestopis se těšil velké popularitě a bezesporu patří mezi nejúspěšnější a nejprekládanější text celé české renesanční literatury. Byl mnohokrát vydán v češtině a mimo jiné přeložen do angličtiny,³⁸ němčiny, ruštiny, částečně do srbštiny a bulharštiny

Dalším zdrojem informací o některém příslušníkovi rodu Wratislavů, který zastával například vysoký státní nebo církevní úřad, jsou poznámky maximálně o několika větech v různých publikacích.

Připomenout lze kolektivní práci Bůžka, Hrdličky, Krále a Vybírala *Věk urozených*,³⁹ dále nově vydanou esej Josefa Macka *Česká středověká šlechta*,⁴⁰ k nejnovějším patří rozsáhlá kniha Petra Mati *Svět české aristokracie*.⁴¹

³⁴ Hrbek Vladimír, *Dějiny Myslkovic a okolí*. Myslkovice 2001.

³⁵ *Příhody Václava Vratislava z Mitrovic*, vyd. Václav Ertl, Praha 1907.

³⁶ *Václav Vratislav z Mitrovic. Příhody*., vyd. Milada Nedvědová, Praha 1976.

³⁷ *Příhody Václava Vratislava z Mitrovic*, vyd. Alois Bejblík, Praha 1977.

³⁸ Anglický překlad z roku 1862 má poněkud zvláštní postavení, protože jej pořídil Albert Henry Wratislav (*1821, +1892), jeden z možných vzdálených anglických potomků samotného autora.

³⁹ Bůžek Václav, Hrdlička Josef, Král Pavel, Vybíral Zdeněk, *Věk urozených. Šlechta v českých zemích na prahu novověku*. Praha – Litomyšl 2002.

⁴⁰ Macek Josef, *Česká středověká šlechta*, Praha 1997.

Také je možno nalézt základní informace v různých encyklopediích o českých hradech, zámcích a tvrzích, kde vedle popisu dírenské tvrže, později zámku, je uveden rozrod Wratislavů z Mitrovic. Jsou to například – *Encyklopedie českých tvrzí*,⁴² *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*.⁴³

Informace o Wratislavech a Dírné jsou zaznamenány též v různých sbornících a především v současných regionálních novinách (Táborské listy, Táborsko, Jindřichohradecké listy) nebo ve starém regionálním tisku (Český jih, Popis Táborska, Táborsko).

Mezi nejobsáhlejší sborník patří *650 let obce Dírná*,⁴⁴ který vyšel tiskem v Soběslavi v roce 2003. Na sestavení této útlé, ale obsahově přínosné publikace se podíleli Věra Novotná, kronikářka obce Dírná, kolektiv ZŠ Dírná, Vlastimil Hanzlík, starosta obce, a zastupitelstvo obce Dírná. Text začíná souhrnně historií obce a rodu Wratislavů z Mitrovic, protože jedno od druhého nelze oddělit, jejich společný vývoj je více než jednoznačný. Následuje výčet významných událostí a akcí od roku 1920 až do roku 2003, které různým způsobem ovlivnily chod celé obce. Součástí jsou i krátké dějiny některých malých obcí, které spadaly do wratislavského majetku, a to Nové Vsi, Závsi.

V současných novinách, které vycházejí v Táboře, ale také v okrese Jindřichohradeckém a Píseckém, vyšlo poměrně velké množství článků⁴⁵ o Wratislavech z Mitrovic, protože jsou s těmito okresy spjatý svými rodovými državami, ale i tím, že tento starý šlechtický rod sídlí v jihočeském kraji již téměř 400 let.

V české historické literatuře tedy chybí nějaká obsáhlá historická publikace o rodě Wratislavů, což je, myslím, poměrně zajímavý úkaz. Existuje množství kusých informací v různých publikacích, ale jak jsem již výše uvedla, jsou to informace, které pouze Wratislavy z Mitrovic zmiňují jen při dokreslení jiných událostí z českých dějin. Přitom mezi Wratislavy byly osobnosti, které držely vysoké posty a stály vysoko ve společenském žebříčku. Zajímavá je i již zmiňovaná legenda o wratislavském původu od prvního českého krále Vratislava II., ale přesto se nikdo nepokusil ji buď potvrdit, nebo definitivně vyvrátit. V současné době vychází

⁴¹ Maťa Petr, *Svět české aristokracie (1500 – 1700)*, Praha 2004.

⁴² *Encyklopedie českých tvrzí I.díl A – J*, Praha 1997.

⁴³ *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Jižní Čechy V.*, Praha 1986.

⁴⁴ Novotná Věra a kolektiv, *650 let obce Dírná*, Soběslav 2003.

⁴⁵ Viz Obsah literatury : použitá literatura - novinové články.

v nakladatelství Lidové noviny v edici Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska, ale ani v této edici se svazek o Wratislavech z Mitrovic nepřipravuje.

Připomněla jsem tedy určité množství pramenů a literatury, které o Wratislavech z Mitrovic v českých dějinách vypovídají. Po některých Wratislavech zůstalo jen jméno, kratičká zmínka, často ani nevíme, kdy a kde se narodili nebo zemřeli, o některých dokonce pochybujeme, zda vůbec existovali. U mnoha dalších disponujeme ojedinělými a neúplnými životními údaji, v lepším případě se dozvídáme, pouze několik málo událostí z jejich života, někdy skutečně podstatných, jindy spíše podružných.

Myslím, že tento rod má zajímavou minulost, ale i současnost a je škoda, že v české odborné literatuře o něm neexistuje souhrnná publikace nebo biografie jednotlivých osobností. I proto jsem si toto téma vybrala ke zpracování.

3. Dírná, původně Dírný, také Dírné

Dírná se v dřívější době uváděla pod názvem Dírné jako obec v okrese Soběslav v letech 1850 až 1868, od roku 1869 v okrese Tábor, od roku 1890 se uvádí pod současným názvem. V dalším vývoji správního členění připadla na dobu 1949 až 1960 k území nově vytvořeného okresu Soběslav a od té doby je opět součástí táborského okresu až do současnosti.

Obec Dírná je úzce spjata s hraběcím rodem Wratislavů z Mitrovic, kteří v Dírné sídlí nepřetržitě od roku 1607 až do současnosti. Po celou dobu obývají dírenský zámek, s výjimkou let 1950 až 1989, kdy žili nejprve 8 let v budově pivovaru čp. 72 a potom se přestěhovali v Dírné do domu čp. 3.

Řada českých a moravských šlechtických rodů zůstala pevně svázána s určitým krajem či oblastí a právě tak je to i s Wratislavy z Mitrovic a s Dírnou, Ti zde tedy žijí nepřetržitě již téměř 400 let a vtiskli regionu určitý charakter.

Obec Dírná se nachází asi 10 km východně od Soběslavi, na rozhraní jindřichohradeckého a táborského okresu, necelé 3 km od vodního zámku Červená Lhota.

K poloze Dírné August Sedláček uvádí: *„Asi dvě hodiny cesty daleko od Soběslavě na východ leží ves Dírný (dnes pouze Dírná), rozprostírajíce se na táhlém ostrohu. Z této příčiny a poněvadž jest okolí lesnaté, má Dírný dosti malebnou polohu. Ze směsice rozličných stavení zdvihá se mohutná věž kostelní, pro niž ani viděti není starodávný kostelík. Ačkoliv bývalá tvrz blízko kostela, přece tak není na Dírném, neb přes náves jest napřed dlouhé hospodářské stavení a za ním teprve několik kroků bývalá tvrz a nynější zámek Dírenský, zakryt jsa stromovím. Zakladatel tvrze volil si totiž výběžek ostrohu, ač nižší mnohem než náves, přece k založení tvrze příhodnější, poněvadž se končí všude v srázné skály. Z rybníka zámeckého, který jest nad zámkem, vycházejí po obou stranách zámku dvě stoky; jedna, do níž voda s velikým hukotem padá, jest zároveň mlýnskou stokou, druhá, jalová, jde příkopem bývalým ve skále vytesaným a spojuje se s první pod zámkem. Jestliže se voda tato za starých dob hrází nadýmala, stála pak tvrz v samé vodě, jako stojí posud červená Lhota. V dřívějších letech bylo položení zámku Dírenského ještě malebnější nežli nyní, poněvadž stál na všech stranách na skále;*

*ale před několika lety nastala potřeba větrající skálu sesilniti, aby se základům zámku neublížilo, a proto postaven nynější taras a zasypán zemí.“*⁴⁶ Sedláčkův popis umožňuje i dnes dobrou lokální orientaci.

Dominantou vesnice jsou dírenský zámek a kostel svatého Vavřince.

Dírenský zámek stojí na místě bývalé tvrze obklopené vodou. Z původní tvrze se zachovalo staré vězení a za příkopem trup hranaté věže s klenutou gotickou brankou (asi z 15. století).⁴⁷

Podle místní pověsti by měla být tvrz Dírná postavena již v 9. století na skalnatém ostrůvku uprostřed velkého rybníka. Hrubé a nepravidelné zdi ukazují, že zámek zřejmě skutečně vznikl z původní tvrze. Do zámku se vchází po kamenném mostě přes hluboký příkop přímo do prvního poschodí.

Zámek je bloková dvoupatrová stavba nepravidelného, téměř obdélného půdorysu, krytá mansardovou střechou s malou věžičkou. Obvodový plášť zámku je barokní, zbytky již zmíněné středověké tvrze jsou zachovány uvnitř. Pro založení tvrze byl určující skalní útvar, zčásti uměle upravený při vysekání hlubokého příkopu, který sloužil jako náhon. Později (v pozdně gotickém nebo renesančním období) bylo dostavěno křídlo tvrze.⁴⁸ Dochované suterény mají většinou valenou klenbu a zčásti jsou vysekané do skalního podloží.

Výstavbu tvrze lze datovat snad již do závěru 14. století nebo do počátku 15. století.

V roce 1636 tvrz vyhořela a na jejím místě vystavěl Kryštof mladší Wratislav⁴⁹ zámek. František Adam Wratislav⁵⁰ jej v letech 1757 – 1759 přestavěl v barokním slohu.⁵¹ Rok zahájení přestavby 1757 je na podezdívce v průčelí. Při těchto přestavbách byl dřevěný most nahrazen kamenným. Naproti zámku byl v letech 1759 – 1761 založen park s letohrádkem.

Zajímavostí, spojenou se zámekem je zámecký vodovod, který je podle místního vyprávění nejstarším v Čechách. Vychází z rybníku Kněžna a vodu vede nejprve otevřeným korytem do rybníka Nového, odtud pak potrubím do zámku.

⁴⁶ Sedláček August, Hrad, zámky a tvrze Království českého IV., Praha 1933, s. 301 – 304.

⁴⁷ Cikhart Roman, Popis Tábořska, Tábor 1947, s. 42 – 43.

⁴⁸ Encyklopedie českých tvrzí I. díl A – J, Praha 1997.

⁴⁹ Kryštof mladší Wratislav (*1584, +1645), manželka Markéta Veronika Wratislavová z Mitrovic.

⁵⁰ František Adam Wratislav (*1732, +1788), manželka Marie Antonie hr. Kinská ze Vchynic a Tetova.

⁵¹ Hrad, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Jižní Čechy V., Praha 1986, s. 52 – 53.

Ke kostelu se váže první písemná zmínka o Dírné z roku 1354, kdy tehdejší majitelé Oldřich a Jošt se svými bratry ustanovili ke zdejšímu kostelu nového duchovního správce,⁵² tehdy měla Dírná faru pod vikariátem chýnovským. Kostel stojí na nejvyšším místě v obci. Byl založen ve 14. století, přesný rok výstavby ani vysvěcení není znám. Původně gotická stavba byla obnovena a přestavena asi dva roky po požáru, který obec zachvátil dne 19. května 1636.

Tuto tragédii dodnes připomíná v kostele latinský nápis MagnVs sanCtVs IgnIbVs ExtIngVIt aqVas Dirnenses,⁵³ který v překladu zní Velký svatý vysušil vody dírenské. Nad nápisem je obraz svatého Vavřince.

Duchovní správa v Dírné zanikla v husitských válkách a byla obnovena až roku 1706. V tomto roce zde měl farář příjem: 60 zlatých, 30 liber sýra, 1 libru soli, 3 míry pšenice, 9 měr ova, 2 míry žita, 10 liber másla, 8 věder piva. Varhaník na tom byl o něco hůře, měl příjem: 12 zlatých, sud piva, 2 strychy pšenice, 2 strychy žita, 2 věrtele hrachu a 2 věrtele ječmene a mimo to mu patřila koleda.⁵⁴ V roce 1887 byl kostel přistavěn a prodloužen o 8 metrů.⁵⁵

Wratislavové se stali podporovateli kostela svatého Vavřince. Stáli u jeho obnovy a darovali mu různé liturgické předměty. Kryštof mladší Wratislav⁵⁶ daroval kostelu v roce 1638 křtitelnicí a Václav Wratislav⁵⁷ roku 1651 veliký zvon. Tento velký zvon zasvěcený svatému Vavřinci byl v roce 1916, ve světové válce rakouskou vládou zrekvírován a 14. ledna 1918 byl sundán z kostelní věže a odvezen do Vídně, kde byl zřejmě roztaven k vojenským účelům⁵⁸. Nový zvon „Vavřinec“ byl zavěšen na věž až v roce 1928 a byl vysvěcen o pouti 12. srpna 1928. Ulila jej firma Rudolfa Marouška a spol z Brna – Husovic. Váží 448 kg,

⁵² Novotná Věra a kolektiv, 650 let obce Dírná, Soběslav 2003, s. 12.

⁵³ Nápis je umístěn na kostele sv. Vavřince v Dírné, na venkovní straně presbytáře ve výklenku, pod obrazem sv. Vavřince. Velká písmena znamenají římské číslice, které označují rok, kdy kostel vyhořel, a proto jsou zvýrazněna. Římské číslice vyznačují rok 1630, i když správně by měly označovat rok 1636, kdy kostel vyhořel. Ke změně nápisu zřejmě došlo během četných oprav nápisu nekvalifikovanými řemeslníky. Myslím si, že nápis vznikl původně v tomto znění:

MAGNVS SANCTVS
IGNIBVS EXTINGVIT
AQVAS DIRNENSES

⁵⁴ Hrbek Vladimír, Dějiny Myslčovic a okolí, Myslčovice 2001, s. 187.

⁵⁵ Tábořsko. Popis přírodní, historický a národopisný, Tábor 1921, s. 200 – 201.

⁵⁶ Kryštof mladší Wratislav (*1584, +1645), manželka Markéta Veronika Wratislavová z Mitrovic.

⁵⁷ Václav Wratislav (*1605, +1660), manželka Lidmila Malovcová z Malovic.

⁵⁸ Již v letech 1914 -1915 byly v Dírné odebrány zvony k vojenským účelům, a to „poledník“ a „umíráček“. Kronika aneb zápisky pro památku při obecné škole v Dírné, s. 118, s. 120, č.inv. 260a, č. kn. 260a, SOA Tábor.

s příslušenstvím 660 kg. Na zvonu je nápis „Svatý Vavřince, oroduj za nás.“⁵⁹ Byl pořízen ze sbírek farní osady a podpory patrona kostela, Josefa Osvalda Wratislava,⁶⁰ a z peněžních náhrad za zrekvírované zvony. Zvon stál 13 687 Kč.

Kostelní varhany přes tři sta let staré pocházejí z františkánského kostela v Jindřichové Hradci, v roce 1882 byly opraveny.⁶¹

Ke kostelu přiléhá mohutná, 40 metrů vysoká věž, na které jsou hodiny vlastnoručně zhotovené Eugenem Františkem Wratislavem⁶² koncem 19. století.⁶³ Ciferník už není původní, při restauraci věže byl nahrazen novým.

Dírná měla vlastního faráře až do roku 1986, kdy zde působil poslední stálý farář P. Jan Panoš, po němž zůstala fara neobsazena. Dnes je farní budova pronajata a farář do Dírné dojíždí z Kardašovy Řečice. V současné době zde slouží mše P. Jan Poul.

Nejvíce oprav zažil kostel sv. Vavřince v 19. století. Na hlavní oltář byl dán v roce 1879 nový obraz sv. Vavřince malovaný tehdejším farářem z Deštné Bedřichem Kamarýtem. Kostel byl vymalován a také byly vyměněny obrazy na postraních oltářích. Roku 1883 byla pořízena nová křížová cesta.

Dírenský kostel svatého Vavřince se v roce 1994 dočkal dalších velkých oprav. Byla opravena celá loď kostela, ne však věže. Náklady na opravu činily 480 000 Kč. Na opravu přispěly okolní vsi Dírná a Višňová, dále veřejné sbírky občanů Dírné, Záříčí a Třebějic, také Okresní úřad Tábor a Památkový úřad České Budějovice. Velké finanční obnosy darovaly švýcarská obec Längenbühl a Maxmilián Wratislav. V roce 1995 se začala opravovat kostelní věž, do malé koule na špičce do měděné skříňky byly přidány další zprávy o obci. Oprava věže stála 550 000 Kč.

Kolem kostela býval hřbitov, svědčí o tom množství nalezených kostí v zemi kolem. Kdy přesně byl tento hřbitov zrušen, není známo, ale zřejmě se tak stalo v důsledku hygienických nařízení císaře Josefa II. (+1790). Nicméně již roku 1776 se pohřbívalo na hřbitově nad rybníkem Čekalem. V současnosti funguje nový hřbitov severně za vsí.

⁵⁹ Novotná Věra a kolektiv, 650 let obce Dírná, Soběslav 2003, s. 12 – 13.

⁶⁰ Josef Osvald Wratislav (1983 Dírná, +1966 Dírná), manželka Dorotea Josefa hr. Thun Hohenstein.

⁶¹ Cíkhart Roman, Popis Táborska, Tábor 1947, s. 42 – 43.

⁶² Eugen František Wratislav (*1855 Krnsko, +1897 Merano), manželka Arnoštka Gabriela hr. Thun-Hohenstein.

⁶³ Cíkhart Roman, Popis Táborska, Tábor 1947, s. 42 – 43.

V kostele svatého Vavřince a na místním starém a novém hřbitově jsou náhrobky některých Wratislavů z Mitrovic.

V kostele sv. Vavřince, vpravo vedle oltáře je náhrobek Markéty (Margarety) Veroniky Wratislavové z Mitrovic, která zemřela roku 1634 a je pochována v kostele svatého Vavřince v Dírné.

Na starém hřbitově se nachází šest náhrobků. Od levé strany jsou zde pohřbeni – první náhrobek není čitelný, ale je zde pohřben František Adam Leopold hrabě Wratislav ⁶⁴ (1823 - 1858), který byl zastřelen na honě v Krnsku, dále je zde pohřben Eugen Graf Wratislav von Mitrovic ⁶⁵ (1855 – 1897), Arnoštka Thunová – ovdovělá Wratislavová ⁶⁶ (1858 – 1948), Josefína Gräfin Wratislav ⁶⁷ geborne Gräfin Klebelsberg (+1835), Josef Osvald Wratislav z Mitrovic ⁶⁸ (1883 – 1966) a Maxmilián hrabě Wratislav z Mitrovic ⁶⁹ (1857 – 1940).

Na novém hřbitově se nachází rodinná hrobka Wratislavů z Mitrovic, ve které jsou pohřbeny Dorotea Josefa Wratislavová ⁷⁰ (1884 – 1878), Dorota Josefa Wratislavová ⁷¹ (1919 – 1985), Johanna Marie Wratislavová ⁷² (1916 – 1999) a Maxmilián Wratislav z Mitrovic (1917 – 2002).

Uprostřed vsi stávala na malém kopečku mezi čtyřmi lípami pískovcová socha svatého Jana Nepomuckého, která byla v roce 1928 odstraněna. Nejprve byla umístěna do kostelní kobky, nyní je ve výklenku hlavního kostelního vchodu. Lípy byly poraženy.

Na západní straně obce při silnici k Nové Vsi a Soběslavi, hned za vesnicí nalevo od silnice na nejvyšším místě návrší stojí „Boží muka“. Kdy byla tato památka postavena, nikdo neví, ale traduje se, že jsou z napoleonských válek a že jsou pod ní pochováni padlí. Kamenná monumentální stavba je v kraji ojedinělá. Je to kulatý zděný masivní toskánský sloupek s kapličkou, ⁷³ asi 4 metry vysoký. Při zemi, asi 1 metr vysoko je čtyřhranný a širší než ve střední části. V každé ze čtyř stran je výklenek pro svatý obrázek.

⁶⁴ Osmý držitel rodového svěřenectví.

⁶⁵ Devátý držitel rodového svěřenectví.

⁶⁶ Manželka Eugena Františka hraběte Wratislava (1855 – 1897), devátého držitele rodového svěřenectví.

⁶⁷ Manželka Gustava hraběte Wratislava (1795 – 1827), sedmého držitele rodového svěřenectví.

⁶⁸ Desátý držitel rodového panství.

⁶⁹ Kmotr Maxmiliána Wratislava (1917 – 2002).

⁷⁰ Matka Maxmiliána Wratislava (1917 – 2002).

⁷¹ Mladší sestra Maxmiliána Wratislava (1917 – 2002).

⁷² Starší sestra Maxmiliána Wratislava (1917 – 2002).

⁷³ Hrbek Vladimír, Dějiny Myslkovic a okolí, Myslkovice 2001, s. 187.

predpisy

Počátky výuky a výchovy mládeže v Dírné spadají do poměrně dávné minulosti. V obci existovala již roku 1713⁷⁴ farní škola, tehdy byl již ustanoven „kantor“ Matěj Vejvoda.⁷⁵ Jeho příjmy v té době známe – „Na penězích z kasy kostelní dostávati měl 12 zl. rýnských, jeden sud piva, dva strychy žita, dva věrtele pšenice, dva věrtele hrachu, dva věrtele ječmene a řediny každou várku půl vědra, dříví měkkého dvanáct sáhů, štola a koleda též dle starého obyčeje, též v užívání dostal jistá políčka a luka, jež mu poddaní zdělávati museli.“⁷⁶ Od roku 1713 pokračoval plynulý vývoj až do současnosti. Škola se zřejmě brzy po svém zřízení stala dvoutrídni.

Na počátku 90. let 19. století se farní škola přeorganizovala na školu obecnou,⁷⁷ která rychle zvyšovala počet svých tříd, a to v letech 1890-91 na tři, 1904-05 na čtyři a školní rok 1940-41 začínal dokonce s pěti samostatnými třídami. Poté však nastalo značné snížení žáků, v průběhu školního roku 1941-42 poklesl počet tříd opět na tři. V tomto rozsahu se udržovala škola i v dalším období. Další změna nastala v roce 1948, kdy se obecná škola změnila na národní školu⁷⁸, a to rovněž malotřídní. V této podobě zůstala až do školního roku 1960-61 a poté se proměnila ve školu základní s 1. – 5. postupným ročníkem a opět byla malotřídní. Takto škola fungovala až do roku 1990, kdy se stala dvoutrídni.

Nynější školní budova byla rozšířena roku 1904, k čemuž bylo zakoupeno vedlejší stavení zvané „Pekárna“.⁷⁹ Škola se rozšiřovala opět v roce 1923, kdy místní školní rada zakoupila chalupu zvanou „Alšovina“.

S ohledem na mezery ve školních kronikách⁸⁰ lze řadu učitelů, správců, řídících učitelů a ředitelů školy zjišťovat jen neúplně. *Kronika aneb zápisky pro památku při*

⁷⁴ Přes poměrně velmi ranný vznik školy se dochovalo z počátečního vývojového stadia jen nepatrné torzo písemností. U stadia farní školy jde o jediný doklad – *Kniha cti* (č. inv. 260, č. kn. 260, SOA Tábor), která zachycuje léta 1842-1870, ale má množství mezer, a to v letech 1843-50, 1852-55 a 1859.

⁷⁵ Tábořsko. Popis přírodní, historický a národopisný, Tábor 1921, s. 200 – 201.

⁷⁶ *Kronika aneb zápisky pro památku při obecné škole v Dírné*, s. 19, č. inv. 260a, č. kn. 260a, SOA Tábor.

⁷⁷ Přeorganizování z farní na obecnou školu proběhlo podle říšských zákonů č. 142/1867, č. 48/1868, č. 46/1869 a č. 62/1869 a podle zemských zákonů č. 22/1870, č. 16/1873 a č. 46/1890. In: Inventář. Archiv školy Dírná 1807 – 1961 – Crkovský, František, Zita Stanislav, Tábor 1983.

⁷⁸ Přeorganizování školy z obecné na národní proběhlo podle zákona č. 95/1948, Archiv školy Dírná 1807 – 1961, sestavili Crkovský František a Zita Stanislav, Tábor 1983.

⁷⁹ Tábořsko. Popis přírodní, historický a národopisný, Tábor 1921, s. 200 – 201.

⁸⁰ K dějinám výuky a vzdělávání žáků v obci Dírná se dochovaly dvě školní kroniky, a to *Kronika aneb zápisky pro památku při obecné škole v Dírné* (č. inv. 260a, č. kn. 260a, SOA Tábor), založená roku 1877, ale začíná však až školním rokem 1890-91 a končí školním rokem 1914-15, ale zápisky pokračují až do roku 1919, které se však nevěnují škole, ale popisují např. jaké zásoby měla Dírná za války, jaké oblečení bylo vybráno atd. Kronikáři byli v letech 1877-89 Jan Melena, v letech 1890-1919 Josef Drachovský, některé zápisky např. v letech 1893-94 byli zapsány jinou rukou. Dále je to *Školní kronika*

obecné školy v Dírné uvádí, že dle ústního podání pamětníků byl asi počátkem roku 1800 „principálem“ na škole Procházka a po něm Vojtěch Frajlach.⁸¹ Po Frajlachově smrti byl od roku 1855 „starým učitelem“ Jan Melena,⁸² který musel před farářem a hrabětem Wratislavem⁸³ dělat v kostele jakousi přijímací zkoušku, je-li schopen vedení „kóru.“⁸⁴ V této funkci setrval až do své smrti roku 1890.

Poměrně dlouhou dobu, a to celých třicet jedna let (1890 - 1921) byl řídícím učitelem Jan Drachovský, který se narodil roku 1850 v Táboře, kde studoval šest tříd na reálném gymnáziu, pak vstoupil do c. k. učitelského ústavu, který v té době byl v Táboře. Poté byl Drachovský přeložen do Soběslavi, kde ukončil studia a vykonal zde maturitní zkoušku v roce 1875, zkoušce způsobilosti se podrobil v Českých Budějovicích. Nejprve byl podučitelem při dvoutřídní škole v Janově, dále podučitelem při dívčí škole v Soběslavi a učitelem při pětitřídní škole v Ratibořských Horách.⁸⁵

Po Drachovském nastoupil v roce 1921 na místo řídícího učitele Jan Čermák a byl jím do roku 1929. Narodil se roku 1869 v Soběslavi, kde odchodil tři třídy měšťanské školy a vstoupil do c. k. učitelského ústavu tamtéž, kde získal vysvědčení dospělosti. Jako prozatímní učitel působil nejprve v Rudíkově a potom v Dírné, kde získal zkoušku způsobilosti, kterou vykonal v Soběslavi.⁸⁶

František Zajíc byl dírenským řídícím učitelem pouze v letech 1929 až 1930. Ve školních kronikách o něm samém se žádné informace nedochovaly.

V letech 1930 až 1935 se stal řídícím učitelem František Soška, který se narodil roku 1880 v Boskovicích, v místě svého narození navštěvoval obecnou i občanskou školu, v letech 1895 až 1899 navštěvoval učitelský ústav v Brně, kde vykonal zkoušku dospělosti i způsobilosti. Od roku 1899 do roku 1930 působil

číslo 2 (č.inv. 260b, č.kn. 260b, SOA Tábor), začíná školním rokem 1915-16 a končí školním rokem 1945-46. Kronikáři byli v letech 1915-21 Josef Drachovský, 1921 -29, 1929-30 František Zajíc, 1930-35 František Soška, 1935-46 Marie Sochrová.

⁸¹ Ani o Procházkově, ani o Frajlachovi neuvádí školní kronika více informací.

⁸² Jan Melena se narodil v Hlavatcích, rok není uveden, učitelské místo v Dírné nastoupil dne 24. června 1855, kde setrval až do roku 1890. In: Kronika aneb zápisky pro památku při obecné škole v Dírné, s. 3, č.inv. 260a, č.kn. 260a, SOA Tábor.

⁸³ Školní kronika neuvádí přesné jméno hraběte Wratislava, ale zřejmě to byl František Adam Leopold hrabě Wratislav (*1823 Dírná, +1858 Dírná).

⁸⁴ To jest chóru, šlo tedy o hudební zkoušku.

⁸⁵ Kronika aneb zápisky pro památku při obecné škole v Dírné, s. 40-41, č.inv. 260a, č.kn. 260a, SOA Tábor.

⁸⁶ Kronika aneb zápisky pro památku při obecné škole v Dírné, s. 41, č.inv. 260a, č.kn. 260a, SOA Tábor.

v Jaroměřicích u Jevíčka. Od 1. července 1930 byl ustanoven řídícím učitelem v dírenské škole.⁸⁷

Marie Sochrová byla řídící učitelkou ve škole v Dírné v letech 1935 až 1948. Narodila se roku 1903 v Křivoklátě, vzdělávala se v měšťanské škole v Rakovnicce a na učitelském ústavu v Kladně a v Soběslavi, kde obdržela vysvědčení dospělosti. Jako učitelka působila rok v Bělušicích v kolínském okrese, dále pak v Soběslavi, v Táboře, v Želči a v Hlavaticích.⁸⁸

Po Sochrové se stal řídícím učitelem Karel Bláha a byl jím až do roku 1961. Narodil se v Dráchově roku 1908, kde navštěvoval obecnou školu. Do měšťanské školy chodil v Soběslavi a ve Veselí nad Lužnicíc. Dále se vzdělával v učitelském ústavě v Lučenci na Slovensku. Působil jako výpomocný učitel v Mladé Vožici, v Hlasivě, v Pohnání, byl zastupujícím učitelem a správcem školy ve Vlastiboři, učitelem v Hrobech.⁸⁹

Místní pošta byla zřízena 1. srpna 1878 v čp. 2, v takzvané úřednické budově, kde bydleli komorníci a zámeční sluhové, právě v přízemí tohoto domu byl poštovní úřad. První poštovník není zaznamenán v kronice, ale je známo, že první listonoš se jmenoval Karel Šťastný, který zemřel v roce 1928. Roku 1965 se pošta přestěhovala do domu čp. 29. Roku 1998 se pošta opět stěhovala, a to do budovy čp. 38. V důchodovém věku vypomáhal na dírenské poště jako listonoš Maxmilián Wratislav.

Knihovna v Dírné vznikla v roce 1959, kdy byl vydán knihovnický zákon,⁹⁰ a to převzetím knižního fondu hasičské knihovny v Dírné, která zde fungovala od roku 1899. Hlavním knihovníkem od roku 1959 byl Jaroslav Rajlich,⁹¹ který tuto funkci zastával úctyhodných 29 let, a zároveň docházel do knihovny do Závší. V letech 1988 – 1999 byla knihovnicí Věra Novotná, v současnosti je knihovnicí Olga Novotná. V roce 1998 se knihovna přistěhovala do budovy obecního úřadu, do prvního patra.

Přestože je Dírná poměrně malá obec, funguje zde již mnoho let několik spolků. Nejstarším a dosud fungujícím je Sbor dobrovolných hasičů, založený v roce 1876,

⁸⁷ Školní kronika číslo 2, s. 82, č. inv. 260b, č. kn. 260b, SOA Tábor.

⁸⁸ Tamtéž, s. 76.

⁸⁹ Tamtéž, s. 118.

⁹⁰ Knihovnický zákon č. 53/1959 Sb. ze dne 9. července 1959 o jednotné soustavě knihoven (knihovnický zákon).

⁹¹ Jaroslav Rajlich byl učitelem a malířem. Častým motivem jeho malířských prací byla právě Dírná, se kterou spojil velkou část svého života.

vznikl pouhých 12 let po založení prvního hasičského sboru v Čechách a na Tábořsku to byl dokonce první vesnický sbor. U zrodu hasičského spolku stálo devět mužů. Především to byl Eugen hrabě Wratislav z Mitrovic, dalšími byli František Dobrovský, Teriér Cesar, František Pekař, Vojtěch Knot, Václav Veselý, Josef Velich, František Knot, Antonín Douša.⁹² Právě Eugen Wratislav financoval postavení hasičské kolny v roce 1890. Současným starostou hasičů je stejnojmenný pravnuke Eugena hraběte Wratislava z Mitrovic Eugen Wratislav.

Druhým dlouhodobě fungujícím spolkem je Tělovýchovná jednota Sokol, která je zde od roku 1918. Dalšími spolky jsou Český svaz žen, Český svaz včelařů, Český zahrádkářský svaz, Myslivecká sdružení LUH a Karvánek.

⁹² Novotná Věra kolektiv, 650 let obce Dírná, Soběslav 2003, s. 18.

3.1. Majitelé Dírné

Dírná a k ní náležející panství zpočátku poměrně často střídaly majitele. První páni na Dírné jsou známi od roku 1354.

Nejprve se v Dírné střídali různí majitelé, kteří si ke svému jménu přidali přízvisko z Dírného, z nichž žádný ale zde nezakotvil na delší dobu. S výjimkou Růtů z Dírné, kteří zde žili téměř 200 let. Jako dědictví získali Dírnou Wratislavové z Mitrovic. Vytvořili si z původní tvrže rodinné sídlo a zůstali zde natrvalo.

Nejstarší známí majitelé této vsi, kteří ji vlastnili asi od roku 1354, jsou Oldřich, Jošt a jejich mladší bratři. Dírnou vlastnili asi do roku 1360. Po nich je zmínka o jakémsi Janu z Dírné, který byl roku 1360 služebníkem pánů z Rožmberka. Ještě roku 1369 byl samostatným pánem na Dírném, ale od roku 1371 jsou jako spolumajitelé Dírné uváděni jeho bratři Petr, Václav a Smil. Tito bratři darovali jeden lán ve Lhotě Stoklasné a úrok v Myslkovicích Ústeckému klášteru, jako záduší. Již roku 1379 nebyl žádný z nich majitelem Dírné.⁹³

Od roku 1379 je majitelem Dírné Oldřich Pluh z Dírného. Pocházel z panského rodu Pluhů z Rabštejna, jinak z Orlika; prodal svou ves Přehořov a stal se pánem na Dírné, jako lenní pán je uváděn ještě k roku 1382.

V roce 1394 je doložen v Dírné Mikuláš řečený Roth (Rót a později Růt), purkrabí na Hluboké, který se svým bratrem Albrechtem připojili pečeť ke stížnému listu české šlechty proti upálení mistra Jana Husa.⁹⁴ Mikuláš se na Dírné připomíná ještě k roku 1452, kdy se připravoval na cestu do Rakous, a Albrecht byl ještě k roku 1463 ve službách Rožmberských pánů. Po Albrechtovi žila na Dírném ještě roku 1472 jeho vdova Machna z Petrovic. Po Albrechtovi vlastnili Dírnou jeho synové Oldřich a Vilém, pány na Dírné byli ještě v roce 1496.

Od roku 1511 je uváděn jako majitel Dírné Albrecht z Dírného, který se v různých zápisech vyskytuje až do roku 1528. Jeho synové byli Bohuslav, Bohuchval, řečený Chval, Petr, Vilém, Václav a Jan. Tito bratři prodali roku 1537 a roku 1541 část Dírenského majetku Janu Kábovi z Rybňan a roku 1545 samotnou ves Dírnou Barboře z Vrchovišť, která ji přepsala manželovi Vilému Růtovi.

Vilém Růt zanechal po sobě pět synů Jana, Albrechta, Bohuchvala, Vlachyňu a Bohuslava. Albrecht a Bohuchval, obdrželi v dědictví po otci mimo jiné ves

⁹³ Sedláček August, Hrady, zámky, tvrže Království českého IV., Praha 1933, s. 302.

⁹⁴ Hrady, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Jižní Čechy V., Praha 1986, s. 52 – 53.

Dírnou.⁹⁵ Roku 1574 své dědictví prodali za 2700 kop českých Anně Růtové ze Sulevic. Anna svůj majetek rozšířila koupí vsí Záříč, Višňovec a Třebečice. Anna Růtová ze Sulevic zemřela roku 1583, hotové peníze obdržela její sestra Marie Kunšová ze Sulevic a statky zdědil její manžel Jan Růt, který zemřel před rokem 1597. Zanechal po sobě nezletilé děti Jana a Barboru, jejichž poručníky byli ustanoveni Vilém Růt a Bohuslav mladší Růt z Dírného. Barbora Růtová zdědila celý majetek včetně Dírné po smrti svého bratra Jana, který zemřel krátce po roce 1608, ale už před tím byla spolumajitelkou dírenského panství.

Barbora Růtová z Dírné (+1624) se roku 1607 provdala za Adama mladšího Wratislava z Mitrovic⁹⁶ (*1585, +1617) a tím přešla Dírná do majetku hrabat Wratislavů z Mitrovic.⁹⁷ Vdova po Adamovi, Barbora Růtová prodala Dírnou Kryštofovi mladšímu Wratislavovi z Mitrovic (*1584, +1645) za 24000 kop míšenských grošů. Tento Kryštof byl od roku 1614 hejtmanem Nového Města Pražského, radou dvorského a komorního soudu, od roku 1618 královský podkomoří, od 1623 zemským podkomořím a od 1624 nejvyšším písařem.

V květnu 1636 vyhořel dírenský kostel a zámek. Kryštof obnovil jak zámek, tak kostel. Kostelu roku 1638 daroval novou mramorovou křtitelnicí. Kryštof mladší Wratislav zemřel bezdětný roku 1645 v Praze jako rada a komoří. Přežil svou manželku Markétu (Margaretu) Veroniku Wratislavovou z Mitrovic, která zemřela již roku 1634 a je pochována v kostele svatého Vavřince v Dírné.

Kryštof odkázal statky svým přátelům a Dírná se tak dostala do majetku jeho strýce Václava Wratislava z Mitrovic (*1605, +1660 Praha) a na Zálší, který byl císařským komořím, soudcem zemským a také hejtmanem kraje Bechyňského. Václav rozšířil panství na Dírné a Zálší o další statky, roku 1650 přikoupil k Dírné statek Mezný a roku 1644 k Zálší Horní Bukovsko. Sňatkem s Lidmilou Františkou svobodnou paní Malovcovou z Chýnova získal navíc Jince.

Dírenského majetku se v roce 1660, po smrti Václava Wratislava z Mitrovic, ujal jeho syn Kryštof František Wratislav (+1689 Praha), který držel stejné hodnosti jako jeho otec, v letech 1627 až 1684 byl královským komořím, zemským soudcem a také tajným radou. Zemřel roku 1689 a zanechal po sobě vdovu Marii Eliškou hraběnkou Waldsteinovou, syna a tři dcery.

⁹⁵ Sedláček August, Hrady, zámky, tvrze Království českého IV., Praha 1933, s. 302 – 303.

⁹⁶ Adam mladší Wratislav je pochován v kostele v Drásově, kde je vedle oltáře veliký náhrobní kámen.

⁹⁷ Ottův slovník naučný VII., Praha 1997, s. 599.

Až do roku 1693 měla matka nad dětmi poručnictví, poté se rodinného majetku ujal syn Jan Václav Wratislav (*1670 Praha, +1712 Vídeň⁹⁸), který získal v roce 1701 říšský hraběcí titul. Svou úřednickou kariéru započal u české dvorské kanceláře ve Vídni, v letech 1703 – 1704 působil jako vyslanec v Anglii, v roce 1706 jednal s vůdci uherského odboje, v roce 1707 působil na dvoře švédského krále Karla XII. a v roce 1712, na konci svého života, byl jmenován nejvyšším českým kancléřem. V témž roce, nedlouho před svou smrtí, získal císařův souhlas ke zřízení rodového svěřenectví. Mimo jiné byl velkopřevorem Maltézského řádu.

Jan Václav hrabě Wratislav neměl potomky a majetek odkázal příbuznému Václavu Ignáci hraběti Wratislavovi (*1645 Praha, +1727 Praha), který byl hejtmanem plzeňského kraje. Z manželství s Maxmiliánou Františkou Kocovou z Dobrše se narodili synové František Karel (*1680 Kadov, +1750 Jince) a Vratislav Maxmilián (*1682, + ?) a také čtyři dcery.

Dírnou získal jako dědictví po otci František Karel hrabě Wratislav. František Karel žil v bezdětném manželství s Marií Eliškou hraběnkou Kinskou ze Vchynic a Tetova, vdovou po Václavu Desideriovi hraběti Nostitzovi. V roce 1701 byl jmenován apelačním radou, od roku 1711 zastupoval českého krále jako kurfiřta na říšských sněmech. Roku 1724 jej císař Karel VI. jmenoval nejvyšším hofmistrem u dvora své sestry Marie Josefy, provdané za Augusta II., polského krále, kde byl současně pověřen i úřadem velvyslance. Po čtyřech letech byl přeložen jako velvyslanec do Ruska, odkud se po zdárném pětiletém působení vrátil k polskému dvoru. Roku 1747 rezignoval na obě zastávané úřední funkce.

Nástupcem Františka Karla se stal jeho synovec František Adam Deodat hrabě Wratislav z Mitrovic (*1732 Těšín, +1788 Praha), který byl tajným radou a komořím. Byl ženatý s Marií Antoníí hraběnkou Kinskou z Vchynic. Z tohoto manželství se nenarodily žádné děti.

Po Františkovi Adamovi majetek zdědil jeho příbuzný Vincent Ignác hrabě Wratislav z Mitrovic (*1724 Lochovice, +1794 Praha⁹⁹). V roce 1749 byl jmenován přisedícím dvorského soudu. Od roku 1752 byl komisařem v budějovickém, potom táborském dílu bývalého bechyňského kraje. V roce 1764 odešel z veřejných služeb, příčinou byla i nemilost císařovny Marie Terezie. V roce

⁹⁸ Jan Václav hrabě Wratislav zemřel v roce 1712 ve Vídni, ale je pohřben v Praze v kostele svatého Jakuba.

⁹⁹ Vincent Ignác hrabě Wratislav zemřel 1794 v Praze, ale pohřben je v Dírně.

1766 odešel z Čech a získal místo komorního rady u vévody Kristiána IV. ve Zweibrückenu. Po návratu se ještě jednou uplatnil ve státních službách, a to roku 1773 jako guberniální rada v Haliči při organizování tamní státní zprávy. Se svou manželkou Filipinou Josefou Novohradskou z Kolowrat měl dvě dcery a jediného syna Františka Adama (*1759 Praha, +1812 Stadlce¹⁰⁰).

František Adam hrabě Wratislav byl komořím a nejvyšším kuchmistrem, království českého. Z manželství s Annou Marií Filipínou Wágnerovou se narodili tři synové a tři dcery. Nejstarší syn Gustav se stal dědicem dírenského panství.

Gustav hrabě Wratislav (*1795, +1827 Praha) byl komořím a nejvyšším kuchmistrem Království českého. S manželkou Josefínou hraběnkou Klebelsbergovou měl po dvou dcerách jediného syna Františka Adama.

Po brzké smrti Gustava hraběte Wratislava se dírenského panství ujal jeho jediný, v té době ještě nezletilý syn František Adam Leopold hrabě Wratislav (*1823 Dírná, +1858 Krnsko¹⁰¹). Byl komořím a dědičným nejvyšším kuchmistrem Království českého. Oženil se s Rosalií Marií Annou hraběnkou Sporckovou v Dírné. Narodili se jim tři synové: Eugen František (*1855 Krnsko, +1897 Merano¹⁰²), Maxmilián Josef¹⁰³ (*1857 Dírná, +1940 Praha), a Arnošt (*1858 Dírná, +1917 Praha).

Eugen František hrabě Wratislav byl komořím, nejvyšším kuchmistrem Království českého, předsedou sdružení Národního divadla v Praze a poslancem na sněmu Království českého. V Dírné založil hasičský spolek, kterému sám velel a vlastními náklady jej financoval.¹⁰⁴ Oženil se v Praze v roce 1881 s Ernestinou (Arnoštkou) Gabrielou hraběnkou Thun-Hohenstein. Z tohoto manželství se narodil syn Josef Oswald (*1883 Dírná, +1966 Dírná) a dcera Johanna Rozálie (*1886 Praha, +1967 Radenín).

Po smrti Eugena hraběte Wratislava se ujal dírenského panství Josef Oswald Václav hrabě Wratislav z Mitrovic. Oženil se v roce 1909 v Povo u Tridentu

¹⁰⁰ Fratišek Adam hrabě Wratislav zemřel 1812 ve Stadlci, ale pohřben je v Dírné.

¹⁰¹ František Adam hrabě Wratislav zemřel v roce 1858 nešťastnou náhodou, byl zastřelen na honu v Krnsku. Je pohřben v Dírné i se svou manželkou Rosalií Annou Marií hraběnkou Sporckovou.

¹⁰² Eugen František hrabě Wratislav zemřel v roce 1897 v Meránu, ale je pohřben v Dírné, kde je pohřbena i jeho manželka Ernestina Gabriela hraběnka Thun-Hohestein.

¹⁰³ Prastrýc a kmotr Maxmiliána Josefa hraběte Wratislava (*1917, +2002).

¹⁰⁴ V roce 2001 tento dírenský hasičský spolek oslavil již 125. narozeniny. Zakladatelem byl Eugen hrabě Wratislav z Mitrovic (praděd Maxmiliána Wratislava, naroz. 1917), který spolek sám financoval a sám mu velel.

s Doroteou Josefou hraběnkou Thun-Hohenstein. Z toho manželství se narodily děti Ernestina Eugenie (*1912 Dírná), Marie Josefa (*1914 Dírná), Johana Marie (*1916 Dírná, +1999 Dírná), Maxmilián Josef (*1917 Dírná, +2002 Dírná), Dorota Josefa (*1919 Dírná, +1985 Dírná) a Arnošt Zikmund (*1922 Dírná, +2002 New Plymouth). Josef Osvald hrabě Wratislav a jeho manželka jsou pohřbeni v Dírné.

Dědictví přešlo na nejstaršího syna Maxmiliána Josefa Osvalda hraběte Wratislava z Mitrovic. Oženil se s Karolinou hraběnkou Sternbergovou. V manželství se narodily tři děti Karolina (*1948 Dírná), Marie (*1954 Dírná) a Evžen (*1961 Jindřichův Hradec).

V době, kdy Maxmilián Josef Wratislav rodový majetek přebíral, lze už hovořit pouze o fiktivním panství rodu Wratislavů, spíše se jednalo o samotné jméno rodu Wratislavů z Mitrovic. Je to období, kdy Wratislavům už byl vyvlastněn veškerý majetek při první a druhé pozemkové reformě. Přesto rodina Wratislavů v Dírné zůstala.

Maxmiliánův bratr Arnošt Zikmund Wratislav odešel v 50. letech z Československa přes Německo na Nový Zéland, kde se usadil a založil zde novozélandskou větev Wratislavů. V současnosti na Novém Zélandě žije Arnošt Zikmund a jeho potomci, synové Adam (*1953 New Plymouth) a Petr (*1964 New Plymouth) a dcera Beatrix (*1954 New Plymouth).

V roce 1991 byl majetek Wratislavů restituován. Zažádal o něj Maxmilián Josef Wratislav. V současné době spravuje wratislavský majetek na Dírensku syn Maxmiliána Wratislava Evžen Wratislav z Mitrovic a jeho sestry Karolina a Marie.

Od roku 1991, kdy začal být wratislavský majetek restituován, se vzhled vesnice výrazně změnil. Rod Wratislavů svými podnikatelskými aktivitami – velkostatek, pila a penzion - přináší do vesnice příliv peněz, který zde před tím v podstatě chyběl. Maxmilián a Evžen Wratislavové navázali na tradici svých předků, kteří provozovali v Dírné pilu, pivovar (dnes výrobná palubek), lihovar (dnes dílny) a mlýn (dnes ubytování). Byly to menší, ale dobře vedené podniky, které poskytovaly práci několika desítkám místních obyvatel. Stejně tak v současné době zaměstnávají Wratislavové ve svých podnicích část dírenských obyvatel.

Dírná se modernizuje, mění svůj starý plášť za nový. V roce 1992 navázala partnerství se švýcarskou obcí Längenbühl a od té doby se zástupci obce vzájemně navštěvují. V roce 1994 obdržela obec Dírná peněžité dar ve výši 110 000 Kč od obce Längenbühl na opravu kostela. Vesnice zůstává pořád vesnicí, ale na první pohled je vidět, že je zájem, aby Dírná potěšila a lákala k zastavení. Dokládá to i titul Dírné „Jihočeská vesnice roku 2001“, který získala v rámci soutěže Vesnice roku.

To, že je Dírná spjata s rodem Wratislavů z Mitrovic po dlouhá staletí, dokazuje i nově přijatý prapor, znak a pečeť, které schválil Parlament ČR v roce 1997. Žádost o udělení znaku obci byl Parlamentu ČR předložen v roce 1996 ve třech alternativách. V konečné verzi je jím dělený štít nahoře červeno-černě, dole zeleno-stříbrně polcený, v dolní polovině je lipový list opačných barev. Prapor má čtvrcený list s žerďovým horním červeným a dolním zeleným polem, ve vlající části je horní černé a dolní bílé pole.¹⁰⁵

Autor návrhu Jan Novotný¹⁰⁶ vnesl do znaku černou a červenou barvu erbu jednoho z nejstarších českých šlechtických rodů – Wratislavů z Mitrovic – který drží Dírnou od roku 1607 do současnosti. Polcený zelenostříbrný list v dolní polovině opačných barev vyjadřuje krásnou přírodu v okolí Dírné se zelenými lesy a stříbřitě lesklými hladinami rybníků a symbol Slovanů lípu¹⁰⁷.

Osvědčení o právu používat prapor, znak a pečeť převzali starosta Dírné a autor návrhu Jan Novotný a potomek rodu Wratislavů z Mitrovic, člen místního zastupitelstva Evžen Wratislav.

Dírná a Wratislavové z Mitrovic jsou spolu neodmyslitelně spjati již po dlouhá čtyři století. Dokazuje to vzhled obce Dírná, kde dominantu tvoří dnes již opravený rodinný zámek, je to však i zmiňovaný erb obce Dírná, který také využívá wratislavské tradice.

¹⁰⁵ Tichá Kateřina, Dírná má nový prapor, znak a pečeť, Táborsko, 13. května 1997, s. 10.

¹⁰⁶ Starosta obce Dírná v letech 1990 – 1998.

¹⁰⁷ V Dírné roste lípa, která je stará několik set let. Dále zde roste několik lip na náměstí u školy, kostela a hřbitova.

4. Vývoj rodu Wratislavů z Mitrovic

Wratislavové z Mitrovic jsou stará česká rodina, která se rozvětvila do více než dvaceti linií, z nichž do 20. století přežily pouze dvě. Založili je bratři Štěpán¹⁰⁸ (+1601) a Šebestián (*1545, +1586) Wratislavové z Mitrovic,¹⁰⁹ dva z osmi synů Václava Wratislava z Mitrovic (*1510, +1554) a Barbory Vamberské z Rohatec.

V rodové linii je nutné se zmínit o prvorozeném Štěpánově synu Václavu Ignáci Wratislavovi, zvaném „Tureček“ (*1576, +1635 Starý Knín), který prožil dobrodružství, která žádný jiný Wratislav z Mitrovic nezažil.

Václav Ignác se vzdělával u Jezuitů v Jindřichově Hradci. Díky přímluvě svých vlivných strýců, Jiřího Wratislava (+1615), purkrabího Pražského hradu, a Kryštofa Wratislava (+1612), karlístejnského purkrabího, se stal v patnácti letech panošem dvorního rady, barona Bedřicha Krekvice. V roce 1591 byl baron Krekvic vyslán císařem Rudolfem II. jako hlava poselstva k sultánovi Murádovi III. (+1595) do Cařihradu. Úkolem poselstva bylo předat obvyklý tribut, jakousi „daň z míru“ (30 000 zlatých), kterou platilo císařství Turecku od roku 1533 v přibližně osmiletých intervalech. Nedlouho poté, co baron Krekvic a jeho družina dorazili k Istanbulu, sultán vyhlásil císaři válku a dal posly uvěznit. Vězňové byli nejprve ukováni na galérie a později uvězněni ve vězení v Anadolihisaru. Propustil je až nový sultán Muhammad III. Do vlasti se Václav Ignác Wratislav vrátil jako dvacetiletý muž, krátce poté se oženil s Ludmilou Ježovou z Lub, jež mu věnem přinesla Starý Knín, místo, kde pak společně strávili celý život. V manželství se narodilo sedm synů¹¹⁰ a dvě dcery.

Kolem roku 1599 se rozhodl sepsat své postřehy a zážitky z Turecka ve formě cestopisu, který byl v období renesance velmi populární. Příhody Václava Ignáce Wratislava z Mitrovic jsou námětem nástěnných maleb zámku v Kolodějích nad Lužnicí. V prvním patře jsou čtyři plochostropé místnosti s rokokovými malbami z 80. let 18. století od neznámého autora.

Po zbytek svého života zachoval „Tureček“ věrnost Habsburkům. V pohnutých dobách stavovského povstání byl příznivcem císaře Ferdinanda II., který jej

¹⁰⁸ Štěpán Wratislav z Mitrovic a Kateřina z Běšin byli rodiče Václava Ignáce „Turečka“ Wratislava z Mitrovic (*1576, +1635).

¹⁰⁹ Pouzar Vladimír, Almanach českých šlechtických rodů, Martin 2005, s. 455.

¹¹⁰ Arnošt (?), Ladislav (+ před 1646), Štěpán (*1601, + před 1646), Jiří Maxmilián (*1603, + po 1647), Jan Václav Vojtěch (*1604, +1676), Adam Leopold (*1608, +1658), Petr Ladislav (*1612, +1698).

jmenoval přísedícím většího zemského soudu a královské komory a v roce 1629 jej povýšil do panského stavu.

„Turečkovi“ pravnukové, vnukové Jana Václava Vojtěcha Wratislava (*1604, +1676) a všichni čtyři synové Václava Vojtěcha Wratislava (*1648 Praha, +1698 Praha) se věnovali duchovnímu stavu. Nejstarší Jan (Ivan) Augustin (1670 Chotivín, 1760 Uherské Hradiště) se stal jezuitou, Jan Adam Bernard (*1677 Chotoviny, +1733 v Mödlingu u Vídně, v roce 1734 pohřben v katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích) byl postupně 6. královéhradeckým biskupem (1711 – 1721), 4. litoměřickým biskupem (1721 – 1733) a jmenovaným pražským arcibiskupem, Jan Václav (* po roce 1678, +1727) byl theatinem, Jan Josef (*1687, +1753 zámek Chrast, pohřben v katedrále sv. Ducha v Hradci Králové) byl 9. královéhradeckým biskupem (1733 – 1753).

Jan Adam Bernard Wratislav byl dne 5. května 1733 jmenován císařem Karlem VI. Pražským arcibiskupem. Odjel proto z Litoměřic do Vídně, aby osobně poděkoval císaři za povýšení. Na zpáteční cestě onemocněl a dne 2. června 1733 zemřel v Mödlingu u Vídně. Protože zemřel ještě před papežským potvrzením jako jmenovaný pražský arcibiskup není v souladu s kanonickým právem započítáván do seznamu pražských metropolitů.

Wratislavská větev, založená Štěpánem a sídlící na zámku v Kolodějích nad Lužnicí vymřela po meči v roce 1943. Posledními z této větve byli Eugen hrabě Wratislav z Mitrovic a Schönfeldu (*1842 Koloděje nad Lužnicí, +1895 Koloděje nad Lužnicí)¹¹¹ a jeho manželka Laura Cassandra hraběnka Bulgarini (*1843 Lvov, +1909 Koloděje nad Lužnicí), v tomto manželství se postupně narodilo sedm dětí, byli to Eugen (*1871 Koloděje nad Lužnicí, +1943 Praha), Rudolf (*1874 Koloděje nad Lužnicí, +1914 Prachatice), Markéta (*1876 Koloděje nad Lužnicí, +1937 ?), Laura Natalie (*1878 Koloděje nad Lužnicí, +1949 Brno), Eleonora (*1880 Koloděje nad Lužnicí, +1948 Praha), Karel Boromejský (*1882 Koloděje nad Lužnicí, +1921 Kroměříž) a Marie Terezie (*1884 Koloděje nad Lužnicí, +1961 Koloděje nad Lužnicí). Dědicem rodového majetku se stal prvorozený syn Eugen, 6. září 1920 se oženil s Ludmilou Vaněčkovou¹¹² (*1896 Praha +1959 Praha). V manželství se narodila jediná dcera Ludmila M. Juliana (*1935 Praha). Ludmila se v roce 1954 provdala v Praze za Jiljího Třeštíka, s nímž se roku 1964

¹¹¹ Manželka Laura hraběnka Bulgarini, dcera Petra Antonína hraběte Bulgarini a Luisy von Brezani.

¹¹² Dcera JUDr. Josefa Vaněčka a Antonie Karubové.

Wratyslav

rozvedla, poté se téměř o dvacet let později, roku 1981 v Bramptonu v Kanadě ve státě Ontario provdala za Bohumila Tajovského. Eugen Wratislav se svou rodinou na zámku v Kolodějích nikdy nebydlel, protože se svého dědictví vzdal ve prospěch své nejmladší sestry Marie Terezie.¹¹³

Dírenští Wratislavové jsou potomky Šebestiána Wratislava a jsou v současnosti poslední větví Wratislavů z Mitrovic v České republice,¹¹⁴ které nehrozí úplné vymření. V současné době je posledním po meči v této linii Evžen Wratislav z Mitrovic (*1961 Jindřichův Hradec), který ale nemá mužské dědice, nýbrž tři dcery.

O původu rodu Wratislavů existuje řada pověstí, legend a nedoložených tvrzení. Podle nich sláva tohoto šlechtického rodu začala u samotného přemyslovského knížete a krále Vratislava II., který byl v roce 1086 korunován na českého krále. Rodová tradice praví, že Wratislavové z Mitrovic jsou levobočky Vratislava II., od něhož odvozují i své rodové jméno.

Představují tak jediný český šlechtický rod, který se může alespoň v legendách pochlubit, že pochází po meči z českého královského rodu Přemyslovců, který v hlavní linii vymřel na prahu 14. století.

Ve skutečnosti nelze královský původ Wratislavů z Mitrovic doložit a neexistují ani důkazy pro takové stáří rodu, že by sahal až do 11. století. Rodovou tradici podporuje jen několik nedoložitelných tvrzení.

Případným důkazem o královském původu Wratislavů z Mitrovic je rozbor rodového erbu. Jeho štít je červeno-černě polcený, přilba je korunovaná pohanskou korunou, na níž jsou dva buvolí rohy, pravý černý a levý červený, černo-červená pokryvadla jsou zpravidla zobrazována na způsob pláště.¹¹⁵ Wratislavský rodový erb je krásný a zajímavý, ale z hlediska heraldiky porušuje řadu pravidel (např. kombinuje dvě barvy).

Jedním z důkazů královského původu je tzv. pohanská koruna¹¹⁶ se čtyřmi hroty, která je heraldicky poměrně vzácná a navozuje starobylost rodu a již právě

¹¹³ Marie Terezie Wratislavová se provdala v roce 1915 v Praze za Adalberta sv. p. Dercsénie de Dercsény (*1878 Dolní Počernice, +1935 Klánovice).

¹¹⁴ Ve 20. století byla založena novozélandská větev Wratislavů z Mitrovic, jejímž zakladatelem je Arnošt Zikmund Wratislav z Mitrovic (*1922 Dírná, +2002 New Plymouth), bratr Maxmiliána Wratislava z Mitrovic (*1917 Dírná, +2002 Dírná), který má mužské potomky.

¹¹⁵ Pouzar Vladimír, Almanach českých šlechtických rodů, Martin 2005, s. 455.

¹¹⁶ Pohanská koruna - druh heraldické koruny, tvořené zlatou obroučkou a osmi (pěti viditelnými) zlatými špicemi bez jakýchkoliv dalších ozdob. Název odvozen od skutečnosti, že byla původně užívána

Wratislavové ve svém erbu používají. Za klenot slouží buvolí rohy¹¹⁷ s nálevkovitě rozšířenými konci. Ne právě typické je též používání příkrývky erbu ve formě knížecího pláště¹¹⁸, opět navozující přemyslovský původ, a zároveň červeno-černě polcený štít,¹¹⁹ který nemá konkrétní heraldickou figuru. Černá barva měla symbolizovat nemanželský původ. Existují však i výklady, že štít byl původně červeno-stříbrně polcený a že stříbrná barva časem zčernala a Wratislavové u ní zůstali. Avšak obě tvrzení nelze doložit, nicméně faktem zůstává, že Wratislavové dodnes používají atypický červeno-černě polcený štít s pláštěm.

Samotní Wratislavové z Mitrovic se vždy snažili doložit svůj přemyslovský původ. Pokusil se o to i Václav Ignác hrabě Wratislav z Mitrovic (*1645 Praha, +1727 Praha) latinským spisem *Sláva domu rodu wratislavského*,¹²⁰ kde se snaží dokázat původ Wratislavů přes krále Vratislav II., otce Břetislava a děda Oldřicha až k bájnému oráči Přemyslovi.

Později z jeho práce například vycházeli Josef Osvald (*1883 Dírná, +1966 Dírná) a Maxmilián Osvald (*1917 Dírná, +2002 Dírná) Wratislavové z Mitrovic, kteří oba sepisovali kroniku svého rodu a sbírali materiály týkající se Wratislavů z Mitrovic.

Spis *Sláva domu rodu wratislavského* (dále je *Sláva*) odkazuje na kroniku Rožmberskou a jiné autory, jako Kosmas, Pulkava, Dubravius, Veleslavin, Paprocký, Pešina, Balbín a Hájek z Libočan, s fakty však nakládá značně svévolně.

Podle podání Václav Ignáce vzešel rod Wratislavů¹²¹ z Mitrovic od prvního českého krále Vratislav II., jenž měl s druhou manželkou Adlétou, dcerou uherského krále Ondřeje, dvě dcery a dva syny. Po smrti krále Vratislava II. se jeho nástupcem stal prvorozený syn Břetislav II. (+1100). Ten měl se svou manželkou

židovskými králi. V české heraldice ji tradičně užívají právě hrabata Wratislavové z Mitrovic. Buben Milan, Encyklopedie heraldiky, Praha 1997, s. 321.

¹¹⁷ Buvolí rohy – rohy skotu byly v nejstarších dobách znamením boží moci a slávy, proto si bojovníci v bitvách připevňovali rohy na přilby. Buvolí a volské rohy patří mezi nejstarší erbovní klenoty vůbec. Někdy bývají nesprávně nazývány sloními choboty. Časté je jejich zdobení: praporky, račími klepety, pavími pery a podobně. Buben Milan, Encyklopedie heraldiky, Praha 1997, s. 361.

¹¹⁸ Knížecí plášť – v heraldice druh honosného kusu, látková ozdoba na způsob pláště, který celý obklopuje štít, splývá z koruny na vrcholu a je ještě vyvázan zlatými šňůrami se střapci po obou stranách, odkud pak volně zřasen visí dolů. Plášť, někdy ale spíše jakési pláštěnky ve stylu krydel, užívají ze zvyku nebo na základě majestátu i některé rody hraběcí (u nás například Wratislavové, Waldstein – Wartenbergové nebo Zieretinové). Buben Milan, Encyklopedie heraldiky, Praha 1997, s. 319 – 320.

¹¹⁹ Štít – součást zbroje válečníka, zejména středověkého rytíře. Obecná umělá heraldická figura ze skupiny motivů zbraní a zbroje. Buben Milan, Encyklopedie heraldiky, Praha 1997, s. 414 – 415.

¹²⁰ *Gloria Illustrissima ac Excellentissima Domus Wratislav.*

¹²¹ Původně osobní jméno Vratislav si zvolili příslušníci tohoto rodu za jméno rodové, původně se používalo Wratislavové, později Wratislavové.

Lukardou (nebo Lukrécieí), kněžnou palatinskou, dva syny: Vladislava a Vlastislava. Po sedmiletém panování byl Břetislav II. zákeřně zavražděn a vlády se ujal jeho bratr Bořivoj II. (+1107). Ten dal oba synovce na vychování k pánům z Vartenberka. Vladislav se později oženil s Napkou, dcerou pána z Vartenberka, od nějž obdržel hrad Brdy. Jakožto starší syn přijal Vladislav ke svému jménu jméno svého děda Vratislava na věčnou památku, aby tak ukázal, že jeho rod pochází od prvního českého krále. Vladislav pak měl jediného syna, také Vratislava (+1172), který byl kancléřem českého království, zúčastnil se bojů českého krále Vladislava II.¹²² s Konrádem Znojemským. Tento Vratislav pojal za manželku Miladu (Marii), kněžnu „Persinskou“, údajnou sestru jakéhosi Vitigona, „prvního z Rožmberků“, a s ní svůj rod značně, majetkově posílil. V posloupnosti wratislavského rodu následoval údajně Dobroslav (+1203), který se oženil s Ofkou (Eufemií) z Valdeka, která zase svůj původ odvozovala od Kazi, nejstarší dcery bájného knížete Kroka. Dalším v řadě byl Vratislav (+1231), který držel hrad Dobříš, vystavěný jeho otcem. S manželkou Svatavou z Kravař zplodil syny Václava a Krásníka. Václav Wratislav přebýval na Risenberku, který dostal od hrabat oseckých, jelikož jeho manželka Roxolana (Roza) pocházela z tohoto rodu. Krásník se prý přidal k řádu templářů a bojoval u Jeruzaléma proti „Saracénům“.

Zdeněk (+1278), syn Václava Wratislava, se po otcově smrti prý „na vojnu dal“ a bojoval s Přemyslem Otakarem II. v bitvě na Moravském poli, kde spolu s českým králem zahynul. Zanechal po sobě manželku Violu (Václavku) z rodu Theobaldiků a jediného syna Václava. Tento Václav Wratislav II. (+1309) byl pánem na Častolovicích a Skřípli a stal se nejvyšším mincmistrem v celém českém království. Za manželku pojal Bogislavu z Častolovic. Dalším pánem na Častolovicích, Skřípli a hradu Příbrami, který od svého otce obdržel, byl syn Václava Wratislava II. Vratislav (+1337). Oženil se se Zdislavou z rodu pánů z Dubé a Lipého, se kterou zplodil čtyři syny: Jindřicha, Mutinu, Přibyslava a Olava.

Přibyslav údajně zahynul s králem Janem Lucemburským v bitvě u Kresčaku v roce 1346, Jindřich a Mutina byli zaměstnáni u dvora císaře Karla IV., Mutina (+1365) s ním dokonce podnikl římskou jízdu (1355). Jindřich zastával úřad nejvyššího kancléře Království českého.

¹²² Vladislav II., kníže český, od roku 1158 český král jako Vladislav I.

Ve wratislavském rodu pokračoval podle textu *Slávy* Jan Wratislav (+1395), syn Mutiny a Blaženy ze Sternberga, kterého císař Zikmund jmenoval hrabětem a nejvyšším maršálkem v Uhrách a k tomu obdržel darem panství Mitrovic. Jan Wratislav se oženil s Kunhútou z Lomnice. Z jejich třinácti synů prý dvanáct padlo v bitvě u Nikopole v roce 1396. Nejmladší našťestí zůstal doma s matkou. Tento Oreš (+1425) se tak stal praotcem všech Wratislavů z Mitrovic. Jeho manželkou byla Eliška Krajířová z Krajku a měli jediného syna Jiřího (+ před 1472). Tento Jiří Vratislav je pak údajně otcem prvního historicky prokazatelného Wratislava z Mitrovic, a to Vratislava zvaného „Drslav“ (+1487).

Takto vykládá rodovou tradici Václav Ignác hrabě Wratislav z Mitrovic ve svém spise. Jsou to nepodložená tvrzení a ani autorova odvolání na výše zmíněné kronikáře nepřinášejí potvrzení této wratislavské verze o královském původu. Přestože tedy Václav Ignác Wratislav přímo jmenuje jednotlivé autory, tak v jejich dílech nenacházíme podklady pro jeho tvrzení.

Jiný spis, *Zákon Pána našeho Gejisse Krysta s kratičkým popsánjm přjbehů zgeweného náboženstw a geho wyznawačů od časů Adamových až do časů nassjch*¹²³ (dále jen *Zákon*), obsahuje připsání jeho excelenci vysoce urozenému pánu, panu Josefu Svaté Římské říše hraběti Wratislavovi z Mitrovic (*1763, +1830 Praha). Autor se v něm taktéž pokouší poukázat na starobylost a vznešenost českého hraběcího rodu Wratislavů z Mitrovic. I tento text odkazuje na známé kronikáře, jejichž jmény se snaží dosáhnout určité věrohodnosti, poukazuje na Kosmu, Tomáše Pešinu z Čechorodu, Václava Hájka z Libočan a Bohuslava Balbína, a stejně tak jako předcházející spis zachází s jednotlivými fakty velmi svévolně.

Tento spis se však nepokouší doložit původ Wratislavů z Mitrovic až k českému králi Vratislavovi II., ale tuto rodovou tradici přijímá jako skutečnost, nesnaží se najít nová prokazatelná fakta, ale pouze legendu převypráví, tak jak je známá. Zřejmým cílem publikace je dokázat, že tento starý český rod má mnoho slavných a významných příslušníků, kteří se zapsali nesmazatelnou stopou do českých dějin.

¹²³ Zákon pána našeho Ježíše Krysta s kratičkým připsáním příběhů zjeveného náboženství a jeho wyznawačů od časů Adamových až od časů našich.

Autorem je kanovník Ditrich,¹²⁴ který se setkal s hrabětem Josefem Wratislavem z Mitrovic na studiích v Brně a který je zřejmým obdivovatelem starobylého českého rodu.

Kanovník ve své dedikaci nejprve vzpomíná na jejich první setkání a poté ve zkratce popisuje svůj život, což omezuje na výčet jednotlivých církevních úřadů, které ve své kariéře zastával. Po krátkém úvodu tedy následuje vylíčení původu slavného rodu Wratislavů z Mitrovic. Text je do určité chvíle v podstatě shodný se *Slávou*.

Text *Slávy* je podstatně kratší a snaží se především dokázat slavný původ. Omezuje se pouze na dobu, která je neprokazatelná a svým tvrzením ji považuje za doloženou a tedy pravdivou, což, jak jsem výše napsala, jsou však neprokazatelné informace.

Naopak *Zákon* se wratislavský královský původ dokázat nepokouší a přijímá jej jako všeobecně známý fakt, spíše poukazuje na významné wratislavské činy, které je nutné sdělit všem současným i pozdějším čtenářům.

Zákon tedy stejně jako *Sláva* odvozuje původ rodu Wratislavů od českého krále Vratislava II., jehož syn Břetislav II., který byl smrtelně raněn na honu, odkázal svému synovi Vladislavovi loveckou trubku. Mladý Vladislav byl dán do výchovy k pánům z Vartenberka. Pán z Vartenberka mladého Vladislava oženil se svou dcerou a daroval jim hrad Brdy. Právě tento Vladislav přijal na věčnou památku ke svému jménu jméno svého děda Vratislav. Vratislav, syn Vladislava Vratislava získal velkých zásluh při dvoře českého krále Vladislava II., který se roku 1172 zřekl vlády a odešel do kláštera. Tím však zahájil čtvrtstoletí mocenských bojů, které vedly zatím k nejhlubšímu úpadku vlády Přemyslovců a ohrožily v určitých okamžicích i celistvost středověkého českého státu.

Odtud se oba texty již rozcházejí. *Sláva* se nadále věnuje jednotlivým členům v chronologickém sledu a neopomíná jmenovat i jednotlivé manželky. Naopak *Zákon* poukazuje pouze na významné členy rodu Wratislavů z Mitrovic, popisuje jejich hrdinské činy a rodinných záležitostí si vůbec nevšímá. Autorovi jde především o to vylíčit statečnost a čestnost jednotlivých Wratislavů z Mitrovic, než aby se pokoušel dokumentovat genealogii rodu..

¹²⁴ Josef Petr Václav Ditrich (*1763 Česká Skalice +1823 Praha), profesor teologické fakulty, církevní historik. Někdy používal pseudonym Josef Klíč nebo Petr Dytrych.

Prvním, na koho *Zákon* vzpomene a o němž píše i *Sláva*, je Zdeněk Wratislav, který bojoval a zemřel s Přemyslem Otakarem II. v bitvě na Moravském poli v roce 1278.

Následuje Jan Wratislav (+1395), který byl nejvyšším polním maršálkem uherského krále Zikmunda. Také vzpomíná na osudnou bitvu s Turky, ve které padl Jan Wratislav i jeho dvanáct synů. Na živu zůstal pouze nejmladší, třináctý syn, jehož jméno neuvádí, který je však zakladatelem slavného rodu Wratislavů z Mitrovic. V těchto informacích se oba spisy shodují, ale následuje rozdílná informace o získání přízviska „z Mitrovic“.

Sláva tvrdí, že Jan Wratislav obdržel za své věrné služby od uherského krále Zikmunda panství Mitrovice a odtud tedy přízvisko „z Mitrovic“, neuvádí však, kde se panství nacházelo nebo vůbec nějaké bližší informace. Kdežto *Zákon* popisuje, jak Jan Wratislav získal od uherského krále Zikmunda za věrné služby hrabství při řece Sávě, kde vystavěl hrad Mitrovice. Právě od tohoto Jana Wratislava se tedy nazývají Wratislavy z Mitrovic.

Následuje vyprávění o Benešovi a Drešovi Wratislavovi z Mitrovic. Beneš Wratislav, pán na Třemšíně a bratr výše zmíněného Jana Wratislava, zahynul ve vojsku císaře Zikmunda při obléhání Vyšehradu v roce 1420. Stejně jako Beneš, tak i Dreš Wratislav, pán na hradě Konarovice, byl zastáncem katolické víry a při její obhajobě byl zabit kolínskými husity.

V tomto okamžiku se jednotlivé texty rozcházejí a zřejmě dochází i k určitému komolení jmen.

Sláva se nezmiňuje o Benešovi Wratislavovi. Také nepíše o Drešovi Wratislavovi, o němž naopak píše *Zákon*, který zase nejmenuje Oreše Wratislava, ale myslím, že v této chvíli došlo ke zkomolení jmen. Oreš a Dreš jsou zřejmě totožná osoba, což by znamenalo, že se v případě Dreše Wratislava jedná o syna Jana Wratislava, tedy toho již zmiňovaného třináctého přeživšího, který se jako jediný nezúčastnil bitvy u Níkopole.

Ve výčtu významných příslušníků se objevuje Václav Wratislav (*1510, +1554), který byl purkrabím Pražského hradu. Od jeho devíti synů¹²⁵ se rozvětvili do několika rodových linií.

¹²⁵ Text *Zákona* píše o devíti synech, ale historicky doložených je pouze osm synů, a to Jan starší (+1581), Václav starší (+1587), Kryštof starší (+1612), Wratislav (+1591), Štěpán (+1601), Mikuláš (+1555), Jiřík mladší (+1603) a Šebestián (*1554, +1586).

Zákon pokračuje líčením zajímavých životních událostí Václava Wratislava z Mitrovic (*1576, +1635),¹²⁶ zvaného „Tureček“, který byl vyslancem v Konstantinopoli a tam se dostal do tureckého zajetí. Poté, co se dostal z vězení, sepsal své příhody, které byly a jsou stále velmi populárním literárním cestopisem.

Dalšími zmiňovanými jsou Václav Ignác, Jan Adam a Jan Václav Wratislavové hrabata z Mitrovic. Václav Ignác Wratislav z Mitrovic (*1645, +1727) byl synem Adama Leopolda Wratislava z Mitrovic (*1608, +1658), hejtmana Podbrdského kraje, a vnukem Václava „Turečka“ Wratislava z Mitrovic. Sám Václav Ignác Wratislav se stal vyslancem u polského a pruského dvora.

Jan Adam Wratislav z Mitrovic (*1677 Chotoviny, +1733 Mědling u Vídně, ale pohřben v katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích), byl synem Václava Vojtěcha Wratislava (*1648 Praha, +1698 Praha), dal se do služeb katolické církve a svou církevní dráhu započal jako kanovník hlavního kostela pražského a olomouckého, dále se stal staroboleslavským a vyšehradským proboštem, prelátem Království českého, biskupem královéhradeckým, později litoměřickým, dočkal se i jmenování pražským arcibiskupem.

Jan Václav Wratislav z Mitrovic (*1670, +1712 Vídeň, ale pohřben v kostele sv. Jakuba v Praze), syn Kryštofa Františka Wratislava z Mitrovic (+1689 Praha), se velmi brzy po studiích stal nejvyšším sudím Království českého, později také vyslancem v Anglii, Polsku a Prusku. Tímto možná nejvýznamnějším Wratislavem z Mitrovic (alespoň co do politické kariéry), končí kanovník Ditrich svou dedikaci Josefu Wratislavovi z Mitrovic. V úplném závěru pronáší přání: „Pán Bůh ráciž dáti, aby v krátkém čase vysoce slavnému pánu panu předku svému, Janu Václavovi, ve svých příhodách ještě podobnější vyla Vaše hraběcí excelenci! Mezi tím stálého zdraví, blaženého života a dlouhého vladařství Vaší hraběcí excelenci srdečně žádám a do milosti se poslušně poroučeje zůstávám.“¹²⁷

Potud rodová legenda. První historicky ověřitelný prapředek současných Wratislavů z Mitrovic je tedy již zmíněný Vratislav zvaný „Drslav“ Wratislav z Mitrovic (+1487), který získal v polovině 15. století statek Mitrovice¹²⁸ u Sedlčan

¹²⁶ Václav Wratislav z Mitrovic, syn Štěpána Wratislava z Mitrovic (+1601), který byl synem Václava Wratislava z Mitrovic (*1510, +1554).

¹²⁷ Zákon pána našeho Ježíše Krista s kratičkým připsáním příběhů zjeveného náboženství a jeho vyznavačů od časů Adamových až od časů našich, Praha 1803, s. 13 - 14.

¹²⁸ Čtvrt hodiny od Prčice ve směru jihovýchodním leží zámek Mitrovice, působiště znamenitých rodů Wratislavů z Mitrovic a Mitrovských z Nemyšle. Zenkl František Diviš, Průvodce Tábořem a jeho okolím, Tábor, s. 89.

a pomáhal Oldřichovi z Hradce v odboji proti Jiřímu z Poděbrad. Přesto se posléze ještě za Jiříkova života se stal purkrabím Pražského hradu.¹²⁹ Z manželství s Markétou Vrabskou Vrabí po něm zůstali synové Jan (+1520), Jiří (+ po 1471), Tomáš (+ po 1471) a Vratislav (+ po 1471). Dědictví po otci se ujal Jan a ve dvou manželstvích se mu postupně narodilo pět synů. Z manželství s Dorotou to byli synové Vratislav (+1543), Šebestián (+1545), Vít (+1544) a Jan (+ po 1546), v druhém manželství s Annou Karlovnou ze Svárova se narodil jediný syn Václav (*1510, +1554). Další potomstvo měli pouze nevlastní bratři, Vratislav a Václav, přičemž Vratislav založil větev Mníšeckou a Václav Skřípelskou. Václav (*1510 +1554) měl s manželkou, Barborou Vamberskou z Rohatec osm synů: Jana staršího (+1581), Václava staršího (+1587), Kryštofa staršího (+1612), Vratislava (+1591), Štěpána (+1601), Mikuláše (+1555), Jiříka mladšího (+1603) a Šebestiána (*1554, +1586). Všichni bratři měli potomstvo, ale až do 20. století se udrželo pouze potomstvo Štěpána a Šebestiána a současní Wratislavové z Mitrovic pocházejí z větve založené Šebestiánem, jak je uvedeno na počátku této kapitoly.

Stejně jako *Sláva* tak i *Zákon* se tedy snaží dokázat vlastní věrohodnost odkazem na Kosmu a jiné autory, některé z nich jsem se pokusila dohledat, ale ve všech mnou zkoumaných případech se ukázalo, že odkazy na zmiňované kronikáře nic nedokazují, protože tito kronikáři o Wratislavech z Mitrovic a jejich rodové spjatosti s českým králem Vratislavem II. nic nepíší.

Kosmas ve své kronice zmiňuje, že kníže Břetislav II. (+1100), který byl úkladně zavražděn, se před smrtí zpovídal z hříchů biskupu Heřmanovi. Vše, co se nacházelo „v knížecí komoře“ (tj. knížecí majetek), poručil rozdat klášterům. Když zařídil vše, co se mělo zařídit pro duši, pravil: „Mému synáčkovi dejte loveckou trubku mou a kopí; ostatní, co Bůh v své moci uložil, mně nepřisluší, abych mu dal.“¹³⁰ V této chvíli Kosmas nepodává více informací o synovi Břetislava II., nejmenuje jej, ani nezaznamenává, jaký byl jeho další osud. Píše o něm až k roku 1112. Podle ustanovení bývalých králů a na příkaz krále Jindřicha IV. poslal český kníže Vladislav I. (+1125) svého synovce, Břetislavova syna a svého jmenovce, se sborem tří set štítonošů do Říma. Ale poněvadž král vyjel již předtím, řečený jinoch, „přešed se svými bavorské Alpy, zastihl krále ve městě Veroně a slavil tam

¹²⁹ Mašek Pavel, *Modrá krev*, Praha 1992, s. 91.

¹³⁰ Kosmova kronika česká, Praha 1972, s. 156.

s ním letnice“.¹³¹ To je jediná zmínka o Vladislavovi, synu Břetislava II. Z těchto strohých informací je velmi obtížné usuzovat, že právě od tohoto Břetislava syna lze odvozovat přemyslovský původ rodu Wratislavů z Mitrovic. Tomuto tvrzení tedy nic nenasvědčuje, ale zároveň ani neodporuje.

Přibík Pulkava z Radenína, kronikář na nějž Václav Ignác Wratislav odkazuje, zmiňuje ještě méně informací než Kosmas. Břetislav II. se oženil s dcerou rýnského falckrabího Albrechta, jejíž jméno bylo Lukarta. Splodil s ní syna Vladislava, jenž byl později svým strýcem Vladislavem poslán s císařem Jindřichem IV. do Říma a s jehož pomocí byl zajat papež Paschalis.¹³² Z textu kroniky Přibíka Pulkavy se tedy nedovídáme nic nového, spíše podává ještě zastřenější informace než Kosmas.

V Hájkově České kronice nenalezneme žádné odkazy, týkající se Wratislavů z Mitrovic. Odkaz Václava Ignáce Wratislava z Mitrovic na Václava Hájka z Libočan je tedy absolutně neopodstatněný. Hájek taktéž píše o Břetislavově manželce Lichardis, kterou Čechové jmenovali Lukarda a která porodila Břetislavovi II. dva syny, Vladislava a Vlastislava. Stejně tak Hájek praví o posledních minutách zavražděného knížete, kdy Břetislav II. pravil: „Dajte synu mému trubičku loveckú mú, lučišťe a střely. Jiného já jemu nic dáti nemohu, neb všecko má P. Buoh v své moci.“¹³³ O dalších osudech Břetislavových synů Hájek nic neuvádí, nezmiňuje se o tom, že by Wratislavové z Mitrovic byli potomky českého krále Vratislava II.

Nepodařilo se mi zachytit, proč se obecně hovoří o tom, že Wratislavové z Mitrovic byli levobočky. Faktem zůstává, že o levobočcích hovoří pouze moderní literatura, staré texty se o této formě příbuznosti nezmiňují. Přesto oba zkoumané texty uvádí přímý rozrod Wratislavů z Mitrovic od Vratislava II. a jeho syna Břetislava II. a odkazují na zmiňované dějepisce.

Přestože se nepodařilo v této práci rozřešit záhadu, zda starý šlechtický rod Wratislavové z Mitrovic jsou přímými potomky krále Vratislava II., nebo jsou jeho levobočnými potomky, nebo vůbec nejsou jeho potomky, se mi tato skutečnost jeví jako nepodstatná. V historii obecně platí, že je to pouhá legenda a zřejmě u ní již zřejmě na vždy zůstane.

¹³¹ Tamtéž, s. 184.

¹³² Kroniky doby Karla IV., Přibík z Radenína, řečený Pulkava, Kronika česká, Praha 1987, s. 311.

¹³³ Hájkova Kronika česká, Praha 1923, s. 480 – 481.

Tento rod za sebou zanechal v českých dějinách výraznou a nesmazatelnou stopu a ukazuje se, že i v současnosti se velmi činí. Je to vidět na restituovaném a téměř již opraveném rodovém majetku v Dírné nedaleko Soběslavi.

5. Rodový majetek Wratislavů z Mitrovic

Nejstarším historicky prokazatelným Wratislavem z Mitrovic je onen Vratislav „Drslav“ (+1487), jenž žil ve druhé polovině 15. století a který získal statek Mitrovice u Sedlčan okolo roku 1448 a od něho pak převzali potomci rodové jméno Wratislav z Mitrovic. Od jeho tří vnuků, Jana (+ po roce 1546), Vratislava (+1543) a Václava (+1554), se rod počíná rozrůstat do několika větví a počíná se také utvářet rodové panství. V té době rodina zřejmě vlastnila pouze statky mitrovický a skřípelský, které početnou rodinu nemohly uživit. I proto se těžiště rodového majetku přesouvá do podbrdského kraje. Po polovině 16. století se rod rozčlenil na újezdskou, mníšeckou a skřípelskou větev.

Jan Wratislav držel od roku 1535 statek Újezd, ze dvou manželství měl šest synů, ale přesto tato wratislavská větev újezdská vymírá již v polovině 17. století

Vratislav Wratislav dosáhl roku 1503 na králi Vladislavovi zrušení manských povinností, kterými byl do té doby vázán jako majitel tvrze a městečka Mníšku a založil mníšeckou větev, která pak pokračovala v dalších pěti pokoleních. Poslední její žijící mužští potomci, bratři Vratislav a Vilém Eusebius (+1655), prodali roku 1655 statek Mníšek.

Větší životnost prokázali potomci Václava Wratislava, zakladatele skřípelské větve. Tento Wratislav měl osm synů.¹³⁴ Nejstarší z nich, Jan, přikoupil roku 1575 k otcovskému statku Skřípel statek Liteň, v dědictví obdržel roku 1642 statek Lochovice. Tato jediná větev se rozdělila do mnoha odnoží – všeradská, liteňská, protivínská.

Zakladatelem všeradské větve byl Vratislav Wratislav (+1591). Statek Všeradice vlastnil od roku 1580. Všeradská větev vymírá však již v druhém pokolení, a to Václavem Wratislavem¹³⁵ v roce 1651.

Větev liteňskou (někdy také zvanou lochovická) založil Jan starší Wratislav (+1581), v letech 1571 – 75 skoupil statek Liteň. Tato větev Wratislavů zanikla roku 1719 ve čtvrtém pokolení smrtí Jiřího Bernarda Wratislava,¹³⁶ posledního mužského člena, který žil v bezdětném manželství s Margarethou Franciscou von Clary – Aldrigen (+1733). Zbylý majetek liteňské linie přešel dědictvím na Jana

¹³⁴ Jan starší (+1581), Václav starší (+1587), Kryštof starší (+1612), Vratislav (+1591), Štěpán (+1601), Mikuláš (+1555), Jiřík mladší (+1603) a Šebestián (*1554, +1586).

¹³⁵ Václav Wratislav, syn Vratislava Wratislava (+ 1660) a Elišky Kelblovy z Gejzinku.

¹³⁶ Jiří Bernard Wratislav, syn Zdeňka Eusebia Wratislava z Mitrovic (+1686) a Elišky z Gerštorfu.

Antonína Wratislava (*1686, +1732 Lochovice), potomka Václavova syna Šebestiána. Syn Jana Antonína Wratislava a Anny Alžběty Talatzkové z Ještětic Vincenc Ignác (*1724 Lochovice, +1794 Praha, pochován v Dírné) udržel statek Lochovice do roku 1754. Později, roku 1788, získal nástupnictví v rodovém svěřenectví. Právě v jeho potomcích žije Šebestiánova větev podnes.

Jiřík mladší Wratislav (+1603) založil protivínskou větev, ale ta vymírá již roku 1716, posledním Wratislavem z protivínské větve byl František Wratislav.

Mezi Wratislavy, jejichž majetek byl rozložen v podbrdském kraji, je nutné ještě jmenovat Adama Wratislava (*1586 Praha, +1637 Praha), syna Štěpána Wratislava a Barbory Vamberské z Rohatec, vnuka Václava Wratislava. Základ jeho majetku tvořilo panství Poříčí, později ještě získal statek Bezděkov jako dědický podíl manželky Salomény Horčicové z Prostého. Tyto statky přešly dědickým právem po smrti Adamova syna Jiřího Zdeňka Wratislava (*1619 Poříčí, +1655 Poříčí), který žil v bezdětném manželství s Maxmiliánou Kateřinou Vrabskou z Vrábí, na Václava Ignáce Wratislava (*1645, +1727).

Výše zmíněný wratislavský majetek byl především rozložen v jižních oblastech podbrdského kraje. Rod dále vlastnil několik statků roztroušených v blízkosti měst Rokycany a Klatovy, ale tyto majetky byly ve vlastnictví Wratislavů vždy pouze krátkou dobu, s výjimkou panství Mirošova, které vlastnili delší dobu, a to v letech 1616 až 1726.

Mimo tuto zmiňovanou oblast na jihočeské půdě zakotvil Jiří Wratislav, syn Václava Wratislava. S první manželkou Eufemií Hozlauerovou dočasně hospodařil na jejím věnném statku Bzí. Druhá manželka Kateřina Malovcová z Malovic mu přinesla statek Zálší, roku 1594 přikoupil i statek Protivín. Rodinný majetek se rozrostl odkazem snachy Barbory Růtové, manželky jeho syna Adama Wratislava (*1519, +1617), roku 1618 o její věnný statek Dírnou.

Později jeden z vnuků Jiřího Wratislava, Václav (+1660), koupil roku 1647 statek Jínce. Položil tak základy k pozdější více soustředěné moci Wratislavů z Mitrovic do jihočeského kraje.

Skutečný rodový majetek Wratislavů z Mitrovic se začal utvářet ke konci 17. století, kdy Kryštof František Wratislav (+1689 Praha, je pohřben v kostele sv. Jakuba) vlastnil mimo Dírné ještě Zálší a Jínce, k tomu zakoupil Dobřejovice a v roce 1671 dva domy v Praze. Od roku 1650 vlastnil tyto pražské domy Fridrich Frysleben z Bischofu a po něm jeho dva synové, kteří domy prodali již zmíněnému

Kryštofu Františkovi Wratislavovi. Ten koupené domy přestavěl v jeden palác, který je od té doby majetkem rodu Wratislavů z Mitrovic - nachází se v ulici Tržiště 13, Malá Strana - Praha.

Rodové svěřenectví¹³⁷ (fideikomis) Wratislavů z Mitrovic založil v roce 1712, nedlouho před svou smrtí, Jan Václav hrabě Wratislav (*1670 Praha, +1712 Vídeň), když získal souhlas od císaře Karla VI. Ustanovil, aby statky Jínce, Malešice, dům na Starém Městě pražském (Wratislavský palác - Tržiště 13) a 150 000 zlatých, které odevzdal roku 1709 do císařovy pokladny za propůjčení panství Hlohovce v Uhrách (zkonfiskovaný rebelovi Štěpánu Forgáchovi), tvořily nezczizitelný svěřenecký majetek.¹³⁸ V roce 1714 byla provedena povolená alodizace Malešic, místo nichž byly pojaty do svěřenectví statky Dírná a Zálší. Od roku 1714 tvoří svěřenectví statky Jínce, Dírná, Zálší a Wratislavský palác v Praze.

Jan Václav Wratislav z Mitrovic byl v roce 1711 jmenován velkopřevorem Českého velkopřevorství řádu Maltézských rytířů. Byl to již čtvrtý příslušník rodu Wratislavů z Mitrovic, který se stal velkopřevorem. Jan Václav tak navázal na Viléma Zdenka Wratislavava z Mitrovic¹³⁹ (*1576, +1637, je pochován v kapli Sv. Zikmunda v chrámu Sv. Víta), který byl českým velkopřevorem v letech 1626 – 1637, od roku 1661 to byl Adam Vilém (+1666, pohřbený v kostele Sv. Marie v Praze) a po něm se vzápětí stal českým velkopřevorem František Šebestián (+1684 Malta, pohřbený v kostele Sv. Trojice na Maltě), a to od roku 1667 do roku 1675. Adam Vilém a František Šebestián byli nevlastní bratři, synové Jana staršího Wratislava z Mitrovic (*1588, +1628).

Druhým držitelem rodového svěřenectví byl Václav Ignác hrabě Wratislav (*1645 Praha, +1727 Praha). V letech 1666 až 1668 cestoval po vzoru šlechtických synků v cizině. Oženil se roku 1670 s Maxmiliánou Františkou Kocovou z Dobrše. První veřejnou funkcí byl úřad hejtmana plzeňského kraje roku 1685, v němž byly

¹³⁷ Fideikomis, svěřenectví – zvyklost, později právní norma, která spočívala v přechodu majetku (hlavně půdy) jako celku na členy rodiny podle dědické posloupnosti stanovené v závěti zakladatele fideikomismu. Účelem je zajistit neštěpení rodového majetku a uchovat majetkové postavení rodiny. V českých zemích byly fideikomisy zřizovány od 16. století ve šlechtických rodech. Institut zrušen v roce 1924.

¹³⁸ Tříška Karel, Rodinný archiv Wratislavové z Mitrovic, Inventář, Třeboň 1963, s. 1.

¹³⁹ Vilém Zdeněk Wratislav z Mitrovic, syn Jana mladšího Wratislava z Mitrovic (*1530, +1581) a Lidmili Seidlizové ze Schönfeldu (+1571). V roce 1619 vstoupil do řádu Sv. Jana /Maltézského a byl jmenován komondorem v Mailberce, Brně a Horních Kralovicích. Roku 1627 byl jmenován nejvyšším převorem Maltézského řádu.

rozloženy všechny jeho tehdejší statky, z nichž nejvýnosnější bylo zděděné panství Poříčí, kde tehdy se velmi úspěšně rozvíjelo železářství a zbrojní výroba.

Třetím držitelem rodového svěřenství byl František Karel hrabě Wratislav (*1680 Kadov, +1750 Jince). František Karel prošel složitou a náročnou službou u císařského dvora. Jako vyslanec na polském královském dvoře získal od krále Augusta Bedřicha vyznamenání Bílého orla. Z Polska odešel jako vyslanec k ruskému carskému dvoru. Od carevny Anny mu byl udělen řád Alexandra Něvského a řád Sv. Ondřeje. Roku 1747 žádá, aby směl opustit císařské služby, odvolává se na svůj věk a různé zdravotní problémy a je tedy zbaven všech svých funkcí. František Karel se vrací do Čech, na své panství do Dírné. Téhož roku mu zemřela manželka Marie Eliška hraběnka Kinská ze Vchynic a Tetova. Je pochována v Dírné. František Karel Wratislav zemřel bez dědice v Jíncích, je pochován v tamním kostele. Proto bylo rodové svěřenství po smrti Františka Karla Wratislava formálně převedeno na jeho nezletilého synovce Františka Adama Deodata, čtvrtého držitele rodového svěřenství.

Když se František Adam Deodat hrabě Wratislav (1732 Těšín, +1788 Praha) ujímal po čtyřech letech svěřenství, tak bylo mírně zatíženo dluhy. V roce 1757 provedl důkladnou rekonstrukci zámku a kostela v Dírné. O renovaci zámku svědčí zkratka latinského nápisu na základní zdi zámku pod vchodovým mostem na severní straně, která zní: FACWDM E ACWNC DK HFP AD 1757 (Franciscus Adamus Comes Wratislav De Mitrovic et Antonia Comitessa Wratislav nata Comitessa De Kinsky hoc fundamente posuerunt anno Domini 1757). I tento Wratislav neměl žádné potomky, a tak rodový majetek přešel na příbuzného Vincenta Ignáce Wratislava z Mitrovic.

Vincent Ignác hrabě Wratislav (*1724 Lochovice, +1794 Praha, pochován v Dírné) byl pátým držitelem rodového svěřenství. Roku 1749 se stal radou královské komory a téhož roku byl jmenován přisedícím dvorského soudu, po dalších dvou letech se stal nadpočetným radou při královské reprezentaci a komoře. Od roku 1752 byl činným jako komisař nejprve v budějovickém, později táborském kraji. Po počátečním úspěchu však přicházely už pouze neshody a nepříjemnosti, odešel ze státních služeb a věnoval se své velké zálibě, kterou bylo divadlo. Ve Zweibrückenu si vydržoval vlastní malou scénu, v Praze podporoval činohru a operu až do své smrti. Svému jedinému synovi zanechal veliké dluhy.

V pořadí šestým držitelem rodového svěřenectví byl František Adam hrabě Wratislav (*1759 Praha, +1815 Stadlec, pochován v kostele pod oltářem v Zálší). V roce 1806 prodal od rodového svěřenectví statek Jínce a z těchto peněz založil peněžité rodové svěřenectví. Otec mu zanechal veliké dluhy a tento Wratislav se z nich nedokázal dostat a tak i pozdější dědicové byli odsouzeni k životu středních venkovských velkostatkářů bez větších ambic.

Sedmým držitelem rodového svěřenectví byl Gustav hrabě Wratislav (*1795 Praha, +1827 Praha. Když Gustav zemřel, byl jeho syn František Adam Leopold nezletilý a jeho poručíkem se stal svobodný pán Jan z Wiederspergu,¹⁴⁰ chlapec se ujal rodinného majetku po dosažení plnoletosti.

Osmým držitelem rodového svěřenectví byl tedy František Adam Leopold hrabě Wratislav (*1823 Dírná, +1858 Krnsko, pohřben v Dírné), který byl nešťastnou náhodou zastřelen na honu v Krnsku. V rodinné historii se traduje, že to nebyla až tak nešťastná náhoda, ale tzv. americký souboj, velmi oblíbený v té době. František Adam Leopold měl s někým nejmenovaným spor a dohodli se, že po sobě mohou střílet kdykoli a kdekoli. Wratislavova smrt byla výsledkem tohoto vzájemného duelu.

Devátý držitel rodového svěřenectví, Eugen František hrabě Wratislav (*1855 Krnsko, +1897 Meráno), vlastnil rodové svěřenectví a mimo to ještě alodiální majetek Myslkovice, Krnsko a Řehnice.

Josef Osvald hrabě Wratislav (*1883 Dírná, +1966 Dírná), byl desátým držitelem rodového svěřenectví a alodiálního majetku.

Jedenáctým držitelem rodového svěřenectví se měl stát v rodové posloupnosti Maxmilián Josef Wratislav (*1917 Dírná, +2002 Dírná), ale již k tomu nedošlo. Rodové svěřenectví bylo okleštěno první a druhou pozemkovou reformou. Ztráta rodového majetku nebyla to jediné, o co Maxmilián Josef Wratislav přišel, dědictvím měl mimo jiné obdržet šlechtický titul – hrabě, což se již nestalo.

Šlechtictví, jako právní instituce, bylo hned po zřízení samostatného československého státu zrušeno. 10. prosince 1918 schválilo Národní shromáždění zákon č.61/1918 Sb. o zrušení šlechtictví, řádů a titulů, v platnost vstoupil 18. prosince 1918. Znamenalo to, že bývalí šlechtici nesmějí užívat svého rodného

¹⁴⁰ Hrbek Vladimír, Zmizelé Soběslavsko, Myslkovice 2003, s. 36.

jména s přídomkem nebo dodatkem, který by vyznačoval šlechtictví, zrovna tak se nesmělo používat šlechtických titulů, erbů, řádů a vyznamenání.¹⁴¹

Josef Osvald Wratislav z Mitrovic, otec Maxmiliána Josefa hraběte Wratislava, byl tedy původně majitelem svěřeneckého (fideikomisního) majetku o celkové výměře 2406 ha a alodiálního¹⁴² majetku o celkové výměře 886 ha. Wratislavský majetek tedy před první pozemkovou reformou celkově tvořilo 3292 ha, ale Maxmilián se již začal zaučovat na majetku reformou okleštěném na 2027 ha .

Fideikomisní majetek před první pozemkovou reformou obsahoval tyto dvory s příslušenstvím: Dírná, Zálší – Horní, Závší - Biskup, Mezná, Nová Ves, Chotěmice; průmyslový majetek: pivovar, mlýn a pila v Dírné, lihovary v Dírné a Myslkovicích, cihelny v Mezné a v Krnsku; palác v Praze, rodový zámek v Dírné, zámek v Myslkovicích a Krnsku, ke každému patřila zahrada.

Alodiální majetek tvořily dvory s příslušenstvím: Krnsko, Řehnice, Myslkovice, Roudná.

Wratislavům z Mitrovic byly při první pozemkové reformě vyvlastněny bez náhrady celé dvory Zálší – Horní, Mezná, Chotěmice, Mažice, a to o celkové rozloze 1265 ha. Nerozhodovalo, zda to byl fideikomisní nebo alodiální majetek.

Majetek Wratislavů tedy od roku 1920 do roku 1948 tvořilo 2027 hektarů zemědělské půdy, tři lesní revíry, několik rybníků, rodový zámek v Dírné a zámky v Myslkovicích a Krnsku. Oba byly vždy pronajaty různým podnikům. Dále jim zůstal palác na Tržišti v Praze, pila, mlýn a pivovar v Dírné, který stačil zásobovat čtyřicet dvě hospody v okolí, lihovar v Dírné a Myslkovicích a také dvě cihelny v Mezné a Krnsku.

Pozemkové reformy (tedy zásah státu do vlastnictví zejména zemědělských pozemků) celkově proběhly v Československu dvě a je nutné uvést, jak probíhaly a co majitelům velkých panství přinesly, nebo spíše vzaly. Rodiny Wratislavů se tyto státní zásahy hluboce dotkly.

Pozemkové reformy se netýkaly pouze Československa. V řadě zemí docházelo po světové válce k přerozdělení pozemkového vlastnictví. Celkově k tomu ve světě přistoupilo 22 států, z toho v Evropě 14 států. Se zabíráním půdy souvisela i tehdy

¹⁴¹ Hácha Emil a kol., Slovník veřejného práva československého, sv. IV., Brno 1938, s. 866 – 868.

¹⁴² Alodium – plně svobodný, především šlechtický statek (na rozdíl od lenního).

poměrně rozšířená teorie, že pro moderní zemědělství je výhodnější hospodaření na středních a menších hospodářstvích.¹⁴³

Předválečná pozemková reforma, nazývaná také první pozemkovou reformou, byla prováděna vlastně po celou dobu trvání tzv. první republiky od jejího vzniku v roce 1918 až do období Mnichova v roce 1938- tj. celých dvacet let.¹⁴⁴ V jejím rámci byl pro celé území Československa k 11. 6. 1919 zřízen Pozemkový úřad vybavený širokými pravomocemi, který měl sídlo v Praze a v jehož čele stáli předseda a dva náměstkové.¹⁴⁵

Pozemkovou reformou se rozumí změna vlastnických práv k půdě s cílem rozdělit velké soukromé pozemkové vlastnictví za účelem jeho nové úpravy. Vymezoval ji rámcový (záborový) zákon z 16. 4. 1919, který stanovil zábor pozemkového majetku nad 150 ha zemědělské půdy (polí, luk, zahrad, vinic, chmelnic) nebo nad 250 ha půdy vůbec; potom nebyl brán zřetel, kolik půdy je zemědělské a je-li v rámci celého majetku vůbec obsažena.

Rámcový zákon dával Pozemkovému úřadu v nutných případech právo vyvlastnit půdu nad tuto hranici, na druhou stranu mohl ponechat majitelům pozemky až do 500 ha.¹⁴⁶

Za velký pozemkový majetek byly považovány soubory nemovitostí s právy, která jsou spojena s jejich držením, a náleží vlastnický jedině osobě nebo spoluvlastníkům. Pozemky nemusely být v jediném celku, vždy se jednalo o celkovou rozlohu majetku jednoho vlastníka. Ze záboru byly vyloučeny objekty právně i hospodářsky samostatné, jež neslouží hospodaření na zabraných nemovitostech (mlýny, lázně s lesním parkem, obytné domy a cukrovary) a majetek zemský, okresní a obecní (jmění i statek).¹⁴⁷

Soupisem půdy, podléhající záboru, provedeným během roku 1919, se zjistilo, že jde na území Československa celkem o majetek dvou tisíců velkostatkářských rodin, vlastnícih stejný počet tzv. majetkových souborů (skupin velkostatků a lesních revírů), dosahujících úhrnné výměry čtyř milionů ha zemědělské a lesní půdy¹⁴⁸ – z toho 1, 3 milionu ha půdy zemědělské a 2, 7 milionu ha půdy lesní.¹⁴⁹

¹⁴³ Klímek Antonín, Velké dějiny země Koruny české XIII., Praha 2000, s. 287.

¹⁴⁴ Kořátko Jiří, Pozemková reforma v Československu, Praha 1949, s. 5.

¹⁴⁵ Hácha Emil a kol., Slovník veřejného práva československého, sv. III., Brno 1934, s. 355.

¹⁴⁶ Klímek Antonín, Velké dějiny země Koruny české XIII., Praha 2000, s. 287.

¹⁴⁷ Hácha Emil a kol., Slovník veřejného práva československého, sv. III., Brno 1934, s. 338 – 339.

¹⁴⁸ Vzhledem k výměře 14 milionů ha veškeré půdy v tehdejších hranicích Československé republiky šlo tu tedy téměř o jednu třetinu půdy celého státu, jež byla v rukou pouhých 2000 rodin, při čemž na jednu

Záborem tedy nabyt stát právo majetek přebírat a znovu přidělovat. O rozdělení zabraného majetku bylo rozhodnuto přídělovým zákonem ze 30. 1. 1920, zatímco tzv. náhradový zákon z 8. 4. 1920 určoval výši náhrad za zabranou půdu.

Nakonec se z výměry 1,7 milionu ha půdy, odebrané velkostatkářům, dostalo jen 640 000 ha rozptýlené zemědělské půdy do rukou 650 000 rodin zemědělských dělníků a drobných rolníků a 400 000 ha lesní půdy do rukou státu. Zůstalo tedy v celostátním průměru v roce 1938 každému z 2000 zábořem postižených velkostatkářů 1150 ha půdy, každému z 2000 agrárních zbytkářů 100 ha půdy a každému ze 650 000 drobných přídělců necelý jeden hektar půdy.¹⁵⁰

Po druhé světové válce se ovšem politická situace jevila pro všechny majitele velkostatků a soukromých majetků stále ještě nepříznivěji, protože k moci se dostali komunisté. V květnových volbách roku 1946 zvítězili, když získali v českých zemích 40% hlasů a stali se jednoznačně nejsilnější stranou. Volby přispěly k významné diferenciaci československé politiky.¹⁵¹ Dne 19. června 1946 byl opětovně zvolen prezidentem republiky Dr. Edvard Beneš. 2. července 1946 byla jmenována nová československá vláda, jejímž předsedou se stal Klement Gottwald. 25. února 1948 v atmosféře demonstrací komunistických přívrženců a v domnění hrozby občanské války přijal prezident E. Beneš demisi demokratických ministrů a přistoupil na požadavky komunistů jmenovat novou vládu složenou z většiny komunistů a jejich spojenců. Brzy po únoru 1948 byly odstraněny všechny rysy parlamentně demokratického systému a byl zaveden totalitní systém diktatury KSČ. 7. června 1948 prezident Edvard Beneš abdikoval a tři měsíce poté, 3. září 1948, zemřel. 14. června 1948 byl zvolen novým prezidentem Klement Gottwald.

Bezprostředně po uchopení moci zahájil komunistický režim likvidaci celého soukromého sektoru. Od dubna roku 1948 přijal parlament v rychlém sledu řadu znárodnovacích zákonů, týkajících se podniků s více než 50 zaměstnanci a firem působících v oblasti velkoobchodu, stavebnictví, zahraničního obchodu, polygrafie, cestovního ruchu a pohostinství; ke znárodnění největších průmyslových a

velkostatkářskou rodinu, jejíž majetek podléhal záboru, připadalo v celostátním průměru na 2000 ha půdy (650 ha půdy zemědělské a 1350 ha půdy lesní).

¹⁴⁹ Koťátko Jiří, Pozemková reforma v Československu, Praha 1949, s. 9.

¹⁵⁰ Koťátko Jiří, Pozemková reforma v Československu, Praha 1949, s. 14.

¹⁵¹ Bělina Pavel a kol., Dějiny země Koruny české II., Praha 1992, s. 258.

těžebních komplexů došlo již po roce 1945.¹⁵² V rozporu s přijatými zákony postihlo velmi brzy znárodnování i menší podniky.

První etapou druhé, tzv. poválečné pozemkové reformy byla konfiskace majetku německo – maďarské šlechty a zrádců národa a jeho rozdělení mezi drobné zemědělce a bezzemky. Zemědělský majetek Němců, Maďarů a kolaborantů byl konfiskován s okamžitou platností a bez náhrady. Až do jeho odevzdání novým majitelům jej spravoval k tomu účelu při ministerstvu zemědělství zřízený Národní pozemkový fond.¹⁵³

Následně byla dne 21. března 1948 přijata novela k reviznímu zákonu, tzv. zákon o nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě). Poté se pozemková reforma týká především, nikoli ovšem výlučně, majetku, jenž bývá také označován svobodným. Šlo vesměs o majetky české a slovenské a většinou o objekty menší než 150 ha půdy zemědělské anebo 250 ha půdy veškeré (neboť větší majetky podléhaly již v roce 1919 záboru a tudíž v roce 1948 také revizi).¹⁵⁴

Maximální rozloha soukromého vlastnictví půdy se tedy změnila na 50 ha veškeré půdy pro jednoho vlastníka nebo v držení jedné rodiny. Podmínkou pro ponechání těchto 50 ha veškeré půdy bylo, že daný vlastník na této půdě osobně hospodaří. Tato půda neměla být ani v pronájmu, neboť jinak byl její výkup prováděn beze zbytku.

Movitý a nemovitý wratislavský majetek, který tvořilo po první pozemkové reformě 2027 ha, byl zkonfiskován druhou pozemkovou reformou v roce 1948. Wratislavové mohli prozatím zůstat bydlet na zámku v Dírné, který přešel do státní správy, a jako majitelé si mohli ponechat dle výběru 50 ha. Vybrali si zemědělskou půdu v Závsi. Tato půda, která měla být ze zákona nepostižitelná, se poměrně brzy se ztenčila na 36 ha, ale i ty museli Wratislavové předat již v roce 1950 státnímu statku v Táboře.¹⁵⁵

Z rozsáhlého wratislavského bohatství zbyla tedy dvě stě let stará budova pro bývalé úředníky panství naproti zámku, kterou nechal vystavět František Adam

¹⁵² Bělina Pavel a kol., Dějiny zemí Koruny české II., Praha 1992, s. 271.

¹⁵³ Suchánek Jaroslav, Právní regulace združstevňování československého zemědělství, Praha 1977, s. 27.

¹⁵⁴ Kořátko Jiří, Pozemková reforma v Československu, Praha 1949, s. 32

¹⁵⁵ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 175.

Leopold hrabě Wratislav (*1823 Dírná, +1858 Dírná), pradědeček Maxmiliána, a jednohektarová zahrada v Dírné.¹⁵⁶

Mimo to museli Wratislavové zaplatit dávku z majetku a dávku z nadměrných majetků, tzv. milionářskou dávku, v celkové výši 7 500 000 Kčs. Splatnost obou dávek byla do 15. 6. 1950, přitom úřední platební příkaz na obě dávky přišel v prosinci roku 1948. Wratislavové se ji snažili zaplatit: „...na což padly všechny účty, cenné papíry a vkladní knížky a zbyl nedoplatek dávek ve výši 700 000 Kčs, na což byl uvalen exekuční výměr, který narostl dle 6% úroků z prodlení na 1 500 000 Kčs do roku 1966“.¹⁵⁷ Rodina tedy vyčerpala všechnu hotovost, a to ve formě podnikových a soukromých účtů, veškeré vkladní knížky a hotovost majitele i rodinných příslušníků a cenné papíry vlastníka pozemků a všech členů rodiny.

Všechny jmenované dávky byly splatné v době, kdy již majetek nebyl ve vlastnictví Wratislavů z Mitrovic, nýbrž státu, který jej rozprodal drobným přídělcům, (kterým byl týž majetek zabrán po kolektivizaci venkova státem, jednotlivými JZD nebo Státními statky).

Wratislavové tedy většinu dávky z majetku zaplatili, přesto zůstal ještě nedoplatek blížící se k miliónu. Proto také s neochvějnou pravidelností docházely upomínky na zaplacení zbývajícího dluhu a přetrvávající hrozby exekuce.

V roce 1960, v obtížné situaci Josef Osvald Wratislav požádal finanční odbor ONV, jestli by jeho dluh u státu nemohl být snížen o částku 34 394 Kčs, na kterou bylo odhadnuto vnitřní zařízení zámku v Dírné, převzaté památkovou správou do soběslavského muzea, na zámky Červená Lhota, Kamenice nad Lipou a Jindřichův Hradec – v odhadu byl zahrnut i cenný wratislavský archiv a zámecká knihovna. Jednalo se o těžký krok, neboť tím se rodina zbavovala jakéhokoliv precedenčního řízení o náhradu majetku. Přesto byla tato žádost zamítnuta: „*Pokud se týká připomínky Josefa Osvalda Wratislava, aby cena věci 34 394 korun byla odpočtena z dluhu na dávce z majetku a milionářské dávky, nelze v řízení a rozhodování dle vládního nařízení č. 15/59 Sb. a vyhl. č. 88/59 Sb. V tomto řízení řešit a rozhodovat, ježto v těchto spisech žádné ustanovení o odpočtu nebo vyrovnání dluhu majitele věci není, a věc nedoplateků dávek z majetku a milionářské dávky bude muset být řešena jiným způsobem ...*“¹⁵⁸ Jakým způsobem už se neuvádí.

¹⁵⁶ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 176.

¹⁵⁷ Osobní poznámky Maxmiliána Wratislava z Mitrovic.

¹⁵⁸ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 184 - 185

Když Josef Osvald Wratislav v roce 1966 zemřel, urgencye týkající se zaplacení dvoumilionového dluhu přestaly z ONV docházet.

V listopadu roku 1989 došlo k tzv. sametové revoluci, mohutnému vystoupení občanů proti totalitní moci. Komunistická státní reprezentace, zbavená zahraniční podpory, kapitulovala a předala moc opozičním silám. Dne 10. prosince 1989 abdikoval prezident Gustav Husák. Již 29. prosince 1989 byl novým prezidentem zvolen představitel dosavadního disentu Václav Havel.

Od roku 1990 bylo možné žádat o restituce zabraného majetku na základě druhé pozemkové reformy. Maxmilián Wratislav jako jediný ze sourozenců požádal o navrácení rodinného majetku.

V roce 1990 žádal podle zákona č. 403/1990 Sb.¹⁵⁹ o navrácení wratislavského paláce v Praze, Tržiště č. 13, který byl Wratislavům z Mitrovic navrácen. V současné době jsou nebytové prostory a kanceláře pronajaty irskému a lucemburskému velvyslanectví.

Dne 24. 6. 1991 začal platit zákon č. 229/1991 Sb. ze 21. května 1991 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku. Federální shromáždění České a Slovenské federativní Republiky ve snaze zmírnit následky některých majetkových křivd v období let 1948 až 1989, dosáhnout zlepšení péče o zemědělskou a lesní půdu a upravit vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí, se usneslo na tomto zákoně.¹⁶⁰ Zákon se vztahuje na zemědělskou a lesní půdu, obytné a hospodářské budovy a jiné stavby, patřící k původní k původní zemědělské usedlosti, dále stavby, sloužící k zemědělské a lesní výrobě nebo s ní souvisejícímu vodnímu hospodářství, včetně zastavěných pozemků. Podle zmíněných zákonů bylo původnímu vlastníkovi vráceno pouze 250 ha.

Již dne 18. února 1992 byla vydána novela zákona č. 93/1992 Sb., kterou se mění a doplňuje zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku. Podle této novely bylo zrušeno nárokování pouze 250 ha a oprávněná osoba, t.j. původní vlastník a nebo jeho právoplatný nárokovatel, může žádat veškerý majetek, který byl při druhé pozemkové reformě

¹⁵⁹ Sbírka zákonů - Zákon č. 403/1990 Sb. ze dne 2. října 1990 o zmírnění následků některých majetkových křivd.

¹⁶⁰ Sbírka zákonů - Zákon č. 229/1991 Sb. ze dne 21. května 1991 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku.

znárodněn bez náhrady.¹⁶¹ Na nárokování byl zákonem stanoveno datum do 31. 12. 1992, které bylo po zjištění, že není možné v tomto termínu sehnat všechny nutné doklady¹⁶², zrušeno a následně prodlouženo do 31. 1. 1993. Podle tohoto zákona zažádal Maxmilián Wratislav o celý wratislavský majetek.

Ten byl navrácen v celém svém rozsahu a Maxmilián Wratislav na něm začal znovu hospodařit. Nejprve to znamenalo spíše velké množství oprav, všechny opravy proběhly bez jediného úvěru. Dnes si wratislavský majetek na sebe vydělává, pracují zde všichni tři sourozenci, Evžen Wratislav a sestry, Karolina s Marií.

¹⁶¹ Sbírka zákonů - Zákon č. 93/1992 Sb. ze dne 18. února 1992, kterým se mění a doplňuje zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku.

¹⁶² Doklady, které Maxmilián Wratislav musel předložit: 1. výměr Ministerstva zemědělství Praha – Těšnov, podle kterého byl celý majetek státem vykoupen bez náhrady, 2. křestní list zákonného nárokovatele, bez poslední vůle původního vlastníka, 3. úmrtní list původního vlastníka, 4. rozhodnutí státního notářství o dědictví, 5. potvrzení sourozenců, že se zřikají v jeho prospěch své 1/5 nároku, 6. identifikace parcel od Okresního pozemkového úřadu v Táboře a v Jindřichově Hradci, podle toho kam jednotlivé parcely spadaly, 7. výpis z Pozemkových knih, 8. výpis ze Zemských desek.

6. Hrabě Maxmilián Wratislav z Mitrovic, čestný a devoční rytíř suverenního řádu Maltézských rytířů

Závěrečným a hlavním předmětem zájmu této diplomové práce je životopis Maxmiliána Wratislava z Mitrovic, českého šlechtice.

Maxmilián Wratislav z Mitrovic, celým křestním jménem Maxmilián Josef Osvald Eugen František Zikmund Antonín Wratislav z Mitrovic, se narodil 5. listopadu 1917 v Dírné jako první syn Josefa Osvalda Wratislava z Mitrovic (*1883 Dírná, +1966 Dírná) a Dorotey (They) Josefy Wratislavové z Mitrovic¹⁶³ (*1884 Trident, +1978 Dírná), rozené Thun-Hohenstein. Jejich sňatek proběhl dne 28. září 1909 v Povo u Tridentu v Itálii.

Rodina je katolického vyznání a chlapec byl pokřtěn dne 10. listopadu 1917 P. Josefem Verianem Kličkou,¹⁶⁴ farářem v Dírné,¹⁶⁵ za přítomnosti kmotrů: prastrýce Maxmiliána Wratislava¹⁶⁶ a jeho choti Laury Wratislavové.¹⁶⁷

Do rodiny se postupně narodilo šest dětí, čtyři dcery a dva synové. Maxmilián měl tři starší sestry: Ernestinu Eugenií neboli Arnoštku (*1912 Dírná), Marii Josefu (*1914 Dírná) a Johannu Marii (*1916 Dírná, +1999 Dírná). Později se ještě narodila sestra Dorota Josefa neboli Dorka (*1919 Dírná, +1985 Dírná) a bratr Arnošt Zikmund (*1922 Dírná, +2002 New Plymouth), v rodinném kruhu přezdívaný Encák. Všichni sourozenci měli doma tvrdý režim a prošli téměř spartánskou výchovou. Děti byly vedeny především k tomu, že se musí spoléhat na své vlastní síly, nikoli na rodinné peníze. Což znamená, že se musely naučit pracovat tak, aby se užívaly bez jejich podpory. Rodina byla vždy dobře finančně zajištěná, ale přesto musely děti pomáhat, kde bylo potřeba. Tvrdá výchovná ruka se projevovala i ve stravování. Sám Maxmilián to komentoval: „*Pamatuji se, že co přišlo na stůl k jídlu, muselo se sníst. Pokud mi nechutnalo, nikdo nehuboval a nic*

¹⁶³ Dorotea Josefa hraběnka Wratislavová z Mitrovic (*1884 Trento, +1878 Dírná), rozená Thun-Hohenstein, dcera Sigmunda hr. Thun-Hohenstein a Marie hr. Sardagna von Neuburg.

¹⁶⁴ Křestní list Maxmiliána Wratislava. Uloženo v Rodinném archivu Wratislavů z Mitrovic – Dírná.

¹⁶⁵ P. Josef Verian Klička byl farářem v Dírné do roku 1926, kde 18. září umírá.

¹⁶⁶ Maxmilián Jan Josef Eduard Arnošt hrabě Wratislav z Mitrovic (*1857 Dírná, +1940 Praha, pohřben v Dírné), bratr Evžena Františka Adama Leopolda Josefa hraběte Wratislava z Mitrovic (*18 55 Krnsko, +1897 Merano), jež byl dědečkem Maxmiliána Josefa Osvalda Eugena Františka Zikmunda Antonína Wratislava z Mitrovic.

¹⁶⁷ Laura sv. p. von Menschengen (ovd. Béla baron Dercsényi de Dercsényi +1919), (*1856 Sopron (= Ödenburg), +1932 Loosdorf), dcera Franze von Menschengen a Idy Hillebrand von Prandau.

se nedělo, ale večer jsem měl to samé jídlo opět na talíři. A to už jsem měl veliký hlad, tak jsem to snědl.“¹⁶⁸

V rodině se mluvilo česky a německy. Mateřštinou Maxmiliánovy matky byl italština, ale všechny děti s ní komunikovaly německým jazykem, přestože matka uměla česky. S otcem a mezi sebou se sourozenci dorozumívali česky.

S péčí o všech šest dětí pomáhala chůva, paní Anna Příbylová. Pouze o nejmladší dceru Dorku, která byla handicapovaná, se navíc střídavě staraly různé pečovatelky.

Všichni sourozenci, kromě nemocné Dorky, byli postupně zapsáni do dírenské obecné školy, smíšené čtyřtřídky, kterou v té době vedl řídící učitel Jan Čermák¹⁶⁹.

Sestry Arnoštka, Marie a Johanna obecnou školu nenavštěvovaly a měly domácího učitele.

Chlapci Maxmilián a Arnošt byli možná ponecháni v některých letech v domácím vyučování. Z ústních vzpomínek však plyne, že některé roky do školy oba chlapci určitě chodili. Maxmiliánův syn, Evžen vzpomínal, jak mu jeho otec vyprávěl, že si o přestávkách měnil svačiny s ostatními dětmi.

1. září roku 1923 nastoupil Maxmilián do první třídy, ve třídním katalogu docházky a prospěchu I. třídy ze školního roku 1923/24¹⁷⁰ není však uveden. První zmínka o Maxi Wratislavovi je až ze druhé třídy dírenské školy, a to ve třídním katalogu docházky a prospěchu II. třídy ze školního roku 1924/25, kde má chlapec poznamenáno „ponechán v domácím vyučování“.¹⁷¹ V následujících školních letech 1925/26¹⁷² a 1926/27¹⁷³ opět není Max Wratislav uveden ve třídních katalozích docházky a prospěchu III. a IV. třídy dírenské školy, které by měl v těchto letech navštěvovat. Stejně je to s Maxovými sourozenci, kteří stejně jako on nejsou ve třídních katalozích docházky a prospěchu dírenské školy zaznamenáni. Pouze ve třídním katalogu 1924/25 je uvedena Maxova starší sestra Johanna, která zde měla stejnou poznámku jako Max „ponechána v domácím vyučování.“ Ani

¹⁶⁸ Šatrová Alena, Na formuláři o dodávce dřeva bylo napsáno soudruh hrabě W. In: Táborské listy, 14. dubna 2001, s. 11.

¹⁶⁹ Jan Čermák byl řídícím učitelem dírenské školy v letech 1921 – 1929.

¹⁷⁰ Výkaz docházky a prospěchu 1923/24 - Třídní katalog docházky a prospěchu I. třídy, č. inv. 119, č. kn. 119, SOA Tábor.

¹⁷¹ Výkaz docházky a prospěchu 1924/25 – Třídní katalog docházky a prospěchu II. třídy, č. inv. 123, č. kn. 123, SOA Tábor.

¹⁷² Výkaz docházka a prospěchu 1925/26 – Třídní katalog docházky a prospěchu III. třídy, č. inv. 129, č. kn. 129, SOA Tábor.

¹⁷³ Výkaz docházky a prospěchu 1926/27 – Třídní katalog docházky a prospěchu IV. třídy, č. inv. 134, č. kn. 134, SOA Tábor.

Johanna, ani Max nemají uvedeno v těchto katalozích jakékoli hodnocení ani jiné poznámky o jejich prospěchu, zda skládali zkoušky nebo za jakých podmínek postupovali ve vzdělávání.

Z poznámek Maxmiliána Wratislava tedy plynou jiné informace než z výše uvedeného textu. Max si poznamenal, že do dírenské školy nastoupil v roce 1925 a školu ukončil roku 1929, své zdejší studium si posunul tedy o celé dva roky později, než jak vyplývá z třídních katalogů. Z Maxových poznámek se jeví, že spolu s bratrem školu skutečně navštěvovali, že neměli domácího učitele, o němž je zmínka až v době Maxových gymnaziálních studií.

Proč sourozenci Wratislavovi nejsou uvedeni ve třídních katalozích dírenské obecné školy, se mi nepodařilo zjistit.

Po ukončení vzdělání v obecné škole odešly všechny dcery, Arnoštka, Marie a Johanna, do dívčího pensionátu v Děčíně, zde dokončily základní vzdělání a studovaly anglický a francouzský jazyk. Nejstarší Arnoštka z těchto jazyků dělala státní zkoušku. Maxmilián nastoupil na gymnázium do Českých Budějovic a Arnošt na Vyšší hospodářskou školu do Tábora.

Před koncem prázdnin v roce 1929 Maxmilián úspěšně složil přijímací zkoušky na Jirsíkovo gymnázium v Českých Budějovicích. Rodiče najali pro malého Maxmiliána byt u paní Nováčkové v ulici 28. října v Českých Budějovicích. Bydlení tvořily tři místnosti a předsíň, do bytu se nastěhoval společně se slečnou Ruraiskou,¹⁷⁴ která měla na hocha dohlížet, aby se řádně učil a nezanedbával školu. Na obědy chodili do blízkého hostince U Pavlíků. V době, kdy studoval na gymnáziu, dostával na měsíc dvacet korun kapesného.

Když Maxmilián vzpomínal na svá školní léta, vybavovaly se mu především vzpomínky na léto, kdy mohl být doma. Vyzkoušel všechnu nezbytnou práci – jezdil s koňmi, pomáhal u mlátičky, pomáhal stavět stoh, krmil dobytek a vykonával všechny potřebné práce.¹⁷⁵

Během školního roku jezdil Maxmilián domů každou sobotu a zpět do Českých Budějovic se vracel v pondělí ráno, kdy jej vozil šofér a většinou ho doprovázeli rodiče, kteří se ve městě zdrželi až do odpoledne. Když vzpomínal Maxmilián Wratislav na tyto procházky s rodiči po Českých Budějovicích, vždy si vybavil, jak

¹⁷⁴ Jméno slečny vychovatelky přebírám z osobních poznámek Maxmiliána Wratislava, je možné, že jeho skutečné znění bylo jiné.

¹⁷⁵ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 174.

tato společná odpoledne probíhala. Sám o tom napsal: „ *Společně jsme chodili po městě, kde rodiče udělali nákupy a hlavně, což si živě pamatuji, mi koupili nějaké dobroty a hlavně kokosové řezy, které jsem měl velmi rád. Potom jsme se rozloučili, já obyčejně s pláčem, a odjeli zase domů.* “¹⁷⁶

Podobná scéna se opakovala po tři roky. Chlapec, který si po celou dobu stýskal po domově, proto jako absolvent tercie přešel na externí domácí studium. Jako domácí učitel byl zaměstnán Viktor Tupý, který studoval právnickou fakultu v Praze. Maxmilián vždy v pololetí a na konci školního roku skládal písemné a ústní zkoušky za celé pololetí. Jak sám napsal, „ *nikdy jsem neměl vyznamenání a v sextě jsem jednou dostal od profesora Šimona z chemie reparát, který jsem po prázdninách napravil úspěšnou zkouškou.* “¹⁷⁷ Po dobu zkoušek bydlíval vždy u ThDr. Fencla v Českých Budějovicích, kterého sami studenti nazývali „táta studentů“. Poslední ročník gymnázia, oktávu, absolvoval mladý Maxmilián již opět jako interní žák Jirsíkova gymnázia. V červnu 1937 zde odmaturoval, aniž by dosáhl vyznamenání.

Téhož roku se zapsal na Vysoké škole zemědělského a lesnického inženýrství v Praze, kde studoval až do listopadu 1939, kdy byly všechny české vysoké školy uzavřeny. Sám Maxmilián Wratislav prohlásil o svých vysokoškolských studiích a jejich ukončení: „ *...v devětačtyřicátém Hitler české školy zavřel a já musel studia přerušit. Tedy nemusel, mohl jsem pokračovat, Němci mi nabídli, abych dostudoval v Německu, ovšem za podmínky, že přijmu německé občanství, že se stanu říšským Němcem. To jsem odmítl.* “¹⁷⁸

V roce 1939, v době německé okupace, Maxmilián Jan, Josef Osvald a Maxmilián Josef Wratislavové podepsali spolu s jinými příslušníky české šlechty dopis prezidentu Emilu Háchovi, v němž stvrdili příslušnost k českému národu a vyslovili se pro obranu jeho existence proti nacismu. Přibližně polovina podpisů byla od členů české rodové šlechty, druhou polovinu tvořili šlechtici původu německého, rakouského, maďarského, italského či francouzského. Právě tento dokument se později stal důvodem pro uvalení nucené správy nad majetky většiny signatářů.¹⁷⁹

¹⁷⁶ Osobní poznámky Maxmiliána Wratislava z Mitrovic.

¹⁷⁷ Osobní poznámky Maxmiliána Wratislava z Mitrovic.

¹⁷⁸ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 174 – 175.

¹⁷⁹ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 182, 110 – 111.

Arnošt, Maxmiliánův mladší bratr, začal mezitím v roce 1937 studovat na Vyšší hospodářské škole v Táboře, kde v červnu roku 1941 odmaturoval s vyznamenáním.

Rok 1937 byl důležitý i pro jejich sestru Marii Josefu která se v Praze 2. srpna toho roku vdala za Arthura hraběte Mensdorff-Pouilly¹⁸⁰. Jako věno dostala 900 000 Kč, veškerý nábytek a otec jim zakoupil auto - nejprve Aero, potom Pragu Baby a nakonec Tatra 57. Maxmilián si ve svých spisech poznamenal: „*Je jediná, která dostala královské věno.*“¹⁸¹

Původně žili Arthur a Marie Josefa Mensdorffovi v Ostravě, odkud se v roce 1938 přestěhovali do Prahy, kde bydleli v šesti pokojích ve wratislavském paláci Na Tržišti. Od smrti prastrýce Maxmiliána Wratislava¹⁸² v roce 1940 bydleli v jeho bytě, a to až do roku 1974. Svůj původní byt pronajímali. V roce 1974 se museli přestěhovat do bytu ve Vítězné ulici v Praze, protože OPBH začalo s opravou paláce.

V tomto manželství se postupně narodily čtyři děti: Dorothea (Thea) (*24. května 1938 Praha), Josef Emanuel (*29. srpna 1941 Praha), Marie (* 28. července 1945 Dírná) a Alfons (* 9. ledna 1948 České Budějovice).

Ostatní sestry Maxmiliánovy, Arnoštka, Johanna a Dorka, se neprovdaly a společně žily v Dírné s rodinou bratra Maxmiliána.

Po válce zamýšleli oba bratři, Maxmilián a Arnošt, dál studovat, avšak dovolit si to mohl pouze jeden z nich - druhý musel zůstat doma, vést hospodářství a vzít si na starost správu majetku. Tato povinnost připadla Maxmiliánovi.

Jeho vlastní názor byl jednoznačný: „*Byl jsem starší, připadalo mi, že nesu větší zodpovědnost, a tak jsme se s bratrem dohodli – já zůstal doma, on šel studovat. Ode mě to nebyla obět', nic takového, jen to docela přirozeně vyplynulo ze situace.*“¹⁸³

183

¹⁸⁰ Arthur Clemens Friedrich Emanuel Joseph Maria Antonius Karl hrabě Mensdorff-Pouilly (*1900 Chotělice, +1965 Praha), syn Emanuela Alexandra Marii hraběte Mensdorff-Pouilly a Anny Marie hraběnky Westphalen zu Fürstenberg. Mensdorff-Pouilly – stará francouzská rodina, od roku 1818 rakouský hraběcí stav hrabě Mensdorff-Pouilly a český inkolát v roce 1839 pro Emanuela hr. M.-P. (*1777, +1852). Jeho dvěma syny se rod rozdělil na dvě linie; starší Alfons Fridrich (+1894) založil hraběcí linii a mladší Alexander (+1871) knížecí linii, která roku 1869 získala knížecí titul Dietrichstein-Nikolsburg dědičný pto prvorozeného syna. Od roku 1887 mají ostatní členové kn. linie titul hr. Dietrichstein- Mensdsorff-Pouilly. Pouzar Vladimír, Almanach českých šlechtických rodů, Martin 2005, s. 277.

¹⁸¹ Osobní poznámky Maxmiliána Wratislava z Mitrovic.

¹⁸² Maxmilián Jan Josef Edvard Arnošt hrabě Wratislav z Mitrovic (*1857 Dírná, +1940 Praha).

¹⁸³ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 175.

Arnošt Wratislav se tedy v roce 1945 zapsal na Vysokou školu zemědělského a lesnického inženýrství do Prahy. Již v roce 1947 promoval jako zemědělský inženýr a na škole zůstal pracovat jako asistent. Maxmilián, který žil od roku 1939 opět v Dírné, se velmi intenzivně zajímal o vedení velkostatku a vůbec celého wratislavského panství.

Roku 1945 se Wratislavové mohli radovat z ukončení světové války, ale už brzy na jejich panství začala dopadat jedna rána za druhou. Začalo to náhlým odchodem pracovních sil a skončilo vystěhováním ze zámku, zabráním celého majetku a stálým nátlakem ze strany policie.

V roce 1945 došlo k násilnému vystěhování sudetských Němců také z okresů Jindřichův Hradec a Jihlava. Tato skutečnost zasáhla i do života Wratislavů z Mitrovic v Dírné, protože mnoho lidí, kteří pracovali na wratislavském panství, odešlo hospodařit na volnou půdu a nastěhovali se do opuštěných domů po Němcích.

V tomto krátkém (zhruba měsíc), leč velmi náročném čase, se o chod velkostatku v Dírné starali sourozenci Maxmilián, Arnošt a Johanna. V té době odjel Maxmilián Wratislav na Slovensko a získal tam šest slovenských pracovníků, kteří nastoupili na uvolněná místa, a také obec Dírná poslala šest německých zajatců pracovat na velkostatku.¹⁸⁴ Ti většinou pocházeli ze selských rodin a práce na velkostatku pro ně nebyla neznámá. Tím se vyřešil problém s pracovní silou.

V témž roce, 1. října 1945, byl Maxmilián Wratislav povolán na šestiměsíční prezenční vojenskou službu. Nejprve narukoval do Černovic u Tábora a po čtrnácti dnech byl přeložen do Nových Hradů. V březnu 1946 byl propuštěn do civilu s hodností desátník aspirant.

V těchto už ne zcela příznivých letech se Maxmilián Wratislav rozhodl oženit. Svou budoucí manželku Karolinu poznal, když krátce studoval v Praze. Dne 11. července 1947 dostal Osvědčení o státní a národní spolehlivosti za účelem sňatku.¹⁸⁵ Krátce na to, dne 25. září 1947, se oženil s Karolinou Marií hraběnkou Sternbergovou na Českém Šternberku. Snoubence oddával tehdejší arcibiskup Beran. Po svatbě se Karolina nastěhovala do Dírné, kde pomáhala se spravováním rodinného majetku. Ve svých vzpomínkách ji vždy Maxmilián něžně nazýval Lilka.

¹⁸⁴ Obecní kronika, s. 15, Dírná - Obecní úřad.

¹⁸⁵ Osvědčení o státní a národní spolehlivosti za účelem sňatku, 11. 7. 1947. V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic – Dírná.

V manželství se narodily postupně tři děti: nejstarší Karolina (* 8. července 1948 Dírná), křtěná ve farním kostele v Dírné dne 13. července 1948 jako Karolina Kunhuta Dorothea Anna Josefa Ignatia Maria Antonia Wratislavová z Mitrovic¹⁸⁶, prostřední Marie (*31. května 1954 Dírná), křtěná také ve farním kostele v Dírné dne 7. června 1954 jako Marie Terezie Dorothea Kunhuta Antonie Ignatia Pia Wratislavová z Mitrovic¹⁸⁷ a nejmladší syn Evžen (*25. dubna 1961 Jindřichův Hradec), křtěný ve farním kostele v Dírné dne 8. května 1961 jako Evžen Václav Josef Osvald Jiří Antonín Ignatius Maria Pius Wratislav z Mitrovic¹⁸⁸.

Karolina Wratislavová pochází se starobylého českého šlechtického rodu pánů ze Sternberga - nejstarší zmínka o něm je z roku 1242.¹⁸⁹ Velmi záhy se tento rod rozvětvil do mnoha linií, které však postupně vymřely, do současnosti přežívá jediná tzv. Konopištská. Od roku 1662 mají Sternbergové potvrzen hraběcí stav.

Karolina a její rodina žila na Českém Šternberku. Hrad Šternberk byl vystavěn roku 1242 na příkrém skalnatém ostrohu nad řekou Sázavou. Zakladatelem hradu byl Zdeslav, nazývaný též Zdislav z Divišova, který byl ve službách českého krále Přemysla Otakara II. (+1278). Tento Zdeslav z Divišova je také zakladatelem Moravského Šternberku. Za zásluhy v boji proti uherským vojskům obdržel v roce 1260 od krále Přemysla Otakara II. rozsáhlá území, kde vystavěl druhý raně gotický hrad.¹⁹⁰

Celé jméno Karoliny Wratislavové, než se provdala, znělo Karolina Marie Filipína Stanislava Ignatia hraběnka Sternbergová. Narodila se 6. listopadu 1924 v Praze. Jejími rodiči byli Jiří Douglas hrabě Sternberg (*1888 Praha, +1965 Bruneck), pán na Březině a Českém Šternberku, a Kunhuta Josefa Marie Felicie hraběnka Mensdorff-Pouilly¹⁹¹ (*1899 Praha, +1989 Dírná).

Karolina Wratislavová, rozená Sternbergová, má dva starší sourozence, Annu (*1922 Český Šternberk) a Zdeňka (*1923 Praha), který je majitelem Českého Šternberka, kde také v současné době žije. Později se jí ještě narodilo šest mladších

¹⁸⁶ Křestní list Karoliny Wratislavové, provdané Ohankové. V osobním vlastnictví Karoliny Wratislavové.

¹⁸⁷ Křestní list Marie Wratislavové, provdané Novákové. V osobním vlastnictví Marie Wratislavové.

¹⁸⁸ Křestní list Evžena Wratislava. V osobním vlastnictví Evžena Wratislava.

¹⁸⁹ Pouzar Vladimír, Almanach českých šlechtických rodů, Martin 2005, s. 401.

¹⁹⁰ Palacký František, Sternberg Zdeněk, Dějiny rodu Sternbergů, Moravský Beroun, s. 59.

¹⁹¹ Kunhuta Josefa Marie Felicie hraběnka Mensdorff-Pouilly (*1899 Praha, +1989 Dírná) je sestrou Arthura Clemense Friedricha Emanuela Josepha Marii Antoniuse Karla hraběte Mensdorff-Pouilly (*1900 Chotělice, +1965 Praha), který se oženil se sestrou Maxmiliána hraběte Wratislava (* 1917 Dírná, +2002 Dírná) Marií Josefou hraběnkou Wratislavovou (*1914 Dírná).

sourozenců: Emanuel (*1927 Praha), Filip (*1929 Praha), Terezie (*1934 Praha), Kašpar (*1935 Praha), Jan Bosco (*1936 Praha) a Marie Viktorie (*1941 Praha).

Karolina a její sourozenci měli domácího učitele a dvakrát za rok skládali povinné zkoušky. Poté Karolina navštěvovala gymnázium v Benešově, odkud každý den dojížděla domů. Po ukončení studia na gymnáziu až do svatby pracovala jako úřednice.

V roce 1948 řešili Wratislavové otázku budoucnosti a vůbec fyzického pokračování a zachování rodu. Maxmilián a jeho mladší bratr Arnošt byli v té době jediní mužští potomci Wratislavů z Mitrovic. Bylo nutné, aby jeden emigroval a druhý zůstal v Československu, staral se o rodiče, sourozence a majetek, který jim ještě zůstal.

Česká rodová linie, založená Maxmiliánem, měla dále pokračovat v rodné zemi a pokusit se o udržení wratislavského majetku. Arnošt měl odejít a pokusit se založit druhou rodovou linii Wratislavů z Mitrovic někde za hranicemi Československa.

Maxmilián, Arnoštka, Marie Josefa, Johanna a Dorka, zůstaly po celou dobu v Čechách. Jediný ze sourozenců, který odešel, byl tedy Arnošt Wratislav, a to ještě na přání celé rodiny, aby šance na zachování rodového jména byly vyšší.

O tomto kritickém existenčním okamžiku rodu i vlastní osoby Maxmilián Wratislav nikdy mnoho nenamluvil: „*Ano, ale to jsme vysloveně tahali sirku o to, kdo z nás dvou půjde a kdo zůstane doma.*“¹⁹²

Arnošt Wratislav emigroval spolu s Bedřichem Kinským v roce 1948.¹⁹³ Půl roku strávili ve sběrném táboře v Německu, další půlrok v Austrálii a pak se usadili na Novém Zélandě. Arnošt zakotvil na více než padesát let ve městě New Plymouth, kde založil svou vlastní rodinu a dlouhou dobu pracoval jako ředitel chemické firmy.¹⁹⁴

Dne 2. května 1953 se oženil s Judith Revfy de Jaszjakohalma¹⁹⁵ v New Plymouthu na Novém Zélandu a měli tři děti, Adama (*12. prosince 1953 New Plymouth), Beatrix (* 16. listopadu 1954 New Plymouth) a Petra (* 14. dubna 1964 New Plymouth). Doktor inženýr Arnošt Zikmund Wratislav byl tedy zakladatelem

¹⁹² Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 186.

¹⁹³ Heřmánková Jana, Wratislav ani na Novém Zélandu nezapomněl, že je Čech. In: Táborské listy, 22. prosince 2004, s. 17.

¹⁹⁴ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 186.

¹⁹⁵ Judith Revfy de Jaszjakohalma narozená v roce 1928, je maďarského původu.

novozélandské větve Wratislavů, což je dvacátá osmá větev. Dědicem v této wratislavské větvi je Adam Wratislav, starší Arnoštův syn.

V srpnu 1949 dostal Maxmilián Wratislav dopis z Vojenského útvaru České Budějovice, že je mu odňata vojenská hodnost mimo činnou službu. Jako důvod bylo uvedeno: „*Prověřovacím řízením bylo shledáno, že pro svůj postoj a jednání neskýtáte záruku, že budete spolehlivým a zcela oddaným lidově demokratickému zřízení.*“¹⁹⁶

V následujícím roce obdržel Maxmilián Wratislav, a to dne 26. 5. 1950, povolávací rozkaz do výcvikového tábora Boletice a dne 28. 5. 1950 mu byla doručena od Ministerstva národní obrany další degradační listina. Ve svých poznámkách z ní krátce, cituje: „*Nejsou dány podmínky, že byste byl dobrým a spolehlivým důstojníkem československé armády.*“¹⁹⁷ Po svém příjezdu do Boletic byl vyzván, aby převzal distinkce desátníka aspiranta, což odmítl s argumentem, že své hodnosti byl zbaven pro nespolehlivost. Dne 21. 6. 1950 se vrátil domů.

Koncem června roku 1950 se na zámek v Dírné dostavil jakýsi soudruh Klíma z okresního výboru KSČ v Soběslavi a prohlásil, že v zámku bude zřízen domov důchodců. Maxmilián Wratislav chtěl vědět, jakým právem, „... a upozornil ho, že do zámku se dostane jen přes jeho mrtvolu. Řekl, ať nedělám zbytečné potíže, právo že je na jejich straně.“¹⁹⁸

Dne 23. 6. 1950 vtrhl do bytu zmíněný okresní tajemník KSČ Klíma a tři členové tajné policie. Ukázali povolení k domovní prohlídce, kterou také ihned provedli.¹⁹⁹ Jako důvod domovní prohlídky předložili dopis psaný do Austrálie. Za jeho autora označili právě Maxmiliána Wratislava. Rozhlásili, že prý v něm popisuje znevažujícím způsobem situaci v Československu a tvrdí, že se tu krade, že policie zatýká bezdůvodně a používá ve vězení fyzické tresty. Tento dopis přispěl k obvinění, že Maxmilián Wratislav vyvíjí nepřátelskou činnost proti státu a socialistickému zřízení.

Na základě domovní prohlídky byl Maxmilián Wratislav obviněn z nedovoleného držení zbraní, přestože Wratislavové vlastnili osvědčení ještě z doby heydrichiády, že jsou odborně znehodnoceny (tehdy musela být každá sečná

¹⁹⁶ Dopis od Vojenského útvaru České Budějovice o odnětí vojenské hodnosti Maxmiliánu Wratislavovi ze dne 24. srpna 1949. V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic – Dírná.

¹⁹⁷ Osobní poznámky Maxmiliána Wratislava z Mitrovic.

¹⁹⁸ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 176.

¹⁹⁹ Uvalení vazby (Okresní soud v Soběslavi 14. 8. 1950) na Maxmiliána Wratislava a Jindřicha Schlika. V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic – Dírná.

nebo střelná zbraň znehodnocena, aby nemohla být použita k obraně). Toto osvědčení však nebylo uznáno. Dále byl Maxmilián Wratislav obviněn z přechovávání náhradních dílů na zemědělské stroje, konkrétně – 900 kusů žabek ke kose žacího stroje, 2600 kusů nýtů na připevňování těchto žabek, dále 600 kusů elektrických žárovek a 100 kusů elektrických pojistek,²⁰⁰ Maxmilián přitom vlastnil potvrzení, že si vše řádně vyzvedl na národní správě na své stroje, které mu zůstaly na obhospodařování jemu ponechaných 50 ha zemědělské půdy.

Maxmilián všechna tato obvinění razantně odmítl, dopis do Austrálie byl psán rukou a podpis nebyl jeho, na zbraně i součástky na stroje měl platné potvrzení. Protesty však nebyly nic platné.

Výsledkem domovní prohlídky se stalo zatčení Maxmiliána Wratislava dne 23. 6. 1950 a následné převezení do Českých Budějovic, kde byl uvězněn na záchytné stanici tajné policie. Společně s ním byl zatčen jako spolupachatel jeho bratranec Jindřich Schlik,²⁰¹ který byl Maxmiliánovým spolupracovníkem na ponechaných 50 ha zemědělské půdy. Po čtrnácti dnech byli oba odvezeni do krajské věznice v Českých Budějovicích. Tam byli každý zvlášť vězněni dva a půl měsíce. Poté byli převezeni do okresní věznice v Soběslavi, tam na ně byla dne 14. 8. 1950 uvalena vyšetřovací vazba. Maxmilián Wratislav a Jindřich Schlik byli obviněni z černého obchodu.²⁰²

Dne 24. 8. 1950 bylo zahájeno soudní přelíčení v Soběslavi.²⁰³ K soudu bylo pozváno velké množství svědků a všichni svědčili ve prospěch obviněných. Nakonec byl vynesena osvobozující rozsudek, přesto však byli obviněni z vězení propuštěni až 3. 10. 1950.

²⁰⁰ Uvalení vazby (Okresní soud v Soběslavi 18. 8. 1950) na Maxmiliána Wratislava a Jindřicha Schlika. V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic – Dírná.

²⁰¹ Jindřich František Schlik (*1916 Vokšice, +2004), nejmladší ze tří synů hraběte Jindřicha Marii Schlika a Margarety hraběnky Thun-Hohenstein, absolvoval vojenskou akademii v Hranicích a stal se z něho aktivní důstojník. Po únoru 1948 byl zbaven svého důstojnického místa v Klatovech. V následujících letech vystřídal několik zaměstnání – jezdil s traktorem, vykládal železniční vagóny, pracoval jako pomocný dělník ve slévárně a jako montér na lise a posléze absolvoval vrtmistrovský kurz. Po nepodařeném Pražském jaru odešel do Rakouska a v roce 1995 se stal komturem na zámku maltézských rytířů v Mailbergu.

²⁰² Uvalení vazby (Okresní soud v Soběslavi 14. 8. 1950) na Maxmiliána Wratislava a Jindřicha Schlika. V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic – Dírná.

²⁰³ Předvolání obžalovaného (Okresní soud v Soběslavi 21. 8. 1950). V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic – Dírná.

Společně s Maxmiliánem Wratislavem a Jindřichem Schlikem byl obviněn i Josef Osvald Wratislav,²⁰⁴ Maxmiliánův otec. Byl vyslýchán, ale při podpisu protokolu získala státní bezpečnost prázdný Josefem Osvaldem podepsaný papír. Na něj byl později napsán text – fiktivní výpověď, která usvědčovala jak Maxmiliána Wratislava, tak Jindřicha Schlika. Tento text byl použit jako hlavní důkaz proti obviněným u soudu, nicméně k odsouzení to nestačilo.²⁰⁵

Po dobu Maxmiliánovy vazby byla jeho rodina násilně vystěhována ze zámku v Dírné²⁰⁶ a musela se nastěhovat do budovy pivovaru. Byt o třech místnostech s kuchyní a padací toaletou patřil původně sládkovi. Ve stísněných poměrech žilo devět lidí, včetně Maxmiliánovy tehdy dvouleté dcery Karoliny a jeho sestry Doroty, která nebyla schopna samostatného pohybu. Celá rodina zde žila po osm let, během nichž se narodila Maxmiliánova druhá dcera Marie. Chod domácnosti měla na starosti Maxmiliánova manželka Karolina, která se starala o vaření, praní a ostatní domácí činnosti. Karolina Wratislavová byla v domácnosti až do roku 1970, od tohoto roku pracovala ve zdravotnickém středisku jako uklízečka.

Poté se rodina přestěhovala do domu č.p. 3 v Dírné, který bylo nutno nejprve opravit. Tehdy se Maxmiliánu Wratislavovi narodil dědic rodového jména, kterého pojmenovali Evžen Václav. V domě č.p. 3 pak Maxmilián Wratislav bydlel až do své smrti v roce 2002, v současnosti zde žijí Karolina Wratislavová, syn Evžen Wratislav s rodinou a Maxmiliánova nejstarší sestra Arnoštka Wratislavová.

Asi čtrnáct dní po jeho propuštění navštívili Maxmiliána Wratislava dva cizí muži, kteří tvrdili, že s ním musí nutně mluvit, ale o samotě. Odvezli ho s sebou a přemlouvali jej ke spolupráci, protože prý mu lidé důvěřují a ledacos mu řeknou a svěří. Pokud by se na ně někdo ptal, tak jsou jeho spolužáci ze studií. Celá věc musí zůstat utajena i před rodinou. Čas od času jej muži navštívili, ale nikdy jim nesdělil žádnou důležitou zprávu.

Velký zájem měla policie také o poštu ze zahraničí, která Wratislavům do Dírné občas docházela, ať už od Arnošta Wratislava, nebo od příbuzných (matčinyh sester a bratrů) z Rakouska, Itálie a Německa.

²⁰⁴ Uvalení vazby (Okresní soud v Soběslavi 14. 8. 1950) na Maxmiliána Wratislava a Jindřicha Schlika. V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic – Dírná.

²⁰⁵ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 178.

²⁰⁶ Zámek už v roce 1948 přešel do státní péče, do této doby v něm mohli bydlet. Vnitřní zařízení zámku – obrazy, porcelán, sklo, starožitný nábytek, knihovna a všechno ostatní – jim odhadli na 171 970 korun ve staré měně, což dělalo v přepočtu na novou měnu 34 349 korun.

Arnošt Wratislav byl obviněn, že se zdržuje v Německu a vede podvratnou činnost proti československému státu, přestože tou dobou už byl na Novém Zélandu. Rodina se tedy dohodla, že Maxmiliánova matka se naoko zhroutlí a vypoví, že v poště od sourozenců jsou i informace o Arnoštovi, že už dávno není v Německu, ale nachází se na Novém Zélandu. V důsledku této vykonstruované výpovědi tlak vedený na rodinu kvůli Arnoštově emigraci téměř ustal.

V době, kdy byl Maxmilián Wratislav ve vazbě, mu manželka domluvila zaměstnání u Státních lesů na Strkově v Plané nad Lužnicí. V té věci vyšel Wratislavům vstříc bývalý wratislavský lesmistr Kučera, který u Státních lesů pracoval. Maxmilián Wratislav pracoval jako traktorista a později jako řidič nákladního auta. Sestra Arnoštka, která s nimi žila ve společné domácnosti, pracovala v Otavanu v Soběslavi.

Jako zaměstnanec Státních lesů pobíral Maxmilián Wratislav plat dva tisíce korun měsíčně. Tento Maxmiliánův plat byl ve stálém ohrožení exekuce kvůli dávce z majetku. Soud mohl kdykoli začít strhávat z platu 900 Kčs, protože existenční minimum rodiny bylo zhruba 1100 Kčs.²⁰⁷ Na tomto platu přitom byli existenčně závislí mimo jeho vlastní rodinu také Maxmiliánovi rodiče a sestra.

Maxmiliánovi rodiče po zestátnění majetku měli právo na sociální důchod, ale přesto jej začali pobírat asi až po pěti či šesti letech, a to 150 korun měsíčně pro oba, později jim byl zvýšen na 300 korun měsíčně. Proč rodiče pět nebo šest let nedostávali sociální důchod, se nikdy nedozvěděli.

V roce 1968 a 1969 mohli manželé Wratislavovi a jejich tři děti vycestovat poprvé na návštěvu za příbuznými do Rakouska, Německa a Švýcarska. Z cestování vyplynula otázka, zda by nebylo jednodušší v cizině zůstat: „...*lhal bych, kdybych nepřiznal, že jsem se rozmýšlel, zda tam máme zůstat či ne.*“²⁰⁸ Rodina se vrátila zpět do Československa, Maxmilián tu měl rodinné povinnosti – staral se o matku a neprovdané sestry.

Nejenom dospělí, ale i Maxmiliánovy děti se musely každý den potýkat s komunistickým režimem. Všechny tři děti postupně navštěvovaly Základní devítiletou školu v Dírné, a to do 5. třídy, školní docházku dokončily na Základní škole v Tučapech.

²⁰⁷ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 184.

²⁰⁸ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty, Praha 1995, s. 185.

Starší Karolina nemohla jít kvůli svému šlechtickému původu na studia, a proto musela od patnácti let pracovat v textilní továrně Otavan v Soběslavi. Od roku 1977 pracovala jako dělnice v pražském podniku Aquacentrum. Dne 13. června 1981 se v Dírné provdala za Čenka Ohanku,²⁰⁹ mají jediného syna Evžena (*13. března 1982 Praha). Od roku 1992 žijí v Dírné a podílejí se na správě rodinného majetku. Karolina a její manžel Čeněk mají na starosti bývalý mlýn, který je předělán na ubytovnu a mají na starost dopravu zaměstnanců a potřebného materiálu.

Mladší sestra Marie mohla v letech 1969 až 1973 vystudovat střední zdravotní školu v Táboře. Od roku 1973 pracovala jako dětská sestra v Praze. Dne 9. října 1981 se provdala za Pavla Nováka,²¹⁰ stejně jako svatba Karoliny a Čenka proběhla i tato svatba v Dírné. V manželství se narodily dvě dcery Kristýna (*12. února 1982 Praha) a Karolina (*23. července 1983 Tábor) Také Marie a její manžel Pavel žijí od roku 1992 v Dírné a vedou tamní Zámecký penzion.

Evžen se nedostal na lesnickou školu do Písku, vyučil se tedy na tříletém učilišti v Soběslavi automechanikem a po vojně pracoval u Státních lesů v Jindřichově Hradci a později v Jednotném zemědělském družstvu Dírná. Dne 30. října 1987 se konala v Českých Budějovicích svatba Evžena Wratislava z Mitrovic a Libuše Novotné.²¹¹ V manželství se narodily tři dcery: Eliška (*5. srpna 1988 Tábor), Anežka (*16. prosince 1991 Tábor) a Kateřina (*6. září 1995 Tábor).

Velkou část svého života, a to celých 27 let, pracoval Maxmilián Wratislav u Státních lesů Strkov jako řidič a vozil dříví, později přepravoval lidi do práce a z práce. V důchodu často vypomáhal na poště jako listonoš nebo správcoval na zámku, kde býval v létě pionýrský tábor.²¹²

V roce 1991 zažádal Maxmilián Wratislav o restituci rodového majetku Wratislavů z Mitrovic.²¹³ O restituce wratislavského panství zažádal jako prvorozený syn pouze Maxmilián, ostatní sourozenci o restituci majetku nežádali. Restitovaný majetek²¹⁴ začala rodina uvádět do chodu, aby se stal rodinnou samostatně výdělečnou firmou. Zatím se rodině podařilo z výnosů lesa a z náhrady majetku, který nemohl být vrácen, opravit zámek a mlýn, kde jsou umístěny

²⁰⁹ Čeněk Ohanka se narodil v Praze roku 1941.

²¹⁰ Pavel Novák se narodil v Praze roku 1952.

²¹¹ Libuše Novotná se narodila v Táboře roku 1965.

²¹² Dočekal Boris, Nemůžu chodit jen v nažehleném obleku. In: MF DNES, 20. července 2004, B/4.

²¹³ Více o restituci Wratislavského majetku v kapitole Rodový majetek Wratislavů z Mitrovic.

²¹⁴ Restitovaný majetek tvoří více než 1000 hektarů lesa a 160 hektarů polností, na kterých hospodaří rodinná forma Wratislav. Vrácenou zemědělskou půdu Evžen Wratislav pronajal. Stejně tak pronajal les a úrodná pole v Polabí nedaleko Mladé Boleslavi. Dále do rodinného majetku spadá dvůr v Nové Vsi.

penziony, o něž se starají dcery Maxmiliána Wratislava. Opraven je celý hospodářský dvůr, funguje pila, pod zámkem jsou postaveny nové sádky pro ryby. V budoucnu je ještě nutné rekonstruovat několik budov a starou sýpku na obilí, dále opravit dvůr v Nové Vsi, kde by v budoucnu měla vzniknout daňčí obora.

Maxmilián Wratislav uvedl do chodu rodinnou firmu Wratislav, která prosperuje. Dnes v jeho práci pokračují všechny tři jeho děti – Karolina, Marie a Evžen. Všechny tři děti Maxmiliána Wratislava žijí v současnosti v Dírné a společně se starají rodinný podnik Wratislav, který v této době zaměstnává přes třicet zaměstnanců.

V devadesátých letech vstoupili Maxmilián a Karolina Wratislavovi do řádu Maltézských rytířů. Byli vždy pouze členy a žádnou zvláštní funkci nezastávali. Většina členů řádu Maltézských rytířů v minulosti byla ze šlechtických rodů, podmínkou pro vstup do řádu bylo, je a bude, že členové musí být katolíci. Členství v Řádu maltézských rytířů je pro Wratislavy z Mitrovic tradiční rodovou záležitostí.

Řád Maltézských rytířů se usadil v Čechách již v letech 1156 – 1159 za vlády českého knížete Vladislava II., od roku 1158 druhého českého krále. Johanité se tak po benediktinech, premonstrátech a cisterciácích stali čtvrtým církevním řádem, který v Čechách zakotvil. V Čechách byla činnost řádu zakázána v roce 1950, tehdy byl majetek řádu odňat, ale rytíři a řádoví kněží, navzdory věznění, šikanování a sledování, pokračovali ve svých činnostech a aktivitách. K obnovení činnosti Řádu maltézských rytířů došlo krátce po listopadových událostech v roce 1989, i když oficiálně k tomu došlo dne 20. dubna 1990, v předvečer návštěvy Svatého Otce Jana Pavla II. v Praze.²¹⁵

Maxmilián Wratislav zemřel po těžké nemoci ve věku nedožitých 85 let dne 7. dubna 2002 v Dírné. Zádušní mše svatá byla obětována ve farním kostele sv. Vavřince v Dírné a pohřeb se konal na místním hřbitově dne 12. dubna 2002,²¹⁶ kde byly ostatky Maxmiliána Wratislava uloženy do rodinné hrobky Wratislavů z Mitrovic. Smutečního obřadu se zúčastnilo velké množství lidí, více než tři sta.

V té době již nežily dvě Maxmiliánovy sestry, Johanna a Dorka, jež byly pohřbeny na novém dírenském hřbitově v rodinné hrobce Wratislavů z Mitrovic. V rodové linii pokračovali tři Maxmiliánovi sourozenci, Arnoštka, Marie Josefa a Arnošt.

²¹⁵ Buben Milan, Suverénní Řád maltézských rytířů v historii a současnosti, Praha 1993, s. 36.

²¹⁶ Parte Maxmiliána Wratislava z Mitrovic.

Arnošt však svého staršího bratra nepřežil o mnoho déle. Zemřel o několik měsíců později, 20. prosince 2002, při tragické dopravní nehodě. Při pohřbu se s Arnoštem Wratislavem rozloučilo více než dvě stě lidí. Jeho ostatky byly uloženy do rodinné hrobky v New Plymouthu.²¹⁷

Přáním Maxmiliána Wratislava z Mitrovic bylo, aby vlastníkem rodového majetku byl jediný člověk, stejně jako to fungovalo v dřívějších dobách – majetek se nedělil a dědil jej nejstarší syn. Evženovy sestry – Marie a Karolina, s přáním otce souhlasily a Evžen Wratislav se stal jediným dědicem rodového majetku Wratislavů z Mitrovic, který v současnosti tvoří zámek v Dírné, více než 1000 hektarů lesa a 160 hektarů rybníků v lokalitách Dírensko, Závší, Mezná a Višňová, dvůr v Nové Vsi, les a úrodná pole v Polabí nedaleko Mladé Boleslavi.²¹⁸

Přestože je v současnosti Evžen Wratislav ředitelem celého podniku Wratislav, nezačal v rodinném podniku na vedoucích postech, ale naopak. V roce 1992 začal se svým otcem soukromničit. Říká: „Tři čtvrtiny roku jsem pracoval jako lesní dělník s motorovou pilou, ale na našem! Báječně jsem si to užíval. Jezdil jsem i s traktorem – a teď mám na starosti celou firmu se třemi desítkami zaměstnanců.“²¹⁹ Evžen Wratislav má tři dcery a představuje si, že nejstarší Eliška pak dál povede firmu. Přál by si, aby si ponechala rodové jméno Wratislav. Snad se dočká i vnuka, který dál ponese staré české šlechtické jméno Wratislav.²²⁰

Všichni tři sourozenci navázali na práci svých předků a stejně jako před nimi jejich děd, otec i oni nesou hrdě rodové jméno Wratislav z Mitrovic.

²¹⁷ Heřmánková Jana, Wratislav ani na Zélandu nezapomněl, že je Čech, Táborské listy, 22. prosince 2004, s. 17.

²¹⁸ Dočekal Boris, Nemůžu chodit jen v nažehleném obleku, MF DNES, 20. července 2004, B/4.

²¹⁹ Dočekal Boris, Příběhy českých šlechticů, Jihlava 2006, s. 93.

²²⁰ Dočekal Boris, Nemůžu chodit jen v nažehleném obleku, MF DNES, 20. července 2004, B/4.

7. Závěr

Wratislavové z Mitrovic jsou starobylym českým šlechtickým rodem. Nejsou zajímaví pouze svou rodovou sepiatostí s Dírnou, ale i možnou příbuzností s přemyslovskými knížaty. V této práci jsem se mimo jiné pokusila potvrdit, nebo vyvrátit toto tvrzení a z mého zkoumání vyplývá, že toto příbuzenství nelze dokázat, ale je nutné ponechat možnost, že se naleznou nové důkazy.

V české historii je také ojedinělým jevem podobná dlouhodobá vázanost šlechtického rodu na jedno místo, tak jako je tomu u Wratislavů z Mitrovic, kteří sídlí v Dírné nepřetržitě od roku 1607 – i přesto tento predikát nikdy neužívali. Wratislavové se po staletí stali pevnou součástí Dírné, spojili s ní a jejími obyvateli svůj život, ať už se jednalo o příslušníky dávno zaniklých generací nebo ať jde o Wratislavy dnešní. Přesto, že je Dírná po staletí svázána se šlechtickým rodem, zůstává prototypem malé vesnice a ničím nevyniká.

Hlavní část této práce je kapitola o Maxmiliánovi Wratislavovi, o šlechtici, který zažil ve svém životě všechny zvraty 20. století. Narodil se jako hrabě, velmi brzy hraběcí titul ztratil, v krátkém sledu následovalo částečné a potom úplné zabrání rodového majetku. Prožil padesát let pod úrovní běžného občana Československa, perzekuován kvůli svému původu a víře. Na počátku 90. let se mohl, po pádu komunistického režimu, pustit do obnovy wratislavského panství, což také udělal.

Své místo v českých dějinách si získávají i současní Wratislavové, kteří pokračují v započaté práci Maxmiliána Wratislava. Znovu uvádějí do chodu rodový majetek, který byl zabráním při první a druhé pozemkové reformě značně zdevastován. Je to stejně nelehký boj jako ten, který sváděli jejich předkové. Maxmilián Wratislav restituoval většinu wratislavského majetku a začal na něm opět hospodařit, dnes ve šlépějích svého otce pokračují Evžen, Karolina a Marie.

Příslušníci šlechty žijí po staletí mezi námi. Ačkoli v současné době už jejich existenci téměř nevnímáme, přesto tato skupina zanechala nerasmazatelnou stopou v naší společnosti. Samotná šlechta se vyvíjela po dlouhou dobu, aby mohla být téměř ze dne na den zrušena, jako kdyby tu žádný takový stav po staletí neexistoval. Zrušení šlechtického stavu mělo zbylé jeho příslušníky zlomit, ale myslím, že opak

byl pravdou, mnohé z nich utvrdil v jejich postoji a ještě jim dodal sílu vydržet všechna příkoří.

Když vyslovíme slovo šlechta, každý reaguje jinak. Někdo vzpomíná, jiní je zavrhují jako něco, co bylo oprávněně téměř úplně odstraněno. Myslím si však, že ti, kdo šlechtictví považují za přežitek, příslušníkům této skupiny hlavně závidí. Jenomže není příliš co závidět, protože to, co zažili šlechtici během padesátých let v Československu, nebylo nic příjemného. Přesto se se vším vyrovnali s noblesou sobě vlastní, nelitují a nestěžují si. Většinou řeknou, že mohlo být ještě hůře. Téměř ze dne na den přišli o majetek, ale nedostali se tím na úroveň ostatních lidí, jak by se předpokládalo, v rámci společenské hierarchie klesli ještě mnohem níže. Právě v tom byl komunistický systém značně záludný. Všichni přišli o majetek, což by snad nebylo to nejhorší. Daleko horší pro ně bylo, že museli sledovat, jak dílo několika generací je svévolně ničeno.

Maxmilián Wratislav to komentoval slovy: *„Přijít o majetek, vidět, jak chátrá pila a rozpadá se sýpka, které můj otec a před ním jeho otec a před nimi další Wratislavové budovali, no prosím, stanou se i horší věci, ale představte si, že od rána do večera měl tatínek před očima místa, kde vyrůstal a prožil větší část svého života, a najednou tam nesměl vkročit, to měl přísně zakázáno, i když nic zlého neprovedl, samozřejmě vyjma toho, že se narodil jako Wratislav z Mitrovic. Všechno jeho životní úsilí se rovnalo nule, najednou se změnil v černou ovci, ačkoliv patřil mezi členy české rodové šlechty, kteří se v roce 1939 přihlásili k obraně existence českého národa proti nacismu.“*²²¹

I v současné době nejsou příslušníci šlechtických rodů privilegovanou vrstvou. Nesou však jméno, které naleznete v mnohých historických knihách a které je nutí, aby zničený majetek uvedli znovu do provozu a oživilí. Nutí je k tomu rodová tradice a povinnost k předkům.

Přesto existuje mezi lidmi jakýsi strach z navrácení majetku české šlechtě. V některých případech se jedná o obrovské majetky, o věci, které se považují za národní dědictví. Panuje obava, že majetek rozprodají a vyvezou cennosti do zahraničí. Často je také špatný přístup jednotlivce přisouzen celé společenské skupině.

²²¹ Votýpka Vladimír, Příběhy české šlechty. Praha 1995, s. 182.

Zrovna tak u mnohých lidí dlouhodobě převládá pocit, že šlechta byla v pobělohorském období germanizována a že tedy není „pravá česká“, ale nelze to brát takto jednoznačně. Přesto tento přístup stále přetrvává. Do budoucna je na šlechtě samé, jestli se tyto postoje v české společnosti změní nebo budou přetrvávat i nadále.

Odbourávat tyto představy se daří podle mého názoru právě Wratislavům z Mitrovic na Dírensku. Zřejmě je to i tím, že nikdy z Dírné neodešli, zařadili se mezi dírenské obyvatelstvo a i v současnosti se vymykají pouze svým jménem a tím, že zaměstnávají většinu místních lidí.

A co soudí současný majitel Dírné Evžen Wratislav o budoucnosti české šlechty? *„Myslím si, že má budoucnost – pokud se bude držet zásad, ve kterých byla vychována. Že nebude drobit majetek a že na něm bude hospodařit vždycky jenom jeden, to je podle mne základ. A musí umět žít s lidmi, se kterými pracuje. Dřív to leckdy byl pan hrabě v nažehleném obleku a nablýskaných polobotkách, ale na to nejsou lidé už zvyklí a ani to nemají rádi. Jistý odstup je samozřejmě nutný, ale to platí pro každého podnikatele, který někoho zaměstnává. Takže jestli tu aristokracie za nějaký ten rok bude, nebo naopak nebude a jak bude vypadat, záleží na jejím chování. Důležitý je charakter člověka, ne kolik má nebo nemá zámku.“*²²²

²²² Dočekal Boris, Nemůžu chodit jen v nažehleném obleku. MF DNES – 20. července 2004, B/4.

Použité prameny a literatura

I. Rukopisné prameny

Materiály SOA Tábor - Fond Škola v Dírné

Kniha cti. Č. inv. 260, č. kn. 260

Kronika aneb zápisky při obecné škole v Dírné. Č. inv. 260a, č. kn. 260a

Školní kronika číslo 2. Č. inv. 260b, č. kn. 260b

Výkaz docházky a prospěchu 1923/24 – Třídní katalog docházky a prospěchu I. třídy. Č. inv. 119, č. kn. 119

Výkaz docházky a prospěchu 1924/25 – Třídní katalog docházky a prospěchu II. třídy. Č. inv. 123, č. kn. 123

Výkaz docházky a prospěchu 1925/26 – Třídní katalog docházky a prospěchu III. třídy. Č. inv. 129, č. kn. 129

Výkaz docházky a prospěchu 1926/27 – Třídní katalog docházky a prospěchu IV. třídy. Č. inv. 134, č. kn. 134

Materiály uložené na Obecním úřadě v Dírné

Obecní kronika 1945 – 1975.

Obecní kronika od roku 1976 až do současnosti.

Pamětní kniha 1918 – 1968.

Materiály v Rodinném archivu Wratislavů z Mitrovic, popř. v soukromém vlastnictví

Dopis hraběte Leopolda Schlika z 20. ledna 1720. Rukopis, uloženo
v Rodinném archivu Wratislavů z Mitrovic v Dírné

Gloria Illustrissima ac Excellentissima Domus Wratislav. Rukopis,
uloženo v Rodinném archivu Wratislavů z Mitrovic v Dírné

Křestní list Maxmiliána Wratislava. V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic

Křestní list Karoliny Wratislavové. V osobním vlastnictví Karoliny Wratislavové,
provdané Ohankové

Křestní list Marie Wratislavové. V osobním vlastnictví Marie Wratislavové,

provdané Novákové

Křestní list Evžena Wratislava. V osobním vlastnictví Evžena Wratislava

Osobní poznámky Maxmiliána Wratislava z Mitrovic. Rukopis, v osobním vlastnictví
Wratislavů z Mitrovic

Osvědčení o státní a národní spolehlivosti za účelem sňatku, 11. 7. 1947.

V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic

Předvolání obžalovaného (Okresní soud v Soběslavi 21. 8. 1950).

V osobním vlastnictví Wratislavů z Mitrovic

Uvalení vazby (Okresní soud v Soběslavi 17. 8. 1950) na Maxmiliána Wratislava

a Jindřicha Schlika 14. 8. 1950. V osobním vlastnictví Wratislavů
z Mitrovic

*Zákon pána našeho Ježíše Krista s kratičkým připsáním příběhů zjeveného náboženství
a jeho vyznavačů od časů Adamových ž do časů našich.* Praha 1803, kopie,
uloženo v Rodinném archivu Wratislavů z Mitrovic v Dírné

II. Tištěné prameny

Archivní pomůcky

Inventář – Rodinný archiv Wratislavů z Mitrovic. Vyd. Karel Tříška, Třeboň 1963

Inventář – Archiv školy Dírná 1807 – 1961. Vyd. František Crkovský, Stanislav Zita,
Tábor 1983

Edice pramenů

Hájkova Kronika česká. Vyd. Václav Flajšhans, Praha 1923

Kosmova kronika česká. Vyd. Marie Bláhová, Praha 1972

Kroniky doby Karla IV. Vyd. Marie Bláhová, Praha 1977

Příhody Václava Vratislava z Mitrovic. Vyd. Václav Ertl, Praha 1907

Příhody Václava Vratislava z Mitrovic. Vyd. Alois Bejblík, Praha 1977

Václav Vratislav z Mitrovic. Příhody. Vyd. Milada Nedvědová, Praha 1976

Zákony

Sbírka zákonů č. 142/1947 Sb., zákon ze dne 11. července 1947 o revisi první pozemkové reformy

Sbírka zákonů č. 185/1947 Sb., zákon ze dne 31. října 1947 o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků majetku

Sbírka zákonů č. 46/1948 Sb., zákon ze dne 21. března 1948, o nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě)

Sbírka zákonů č. 53/1959 Sb., zákon ze dne 9. července 1959 o jednotné soustavě knihoven (knihovnický zákon)

Sbírka zákonů č. 403/1990 Sb., zákon ze dne 2. října 1990 o zmírnění následků některých majetkových křivd

Sbírka zákonů č. 229/1991 Sb., zákon ze dne 21. května 1991 o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

Sbírka zákonů č. 93/1992 Sb., zákon ze dne 18. února 1992, kterým se mění a doplňuje zákonč. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

III. Literatura

Knižní tituly

Bělina Pavel a kol., *Dějiny země Koruny české II.* Praha 1992

Buben Milan, *Suverénní Řád maltézských rytířů v historii a současnosti.* Praha 1993

Buben Milan, *Encyklopedie heraldiky.* Praha 1997

Buben Milan, *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů.* Praha 2000

- Bůžek Václav, Hrdlička Josef, Král Pavel, Vybíral Zdeněk, *Věk urozených. Šlechta v českých zemích na prahu novověku*. Praha – Litomyšl 2002
- Cikhart Roman, *Popis Táborska*. Tábor 1947
- Dočekal Boris, *Osudy českých šlechticů*. Jihlava 2002
- Dočekal Boris, *Příběhy českých šlechticů*. Jihlava 2006
- Encyklopedie českých tvrzí I. díl A – J*. Praha 1997
- Hácha Emil a kol., *Slovník veřejného práva československého, sv. III.*, Brno 1934
- Hácha Emil a kol., *Slovník veřejného práva československého, sv. IV.*, Brno 1938
- Halada Jan, *Lexikon české šlechty. Erby, fakta, osobnosti a zajímavosti*. Praha 1999
- Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Jižní Čechy V*. Praha 1986
- Hrbek Vladimír, *Dějiny Myslkovic a okolí*. Myslkovice 2001
- Hrbek Vladimír, *Zmizelé Soběslavsko*. Myslkovice 2003
- Klimek Antonín, *Velké dějiny země Koruny české XIII*. Praha 2000
- Kotátko Jiří, *Pozemková reforma v Československu*. Praha 1949
- Macek Josef, *Česká středověká šlechta*. Praha 1997
- Mašek Petr, *Modrá krev*. Praha 1992
- Mařa Petr, *Svět české aristokracie (1500 – 1700)*, Praha 2004
- Novotná Věra a kol., *650 let obce Dírná*, Soběslav 2003
- Ottův slovník naučný VII*. Praha 1997
- Palacký František, Sternberg Zdeněk, *Dějiny rodu Sternbergů*.
Moravský Beroun 2001
- Pořízka Jiří, *Řád Maltézských rytířů*. Praha 1997
- Pouzar Vladimír, *Almanach českých šlechtických rodů*. Martin 2005
- Sedláček August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého IV*. Praha 1933
- Sedláček August, *Místopisný slovník historický království českého*.
Praha 1998
- Suchánek Jaroslav, *Právní regulace združstevňování československého zemědělství*. Praha 1977
- Táborsko. Popis přírodní, historický a národopisný*. Tábor 1921
- Vaculík Pavel, *Komunistická perzekuce šlechty*. Praha 2004
- Votýpka Vladimír, *Příběhy české šlechty*. Praha 1995
- Votýpka Vladimír, *Návraty české šlechty*. Praha 2004
- Zenk František Diviš, *Průvodce Tábořem a jeho okolím*. Tábor (rok neuveden)

Novinové články

Dočekal Boris, *Nemůžu chodit jen v nažehleném obleku*. MF Dnes, 20. července 2004, s. B/4

Heřmánková Jana, *Wratislav ani na Novém Zélandě nezapomněl, že je Čech*. Tábořské listy, 22. prosince 2004, s. 17

Janoušková Martina, *Po stopách šlechtického rodu Wratislavů*. Listy Písecka, 15. dubna 1997, s. 6

Novotný Jára, *Ušlechtilé cíle hraběte Maxmiliána Wratislava*. Tábořské listy, 29. prosince 1997, s. 15

Šatrová Alena, *Na formuláři o dodávce dřeva bylo napsáno soudruh hrabě W*. Tábořské listy, 14. dubna 2001, s. 11

Tichá Kateřina, *Dírná má nový prapor, znak a pečeť*. Tábořsko 13. května 1997, s. 10

Zemřel hrabě Wratislav potomek českého krále. Tábořské listy, 14. dubna 2002, s. 18

Zemřel hrabě Wratislav, potomek krále. Listy Jindřichohradecka, 16. dubna 2002, s. 6

Přílohy

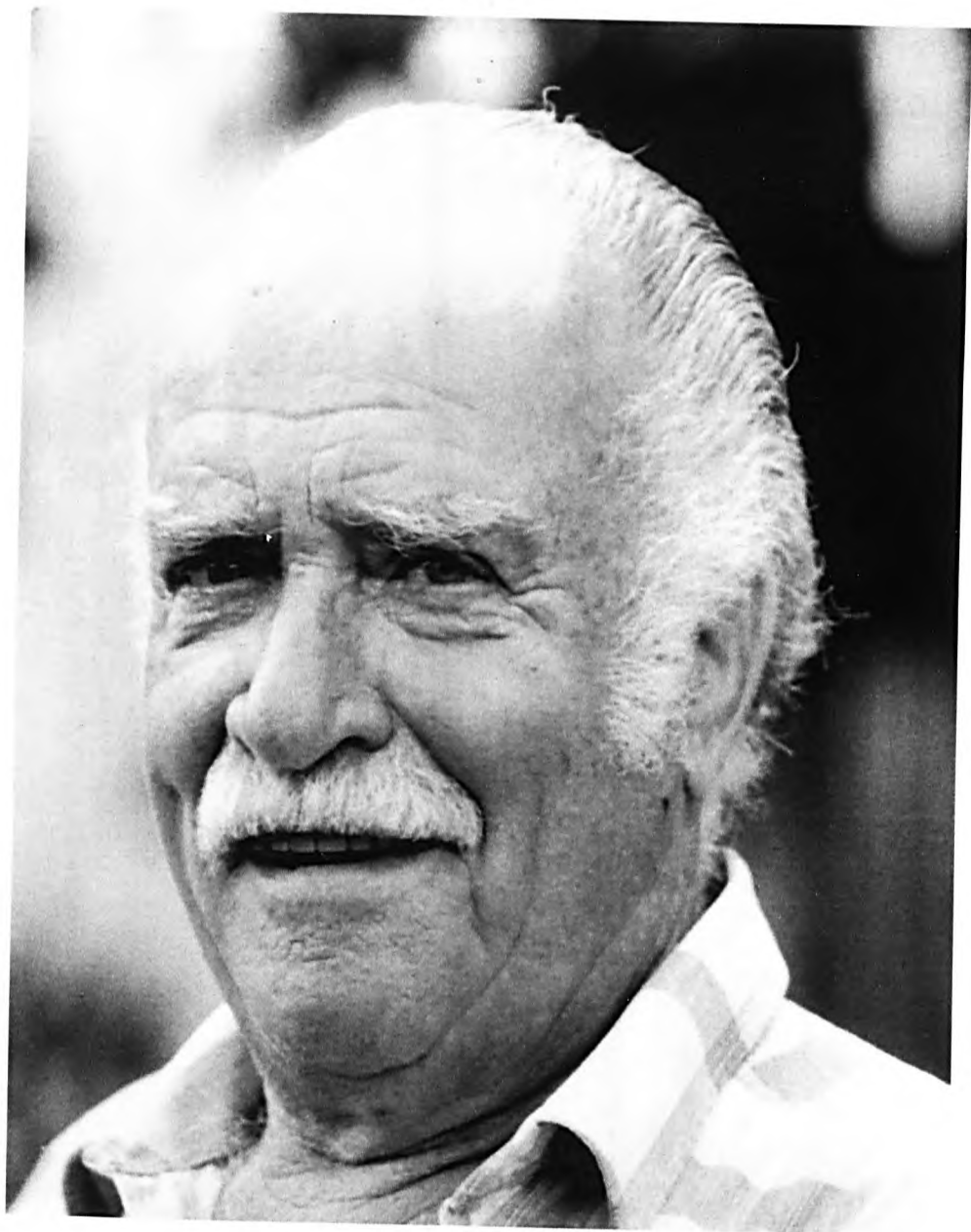
- Příloha č.1 Maxmilián Josef Osvald Eugen František Zikmund Antonín hrabě Wratislav z Mitrovic.
- Příloha č.2 Maxmilián Wratislav s manželkou Karolinou, rozenou Sternbergovou.
- Příloha č.3 Rodiče Maxmiliána Wratislava – hrabě Josef Osvald a hraběnka Dorothea Josefa, rozená Thun-Hohenstein.
- Příloha č.4 Rodový erb Wratislavů z Mitrovic.
- Příloha č.5 Dům č.p. 3', současné sídlo Wratislavů z Mitrovic v Dírné.
- Příloha č.6 Wratislavský zámek v Dírné, dnes Zámecký penzion (pohled od severu).
- Příloha č.7 Wratislavský zámek v Dírné, dnes Zámecký penzion (pohled od jihu).
- Příloha č.8 Náhrobky Wratislavů z Mitrovic na starém dírenském hřbitově; zleva – František Adam Leopold hrabě Wratislav z Mitrovic (1823 – 1858), Eugen hrabě Wratislav z Mitrovic (1855 – 1897), Arnoštka Thunová, ovdovělá Wratislavová (1858 – 1948), Josefina hraběnka Wratislavová, rozená hraběnka Klebesbergová (+1835), Josef Osvald Wratislav z Mitrovic (1883 – 1966), Maxmilián hrabě Wratislav z Mitrovic (1857 – 1940).
- Příloha č.9 Náhrobek Markéty (Margarety) Veroniky Wratislavové (+1634) v kostele svatého Vavřince v Dírné.
- Příloha č.10 Dírná.
- Příloha č.11 Obecní znak a obecní prapor Dírné.
- Příloha č.12 Radnice v Dírné s obecním znakem ve štítě.
- Příloha č.13 Prapor Sboru dobrovolných hasičů v Dírné.
- Příloha č.14 Kostel svatého Vavřince v Dírné.
- Příloha č.15 Kostel svatého Vavřince v Dírné.

Příloha č.16 Boží muka v Dírné.

Příloha č.17 Výkaz docházky a prospěchu Maxmiliána Wratislava ze školního roku 1924/25.

Příloha č.18 Úvodní strana „Slávy domu rodu Wratislavů“.

Příloha č.19 Úvodní strana „Zákona pána našeho Ježíše Krista s kratičkým popsáním příběhů zjeveného náboženství a jeho vyznavačů od časů Adamových až do časů našich“.

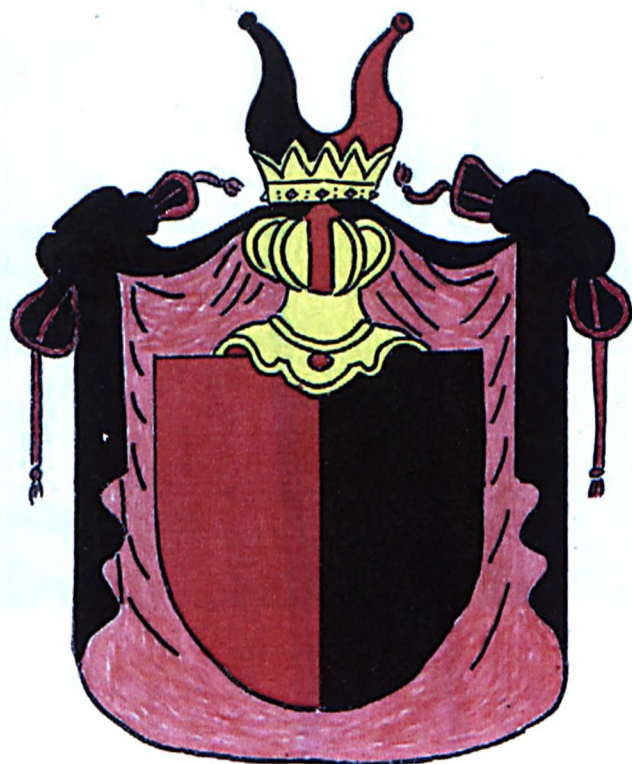
Alan Watts, 1992

Příloha č. 2

Příloha č. 4

Příloha č. 5

Příloha č. 6

Příloha č. 7

Příloha č. 8

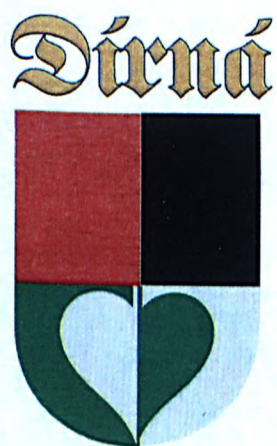
Příloha č. 9

Příloha č. 10

Příloha č. 11

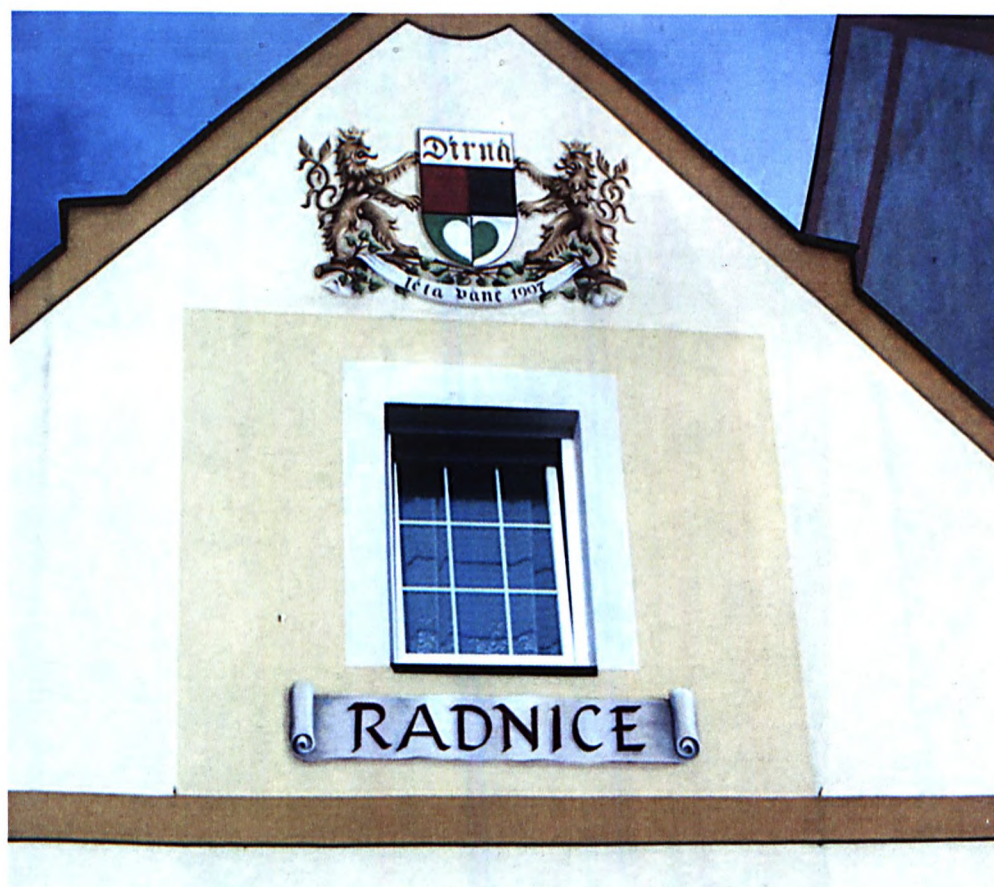

Obecní znak

Obecní prapor

Příloha č. 12

Příloha č. 13

Příloha č. 16

Str. 12

oddělení. Číslo řadné 12

Jméno a příjmení Max Wratislav

narozen 5. listopadu 1917 náboženství řím. katol.

Rodná obec Děrně okres Sebečlav země Čechy

Domovská obec Děrně okres Sebečlav země Čechy

očkován, začal chodit do školy vůbec dne 1. září 1923, do školy zdejší dne 1. září 1923

Jméno, stav a bydliště (číslo domu) otce (nebo matky) Josef Franta Wratislav
 velkostatkář Děrně

Jméno, stav a bydliště (číslo domu) poručníka (nebo stravovatele)

Opatrovnický soud:

Klasifikace					Výkaz docházky školní												Poznámky			
ve čtvrtletí					Vysvědčení propuštěncí	dne	září	října	listopadu	prosince	ledna	února	března	dubna	května	června		července	srpna	
I.	II.	III.	IV.																	
						1.														Děrně v. l. m. b. v. l. m. b. v. l. m. b.
						2.														
						3.														
Prospěch						4.														
						5.														
						6.														
						7.														
						8.														
						9.														
						10.														
						11.														
						12.														
						13.														
						14.														
						15.														
						16.														
						17.														
						18.														
						19.														
						20.														
						21.														
						22.														
						23.														
						24.														
						25.														
						26.														
						27.														
						28.														
						29.														
						30.														
						31.														
Měsíční součet páldnů zameškaných																				

Jest způsobil..... postoupiti do vyšší třídy (vyššího oddělení).

Přesídil..... dne..... do.....

Vystoupil..... dne.....; vysvědčení na propuštěnou (na odchodnou, frekvenční)

vydáno dne..... pod č. j.....

Gloria
Illustrissima ac Excellentissima
Domus
WRATISLAW
Ex
Cineribus, et Monumentis, amorationibusq;
privatis, ejusdem Stemmatis
Erruta
Fide autem Publica et Probatissimis
Authoribus corroborata
Atque
Sincero Calamo in Ordinem
Conjesta
Ab Excellentissimo et Illustrissimo Domino Domino
Wenceslao Ignatio
Sacri Romani Imperij Comite et Barone
Wratislaw
Hereditario Domino in Poritz et Neo-
mitrowitz S. C. M. Cubiculario et
Consiliario Intimo.
Anno reparatae Salutis MDCCX.

Ř á d n ě

Pána našeho Čežíše Srvá

s Kralicým popálanjm

přiběhů zrozeného náboženství

geho wyznanaců

času Adamových až do času našich.

ob
od
od

spilowatele věj Pána našeho,

často býti kročením a bítímíže větší náboženství, než po Lanowu
praktické při časování kochaním: Janowski: 1805 a 1806 v Praze
a na kralicích stěhách. Pražských Kralicových stěhách v Praze
Janače Kralice.

25 Praze, vpišicím w armájskému úřadu při Jana Dierške, 1803.

Gebo Excellencě

Wysoce vrozenému Pánu, Panu

Š o d z e f f o w i

Swaté Nějmiše Kříže Šrabiti

W r a t i m o w i z M i t r o w i c e,

Nádu Maltézskoho Řádů, Čh. Král. Komenských, Řegné
skade, při starém Čh. Král. Ceteru Gubernium Wjeprerbenoml,
městěnu Dgimanowi, a wágnim Dgawiti Petice w řad. slawimj
wisse Pražem,

Pánu na Gjmecích, Masowicích, Mrešicích, a
Slawowicích w. r. n.

Wysoce vrozeného Čiešého Škobu Slawimim Ptomimim, pravého
nábežnictwí a wšěho dobře postavenému Wlowimim,

Pánu a Patronowi swému přžiměmu

příjím.